

Mellem fornuft og følelser

En undersøgelse af Extinction Rebellions meningsskabelse i rationelle og affektive registre

extinction
rebellion

Kandidatafhandling: Cand.soc. i Politisk Kommunikation og Ledelse

Forfattere:

Trine Sofie Rasmussen (124908)

Suheeshan Thevathas (124232)

Benjamin Dante (117594)

Vejleder: Justine Grønæk Pors

Afleveret: 15-09-2020

Copenhagen Business School

Anslag: 269.824 Sider: 120

Abstract

Recent years have seen an eruption of social movements spreading its ashes over western democracies with claims of radical change in both the social and political domains. These social campaigns are transcending digital and national borders at a pace never seen before with ambitions of disrupting existing frames within western democratic ideals. In the twenty-first century social movements are an ever-changing domain which in light of its growing reverberation in the political forces us to reimagine what is possible within our societies. This led to this research papers initial interest to investigate how social movements of today communicate and organize in an effort to disrupt business as usual.

In the field of social movements, one particularly caught our eye; climate activist movement *Extinction Rebellion*, which demands radical change and action both *of* and *from* the current political systems. The movement saw the light of day in 2018 and have since manifested its name as an undeniable voice in discourses of climate change. With its unprecedented growth in scale, an anti-establishment focal point and activism through non-violent direct action, we have found the movement to be a compelling case to analyze from both a theoretical and societal perspective. Exploring this, we ask how Extinction Rebellion constructs meaning through its anti-establishment position in both rational and affective registers. Furthermore, we explore what consequences this have for the movement to lead through participation.

Drawing on concepts from Ernesto Laclau & Chantal Mouffes *discourse* theory (1985; 2002) we find that Extinction Rebellions communication produces both agonistic and antagonistic frontiers through discourses of disruption and truth in rational registers. In Extinction Rebellions discourses on disruption, we explore how the movement constructs meaning in its opposition to the political, but also to other climate movements. In a discourse on truth, we explore how the movement uses a veracity to build capacities to act. Through these constructions we further explore our findings when building on our analytical frames through theoretical concepts of *affective governmentality* (Massumi, 2015; Seeck & Mannevu, 2019; Bjerg & Staunæs, 2011). Through our discourse-affective lens we conclude that Extinction Rebellions communication in affective registers of urgency and safety has a potential: i) to mobilize the masses through affective pushes of emergency and constructions of time, and ii) to retain the activist and potentialize a transgressive behavior from within. All of which we ultimately find having a potential to catalyze Extinction Rebellions political argument as rationality forms the spear to strike in the heart of the deliberative democracy, with the people's anger, hope and love as the affective force behind their argument. Based on our analytical findings we discuss inevitable potentials and limitations we find in the cascade of rationality and affect. We assess that this interconnection is a complex formation of both potent and inadvertent potentials for the movement to lead through participation.

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
<i>Problemfelt</i>	<i>5</i>
Problemformulering	7
Afklaring af problemformuleringens centrale begreber	7
Læsevejledning.....	10
Tidligere relevant forskning.....	12
<i>Diskurs og sproglig indramning</i>	<i>12</i>
<i>Klimaaktivisme og rationalitet</i>	<i>15</i>
<i>Affekters betydning</i>	<i>16</i>
Historisk baggrund og casebeskrivelse	18
<i>Historisk kontekst: Udvikling i klima- og miljøbevægelser forud for XR</i>	<i>18</i>
<i>Extinction Rebellion.....</i>	<i>20</i>
Den analysestrategiske ramme.....	23
<i>Vores videnskabsteoretiske afsæt</i>	<i>23</i>
<i>Vores analysestrategi</i>	<i>25</i>
Diskursanalyse.....	26
Affektanalyse.....	28
Opbygning af analyser og diskussioner	31
Negativ afgrænsning	32
<i>Empirisk afgrænsning og metodiske overvejelser</i>	<i>33</i>
Extinction Rebellion som case.....	33
Præsentation af det empiriske arkiv	35
Teoretisk fundament	42
<i>Vores diskursteoretiske katalog: Laclau og Mouffe.....</i>	<i>42</i>
De overliggende begreber	42
Mening skabes i det, som det ikke er	43
Når et udtryk er tomt for mening	45
<i>Affekt i sprog og diskurs.....</i>	<i>45</i>
Governmentality-studier og ubestemt affekt	46
Affekt og diskurs som sammenviklede	48
Diskursive rationaler i systemopgør	52
<i>Et opgør med 'business as usual'</i>	<i>53</i>
Et opgør med det politiske 'as usual'	53
Et opgør med aktivisme 'as usual'	56

Delkonklusion: Et opgør med aktivisme ‘as usual’	61
<i>Tell The Truth</i>	62
Sandhed og videnskabelige virkeligheder	62
Sandhedens time	66
Sandheden om politikernes ansvar	70
Delkonklusion: Tell the truth	77
<i>A(nta)gonismer – et spørgsmål om enten eller?</i>	78
Kommunikationens eksklusion	78
Konflikterende konsensus og klimakamp	79
Affektive miljøer og aktivisme	82
<i>A sense of urgency</i>	83
Tiden løber fra os	83
Et håbløst håb	87
Delkonklusion	91
<i>A sense of safety</i>	92
Tjek ind til tryghed	92
Tryghed som mægtiggørelse	94
Delkonklusion	100
<i>A sense of what?</i>	101
Aktivistisk potentiale i affekternes sameksistens	101
Utilsigtede konsekvenser af affekters ustyrlighed	101
Mellem fornuft og følelser	104
<i>Affekternes plads i det rationelle</i>	104
<i>Affektive effekter i rationalitetskommunikation</i>	106
<i>Effekter af affekter</i>	107
Konklusion	110
Bibliografi	114
<i>Bøger</i>	114
<i>Artikler</i>	115
<i>Web</i>	118
<i>Bilag</i>	120

Indledning

En bølge af sociale bevægelser, der kritiserer og forsøger at gøre op med etablerede magt-strukturer, er de seneste år igen skyllet ind over Vesten. Vi så det med De Gule Vestes protester i Frankrig, hvor en digital underskriftskampagne mod social ulighed på rekordtid fik over en million underskrifter. Kampagnen endte i gader og stræder, hvor demonstranter gik med de karakteristiske gule veste i direkte opposition mod etablissementet. Vi har set det med #Metoo-bevægelsens globale markeringer imod seksuelle krænkelser og chikane, der gik fra et hashtag til at blive et offentligt opgør med eksisterende opfattelser af, hvad normalt er. Vi har set det med den globale højrefløjss fremmarch, hvor konservative strømninger, mødes i forum der transcenderer landegrænser. Fra Brexit i Storbritannien til Donald Trumps valgsejr i USA står løfter om protektionisme og et opgør med Bruxelles og Washingtons elite i centrum. I en verden, hvor vores skove brænder, isbjerge smelter og have drukner i plast, ser vi klima- og miljøaktivistske bevægelser, der organiserer sig på tværs af landegrænser og råber verdens regeringer op.

Fælles for alle disse bevægelser er, at de tager afsæt i en idealisme, der mobiliserer sig udenom det politiske system. Men det er ikke kun ude i verden, at en stigende polarisering og utilfredshed med ulighed og etablissementet manifesterer sig ved en mainstreaming af, indtil for nyligt, radikale budskaber og ved politiske valg af outsiders. Også herhjemme har sociale bevægelser fået fodfæste. Lige fra nationalkonservative strømninger som Generation Identitær, der kæmper ud fra en såkaldt etnonationalistisk idé mod "befolkningsudskiftning" – til Fridays For Future, hvor ungdommen skipper skolen i klimaets navn, for hvad nytter det at gå i skole, hvis man ikke kan se en fremtid for sig selv. Fælles for bevægelserne er, at det er politikerne, magtsystemerne og det etablerede, de henvender sig til. Det er magthaverne, de råber op og opponerer imod. Sociale bevægelser står i kø for at fremstå som de ærligste, mest genuine og egentlige repræsentanter for *folket*.

Det er denne politiske strømning af bevægelser i opposition til etablerede systemers fremtræden, der har vakt vores nysgerrighed for at skrive dette speciale. Hvad er det, der er på spil, når bevægelser, der rider på anti-establishment-bølgen, får vind i sejlene? Og hvordan bærer projekterne sig ad med det? Det er i denne materie, at vores erkendelsesinteresse fæstner sig. En undren over, hvordan sociale bevægelser kommunikerer deres kritik af etablerede systemer.

Vores ambition med specialet er nemlig at forstå, hvordan kommunikation kan drive og lede et projekt i opposition til det etablerede politiske system; hvad sker der kommunikativt, når fronterne bliver trukket skarpt op? Hvordan gøres det igennem ord og protest? Hvem må

være med? Hvem bliver udelukket? Eftersom vores speciale bevæger sig i det sociale, er det vores vurdering, at vi må ud over det blotte ord for at svare fyldestgørende. Det stod tidligt klart i vores arbejde, at svar på disse spørgsmål ikke var at finde igennem de begrebsapparater, vi allerede kendte til. Vi har derfor rettet vores blik, ikke blot på det lingvistiske, men også det emotives rolle i måden, hvorpå kritik af systemer tager form. Det har vi gjort for at finde svar på, hvordan sociale bevægelser forsøger at lede igennem både slagord, aktioner og følelser. At følelser betyder noget i politik, er ikke et nyt fænomen. Det, som vi er nysgerrige på, er det, der kan ligge forud for de bestemte følelser, der synes at spille en rolle for, hvordan deltagelse i sociale bevægelser kan lade sig gøre på baggrund af bevægelsernes politiske kommunikation.

For at kunne forstå det, kigger vi ind i, hvordan en social bevægelse både iagttager og skaber sig selv igennem sprog, narrativ og affekter. Herfra stiller vi skarpt på hvilke konsekvenser, det har for det, bevægelsen hævder at repræsentere, og det den hævder ikke at repræsentere. I en tid, hvor sociale bevægelser eksisterer i mangetal, er vi særligt draget af denne ene bevægelse. Igennem en decentraliseret organisationsstruktur, et særdeles velskåret kommunikativt udtryk, er det den disruptive aktivisme, der står i centrum for bevægelsens virke. Og det er denne bevægelse, der udgør omdrejningspunktet for dette speciale.

Problemfelt

“Fortæl sandheden” står der på ti nøgne aktivisters kroppe, der i marts 2020 afbryder en spørgetime med Statsministeren i Folketinget. De rejser sig ved tilhørerpladserne, smider tøjet og trækker et banner frem, der proklamerer, at politikerne ikke handler i befolkningens interesser. Med deres nøgne kroppe vil de udstille det etablerede politiske systems hykleri og blotlægge den nøgne sandhed om klimakrisen. Aktivisterne er fra klimabevægelsen Extinction Rebellion, der blev stiftet i 2018 og siden har bredt sig som en steppebrand på den globale klimapolitiske scene. Bevægelsen kræver forandring, og den kræver det *nu*.

Et af Extinction Rebellions centrale krav er, at der skal nedsættes et repræsentativt borgerting, som skal løse klimakrisen, da nuværende politikere ikke formår at handle hensigtsmæssigt. I en tid, hvor politisk polarisering er i hastig vækst, kan det være svært at forestille sig, hvordan en ny gruppe af befolkningen skal være bedre i stand til at finde og blive enige om løsninger, end hvad en i forvejen nedsat gruppe af befolkningen, Folketinget, formår. Bevægelsen forklarer det ved, at politikerne ikke repræsenterer folket. Men det er ikke, hvorvidt Folketinget eller bevægelsen repræsenterer befolkningen bedst eller mest genuint, der motiverer vores undersøgelse. Det er derimod, hvordan det, der umiddelbart forekommer modsigende, står frem som meningsfuldt i bevægelsens kommunikation og synes at lede selvsamme bevægelse. For hvad er det, der er på spil, når en umiddelbar kontradiktiv kommunikation virker naturlig og selvfølgelig?

Extinction Rebellion har været genstand for både ros og kritik. Bevægelsen er anerkendt for en effektiv aktivisme, der har gjort civil ulydighed attraktivt for dele af befolkningen, der aldrig før har deltaget i protest. Sammen med andre bevægelser som Fridays for Future har Extinction Rebellion været med til at gøre klimaforandringer til et uundgåeligt emne globalt og lokalt her i Danmark. Extinction Rebellion er en bevægelse, der tilslutter sig en strategi, hvor civil ulydighed udgør det centrale element. Extinction Rebellions aktivister blokerer veje, besætter offentlige rum og forstyrrer samfundet. Den ulovlige karakter af aktivisternes handlinger har medført massearrestationer. Og aktivisterne har retfærdiggjort deres handlinger ved manglende politisk handling fra et "lammet politisk system". Civil ulydighed og borgerprotester er i sig selv ikke nye fænomener. Oprør og protest er i Extinction Rebellions optik den nødvendige vej for at sikre folkelig opbakning til forandringer, der rykker ved noget fundamentalt – men er der mere på spil end det? Denne sontring har ledt os til en undren om, hvordan en social bevægelse indfanger, fastholder og styrer aktivister til det, der ikke bare er ulovligt, men ved første øjekast kan synes som særdeles grænseoverskridende adfærd.

Specialets erkendelsesinteresse skriver sig ind i krydsfeltet mellem kommunikation og affekt i det sociale. Vores genstandsfelt placeres i det diskursive meningsfelt, men undersøger også det, der umiddelbart ligger udenfor det diskursive. Med udgangspunkt i klimaaktivistbevægelsen Extinction Rebellion vil vi undersøge, hvordan sociale bevægelser sætter sig selv i opposition til det etablerede politiske system, og hvilke konsekvenser det kan have for ledelsen på deltagelse i det aktivistiske projekt. Det vil vi gøre ved at undersøge Extinction Rebellion i det skrevne ord og bevægelsens visuelle manifestationer, og hvordan kommunikationen indskrives i rationelle og affektive registre, der indvirker på bevægelsens ledelse på deltagelse.

Extinction Rebellion udfordrer det etablerede politiske systems morale og bringer legitimiteten i forholdet mellem stat og civilsamfund til diskussion ved at hævde, at ikkevoldelig civil ulydighed under visse omstændigheder er moralsk berettiget. I sine iagttagelser skaber Extinction Rebellion en virkelighed om et 'os' og et 'dem' – og netop denne dikotomiske virkelighedsopfattelse er specialets udgangspunkt for erkendelse.

For hvad betyder det for deltagelse i Extinction Rebellion og klimakampen, når man markerer sig så radikalt i opposition til etableret system? Og hvad betyder det for en social bevægelses mobilisering og organisering, når der skubbes affektivt til følelser af både frygt, håb og kærlighed?

Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående lyder specialets problemformulering således:

Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i både rationelle og affektive registre med hvilke konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse?

Problemformuleringen afspejles i specialets opbygning. Vi bygger specialet op om to analyser, der undersøger henholdsvis rationelle og affektive meningsregistre i Extinction Rebellions kommunikation. Først vil vi belyse, hvordan Extinction Rebellion i sin kommunikation skaber mening om det etablerede politiske system og sig selv som social bevægelse gennem to diskurser i et rationelt register. Dernæst følger en analyse, hvor vi retter vores blik mod bestemte affektive rum, som Extinction Rebellion skaber i diskurserne. I analysen iagttager vi, hvordan de affektive rum opstiller og aktiverer særlige muligheder for deltagelse i bevægelsen. De to analyser udarbejdes gennem vores iagttagelse af Extinction Rebellions iagttagelser som en social bevægelse i opposition til det etablerede politiske system.

Afklaring af problemformuleringens centrale begreber

Problemformuleringen indeholder flere begreber, vi anvender løbende i afhandlingen. I nedenstående vil vi kort redegøre for, hvordan vi forstår og anvender begreberne.

Det etablerede politiske system

Det etablerede politiske system skal i afhandlingen forstås som en bred samlebetegnelse, der både dækker politikere, regeringer og staten – dermed både strukturer og aktører. Vi refererer både til “det etablerede system”, “det politiske system” og “politikerne”, der tilsammen skal forstås som den politiske konfiguration, som, Extinction Rebellion *vil gøre op med*. Vi bruger denne samlebetegnelse, da bevægelsen selv ikke skelner mellem politiske strukturer eller aktører, således skæres alle politiske entiteter over en kam som ”det politiske”. Vi refererer til *business as usual* som en diskurs i analysen, der dækker over Extinction Rebellions menings-skabelse om både et opgør med ‘politik as usual’ og med ‘aktivisme as usual’, førstnævnte skal forstås som en del af – og som en praksis i – det etablerede politiske system. Når vi skriver det politiske system eller politikerne, er det altså en del af Extinction Rebellions kommunikation om, hvad der skal gøres op med. Vi bemærker, at vi selv har en politikforståelse som allesteds-værende; som *fiksering af kontingens*, hvilket vi vil komme nærmere ind på i afhandlingens teoriafsnit.

Rationelle og affektive registre

Når vi anvender ordet *rationel* eller *rationelle registre*, er det i en “common sense”-forståelse, det vil sige i en hverdagslig forståelse, hvor det rationelle sættes lig det fornuftige. Det er altså det, der er baseret på fornuft modsat eksempelvis følelser og fordomme. Vi er klar over, at rationalitet også kan forstås som et mere teoretisk begreb, der er undersøgt i sociologien, men i afhandlingen tjener det altså ikke en teoretisk funktion. Vi anvender ordet til at udpege og beskrive, hvordan Extinction Rebellion i sin kommunikation skaber mening om en række elementer som det mest indlysende ved at kommunikere om blandt andet sandhed, objektivitet og videnskab.

Affekter eller *affektive registre* refererer i afhandlingen følelsesmæssige intensiteter, der indvirker på nogen eller noget, men det kan ikke sættes lig følelser. *Affekter* eller *affektive registre* refererer i afhandlingen til følelsesmæssige intensiteter, der indvirker på nogen eller noget, men det kan ikke sættes lig følelser. Affekter kan ikke beskrives som en fastlåst størrelse, hvilket gør dem svære at få hånd om. Det kan forstås som kontrastende til det rationelle. Men som afhandlingen skrider frem, vil vi alligevel argumentere, at de to ting ikke kan adskilles, når det kommer til at forstå, hvordan Extinction Rebellion – og andre populistiske bevægelser – skaber mening. Vi vil komme nærmere ind på vores forståelse og anvendelse af affekt i afhandlingens teorigang.

Registre forstår vi som en samling, der spænder over forskellige meningsdele.

Ledelse

Vores forståelse og brug af *ledelse* i afhandlingen læner sig op ad Foucaults begreb om governmentality som et særligt styringsrationale, der giver os blik for, hvordan Extinction Rebellion's kommunikation strukturerer mulighedsrum for handlinger og derigennem skaber en ledelse til *selvledelse*. Det vil vi komme nærmere ind på i kapitlet ‘Den analysestrategiske ramme’. Ledelse skal i afhandlingen dermed ikke forstås som tvang, men snarere som en flydende, mere usynlig form for styring. Vi er interesseret i, hvordan kommunikationens meningsskabelse bliver styrende eller ledende.

Deltagelse

Med begrebet *deltagelse* er vi interesserede i at undersøge betingelser, som Extinction Rebellion's kommunikation sætter, for at kunne deltage i bevægelsens projekt. Vi undersøger præmisser for at kunne være med, både i forhold til at kunne melde sig ind i bevægelsen og for deltagelse i møder og aktioner.

Når vi taler om *ledelse på deltagelse*, er vi interesserede i, hvordan Extinction Rebellion leder sit projekt ved at sætte betingelser for deltagelse – hvordan kommunikation styrer, hvordan man kan deltage i klimakamp og i Extinction Rebellion's projekt. Vi er ikke interesserede i aktivisters egne motivationer eller identifikationer med projektet, vi forholder os til bevægelsens kommunikative ledelse, derfor ledelse på deltagelse.

Læsevejledning

I nedenstående fremgår overblik over, hvad afhandlingens forskellige dele indeholder.

Kapitel 1. Afhandlingens kontekst: Dette kapitel dækker over to afsnit, der sætter vores afhandling i kontekst. I afsnittet 'Tidligere relevant forskning' fremlægger vi relevante perspektiver i den forskningskontekst, vores undersøgelse af Extinction Rebellion skriver sig ind i. 'Historisk baggrund og casebeskrivelse' gør rede for konteksten, der går forud for Extinction Rebellion som klimabevægelse samt Extinction Rebellions udvikling.

Kapitel 2. Analysestrategi og metodologi: I dette kapitel vil vi fremlægge vores analysestrategiske valg samt metodiske overvejelser og afgrænsninger. Vi forklarer, hvordan og med hvilke formål vores analysestrategi sammensættes af henholdsvis en diskurs- og affektanalytik for at kunne indfange Extinction Rebellions meningsskabelse tilstrækkeligt.

Kapitel 3. Teoretisk fundament: Kapitlet har til formål at redegøre for de teoretiske begreber, vi anvender i vores analyse af Extinction Rebellions kommunikation og meningsskabelse. Kapitlet beskriver derfor anvendte begreber fra Ernesto Laclau og Chantal Mouffe samt et begrebsudvalg om affekt.

Kapitel 4. Analyse og diskussion: Her findes vores to analyser, hvor vi analyserer Extinction Rebellions meningsskabelse om opgør med det etablerede system i henholdsvis et rationelt og affektivt register: Diskursanalysen 'Diskursive rationaler i systemopgør og sandhed' og affektanalysen 'Affektive miljøer og aktivisme'. Efter hver analyse følger en diskussion af vores analytiske indsigter i to spændingsforhold, der får betydning for, hvordan Extinction Rebellion kan lede på deltagelse. Kapitlet afsluttes med en tredje diskussion, der sammenholder rationelle og affektive meningsregistre.

Kapitel 5. Konklusion: I det afsluttende kapitel sammenfatter vi vores fund og indsigter fra analyserne og diskussionerne, hvormed vi besvarer vores problemformulering.

Kapitel 1:

Afhandlingens

kontekst

Tidligere relevant forskning

I specialets indledende fase, og løbende som projektet har udviklet sig, har vi orienteret os i, hvordan sociale bevægelser med formål at gøre op med eksisterende magtstrukturer er blevet undersøgt i samfundsvidenskabelige analyser. Dette afsnit har til formål at fremlægge relevante perspektiver i den forskningskontekst, som vores undersøgelse af Extinction Rebellion (herefter også forkortet XR i afhandlingen) skriver sig ind i. Det er dermed ikke vores ambition at tilvejebringe en udtømmende gennemgang af forskning, der behandler sociale bevægelser, der sætter sig op mod etablerede strukturer. Vi vil i det følgende fremhæve litteratur og eksempler på empiriske genstandsfelter, hvor vi har vurderet, at videnskabelige tilgange og overordnede analytiske fund i eksisterende forskning er særlig relevant for specialets problemfelt.

Diskurs og sproglig indramning

Der findes mange eksempler på, hvordan sociale bevægelser i opposition til det etablerede er blevet undersøgt inden for diskursteoretiske perspektiver og i analyser med fokus på blandt andet sproglig indramning; *framing*. Følgende er udvalgte empiriske eksempler, der er gået igen i vores læsning.

Tea Party-bevægelsen i USA er – trods sin ideologiske afvigelse fra vores case – eksempel på en social bevægelse, der er blevet undersøgt ud fra sin *anti-government*-karakter. Den højreorienterede bevægelse, der opstod i 2009 som protest mod øget beskatning og kongressens bevilling til at afhjælpe finanskrisen, blev kraftigt eksponeret i medierne. Det har ført til analyser af, hvordan medierne anvendte bestemte *frames* med bestemte implikationer for dækningen af Tea Party-bevægelsen (Boykoff & Laschever, 2011; White, 2018). De påpeger blandt andet, hvordan medierne var med til at definere og konstruere bevægelsen som et brand gennem politiske narrativer (White, 2018, s. 48). Disse undersøgelser adskiller sig fra vores erkendelsesinteresse i deres primære fokus på mediernes vinkling af en anti-establishment-bevægelse. Tea Party-bevægelsen er dog også blevet undersøgt ud fra en interesse tættere på vores problemfelt. Eksempelvis forsøger Anup Kumar (2015) med udgangspunkt i en diskursteoretisk tilgang, baseret på Laclau (2005), at forstå bevægelsens populistiske diskurs, herunder hvordan forskellige utilfredsheder bliver ækvivaleret sammen under en fælles social logik og antagonisme i form af regeringen. Kumar problematiserer konceptualiseringen af populisme som en form for politisk praktisk "(...) that speaks for the people and against the established power structures, and argues that populism must be critically analysed as a discursive political practice independent of ideology or content" (Kumar, 2011, s. 55).

En række undersøgelser har ligeledes beskæftiget sig med den *antagonistiske* karakter af høj-reorienterede populistiske bevægelser, der har haft stigende opslutning i Europa.

Yannis Stavrakakis et al. (2017) har ud fra en diskursteoretisk tilgang testet hypotesen, at sådanne bevægelser bedre kan kategoriseres primært som nationalistiske og kun sekundært som populistiske. I bevægelsernes diskurs synes det centrale tema nemlig ikke at være iscenesættelsen af en antagonisme mellem 'folket' og 'eliten' (som Laclaus definition af populisme), men snarere en opposition fra et etnisk samfunds angivelige farlige 'dem' (Stavrakakis et al., 2017, s. 420). Sociale bevægelsers opsætning af fjendebilleder står ligeledes centralt i vores problemfelt, men optegningen sker ikke på samme måde i forhold til en etnisk kontekst. Her forbliver det nærmere et skel mellem folket (XR) og eliten (det etablerede politiske system). Ernesto Laclau & Chantal Mouffe (1985; Laclau, 2005) argumenterer i deres studie af populisme for, at politik, især radikal politik, handler om at konstruere en populistisk identitet, en folkelig pol, gennem diskursiv sammenkædning af forskellige krav og identiteter og i modsætning til magtblokken.

Der mangler med andre ord ikke diskursteoretiske studier af sociale bevægelser, der gør brug af Laclau og Mouffes begrebsapparat, men vi ser det alligevel som et frugtbart teoretisk apparat til at indlede vores studie af Extinction Rebellion som en social bevægelse i opposition til det etablerede. Vores brug af Laclau og Mouffe redegør vi nærmere for i specialets analysestrategi og teoriafsnit.

I forlængelse af, at populisme er blevet et – måske 'overbrugt' – buzzword, har Robert R. Barr (2009) kritiseret, at koncepter som *anti-establishment politics*, *political outsiders* og *populism* ofte anvendes i flæng og blandes sammen i litteraturen. Hans hensigt er at skærpe det analytiske værktøj til at undersøge offentlig utilfredshed med politikker og dets manifestationer (Barr, 2009, s. 30). Barr konkluderer, at populisme kan defineres som "(...) a mass movement led by an outsider or maverick seeking to gain or maintain power by using anti-establishment appeals and plebiscitarian linkages" (Barr, 2009, s. 44). For Barr kan populisme ikke reduceres til brugen af hidsig, anti-elitær retorik eller fremkomsten af demagogiske 'outsiders' ej heller til lodrette forbindelser mellem ledere og borgere. Men det er altså selve kombinationen af disse faktorer, der, ifølge Barr, definerer populismen (Barr, 2019, s. 44).

Vores speciale har ikke samme hensigt om at korrigere begreber inden for populisme, men som vi bemærker i vores problemfelt, er vi interesserede i, hvordan sociale bevægelser sætter sig selv i opposition til det etablerede. I vores undersøgelse af XR er vores ambition at kunne bibringe nuancer, der kan bidrage med perspektiver på, hvordan man kan forstå ledelse på deltagelse gennem meningsskabelse i kommunikationen hos sociale bevægelser, der vil gøre op med etablerede systemer.

Florian Hartleb (2015) påpeger i en undersøgelse af den nye bølge af anti-establishment-partier, at en forskelligartet vifte af 'outsiders' fra ikke alene højreorienterede, men også venstreorienterede og mindre fastlåste ideologiske ståsteder tiltrækker 'mainstream' center-venstre og center-højre. Hartlebs pointe er, at deres anti-elitære tilgange til politik har strategi, emner og stil tilfælles. Eksempler som Syriza (Koalition af Det Radikale Venstre) i Grækenland, Podemos (We can!) i Spanien og MoVimento Cinque Stelle (Femstjernebevægelsen i Italien) viser, at det *provokerende* 'nye' spekter af det enogtyvendeårhundrede ikke kun er højreorienteret (Hartleb, 2015, s. 39).

XR placerer sig også umiddelbart som en venstreorienteret bevægelse med en anti-elitær tilgang, som – ud fra denne forskningsgennemgang – har metoder og træk tilfælles med sociale bevægelser i den helt anden ende af det ideologiske skel. Det er dog ikke vores primære fokus i analysen, men som vores problemfelt indikerer, er vores hensigt alligevel at kunne sige noget om, hvilke konsekvenser kommunikation har for styringen af sociale bevægelser uafhængig af ideologiske ståsted.

Sociale bevægelser i den anden ende af det ideologiske spektrum er da også tidligere gjort til genstand for diskursive undersøgelser. Det gælder eksempelvis borgerrettighedsbevægelsen og kvindebevægelsen. Omdrejningspunktet er herunder race, køn og seksualitet, og hvordan disse faktorer hos deltagende aktivister har betydning for indramning af og tilknytning til bevægelsen samt deltagelse i aktivismen (Platt & Fraser, 1998; Irons, 1998). Trods de samme faktorer ikke bliver centrale i vores undersøgelse, hvor vi ikke interesserer os for aktivisternes baggrund, retter vi vores blik mod skabelsen af tilknytning og identifikation med sociale bevægelser, og hvordan der kan ledes til forskellige former for deltagelse og mobilisering.

Fredsbevægelsen er et andet empirisk eksempel, der viser, at undersøgelser af mobilisering af sociale bevægelser i opposition til det etablerede rækker langt tilbage i historien. Kim Solomon (1986) argumenterer eksempelvis for, at et miljø af anti-establishment og kritisk attitude kanaliseret mod atomkraft konstituerede den vigtigste impuls i dannelsen af fredsbevægelse snarere end decideret søgen efter fred. Hvordan der konstitueres miljøer – der måske ikke står frem som eksplicitte mål, men som er med til at drive og lede aktivisme – bliver også centralt for vores analytiske blik.

Vores afdækning af tidligere forskning af diskurs, populisme og aktivisme er bidragende til den afgrænsning og det analytiske blik, der bliver styrende for vores analyse af XR som klimaaktivistisk bevægelse. Hvordan det konkret tager form, vender vi tilbage til i vores analysestrategi, men for nu vil vi vende blikket mod undersøgelser af klimabevægelser, der fokuserer på rationelle størrelser som videnskab.

Klimaaktivisme og rationalitet

Miljø- og klimabevægelser, der kræver radikal forandring – altså sociale bevægelser, der bevæger sig mere specifikt inden for samme empiriske område som vores case – er undersøgt indenfor forskellige forskningsperspektiver. Blandt andet har *Social Movement Theory* dannet et rammeværktøj, hvor Timothy Ingalsbee (1996) argumenterer med empirisk udgangspunkt i miljøbevægelsen “Earth First!” for, at aktivistiske identiteter er former for kollektive bevidstheder, der fungerer som symbolske ressourcer i mobilisering af kollektiv handling. Et andet eksempel er en analyse af Peter North (2011), der argumenterer for, at klimaaktivisme finder sted i en bred vifte af politiske sfærer og i forskellige skalaer, hvor den arbejder aktivt for at producere viden om faren ved de antropocæne, altså menneskeskabte, klimaforandringer, og hvem der har ansvaret. Men det forbliver uklart, om aktivismen har magten til at rykke til mere bæredygtige måder at organisere menneskelige samfund (North, 2011, s. 1598). North bringer en analytisk pointe om, at opbygningen af en bevægelse på påstande om, at “videnskaben er indiskutabel”, kan være problematisk, da alle har politiske, personlige og etiske *frames*, hvorigennem vi iagttager videnskaben og derfor opfatter ‘faren’ af klimaforandringer forskelligt (North, 2011, s. 1598). Norths pointe er af interesse for diskussion af vores analytiske indsigter, når vi undersøger, hvordan XR som bevægelse skaber mening om klimakrisen, det politiske system og sig selv i rationelle termer gennem størrelser som videnskab, evidens og ekspertviden.

Videnskab, evidens og ekspertviden er i flere forskningsprojekter gjort til omdrejningspunkt for forståelsen af mobilisering af sociale bevægelser, herunder potentiale for at opnå troværdighed og indflydelse ved at engagere med videnskab og eksperter (McCormick, 2007; Lubitow, 2013; Wesselink & Hoppe, 2011; Roche & Davis, 2017). I dansk forskningskontekst har Cecilie Glerup og Marie Chimwemwe Degnbol (2014) undersøgt sammenhæng mellem videnskabelig viden og politisk aktivisme med udgangspunkt i den danske klimabevægelse med det rammende navn “Klimabevægelsen”. Glerup & Degnbol bidrager derigennem med en analyse af, hvordan videnskab indgår i konstruktionen af kritik af klimapolitik i en dansk kontekst, hvilket de påpeger, at de ikke har været stødt på før i forskningen (Glerup & Degnbol, 2014, s. 49). Som en del af vores analyse berører vi samme interessefelt, når vi undersøger, hvordan rationelle størrelser som videnskab får betydning i XR’s meningskonstruktion og kritik rettet mod det etablerede politiske system. Men hvor disse forskningsprojekter afgrænser sig til videnskab, evidens og ekspertviden som omdrejningspunkt for mobilisering af sociale bevægelser, vil vi også tillægge vores undersøgelse et begrebsapparat til at få blik for affektiv meningsskabelse i kobling til den rationelle meningsskabelse. Det affektive begrebsapparat vil vi, ligesom det diskursive, udfolde i vores analysestrategi og afsnittene, der følger.

De seneste årtier har skabelsen af grønne eller miljøbevidste borgere desuden stået central i miljøpolitisk forskning. Liberalpolitiske teorier har domineret forskningen, men der er en stigende tendens til, at forskere adopterer et poststrukturalistisk analyseværktøj (Hobson, 2013). Ifølge Kersty Hobson rejser analyser af *green governmentality* blinde pletter i fremherskende frameworks og spørgsmål om effektive offentlige interventionsmekanismer (Hobson, 2013, s. 56). I vores undersøgelse af, hvordan sociale bevægelser kan lede på deltagelse, finder vi det relevant at kombinere vores diskursblik med et begrebsapparat, der kan tage højde for følelsesmæssige kapaciteter i kommunikationen.

Affekters betydning

I forskningsøjemed er der før kastet lys over følelsers betydning i mobilisering af sociale bevægelser, herunder hvordan håndteringen af følelser påvirker aktivisters motivation og mulighederne for mobilisering (Kleres & Wettergren, 2017; Rodgers, 2010). Sjældnere set er studier, der tilgår de følelsesmæssige kapaciteter ud fra et begrebsapparat baseret på affekt, hvilket vi vil argumentere for udgør et frugtbart værktøj til at forstå sociale bevægelsers ledelse på deltagelse i opgør med etablerede strukturer.

Vi bemærker, at affekters betydning i sociale bevægelser er blevet undersøgt – indenfor samfundsvidenskabernes poststrukturalistiske perspektiver – af en række teoretikere med fokus på, hvordan affektbegrebet kan bidrage til studier af identifikation og mobilisering (Kenny, 2012; Kenny & Sriver, 2012). Men når vi kigger til governmentality-studier af *ledelse af selvledelse* har disse især orienteret sig efter produktionen af identiteter og subjektpositioner, men historisk set ikke taget højde for betydningen af affektive aspekter (Bjerg & Staunæs, 2011, s. 138-139). Få studier har adresseret affektperspektivet ved at koble governmentality med teoretiske pointer fra Brian Massumi (Seeck & Mannevu, 2019; Bjerg & Staunæs, 2011). Massumi beskriver affekt som *gradvist skiftende intensiteter*, hvortil hans definition af *priming* som en positiv form for magt, der konditionerer adfærd ved at implantere forudgående formodninger (Massumi, 2015), tilbyder en måde empirisk at analysere affekter i governmentality-studier (Seeck & Mannevu, 2019). Forståelsen af affekt som gradvist skiftende intensiteter og begrebet priming, tager vi med os som en analytik i vores undersøgelse af XR's kommunikation, da vi ser det som en frugtbar terminologi til at indfange det, som diskursteoretiske begreber ikke kan. Massumis perspektiver vil vi udfolde yderligere i vores teori-afsnit.

I forlængelse af analyser af affekters ledelsespotentialer, finder vi det relevant at inddrage Chantal Mouffes udpegning af en bestemt type *fælles* affekter, der mobiliseres i en os/dem-formation af identifikation. Disse kalder hun *passioner*, hvilke, ifølge Mouffe, spiller en helt afgørende rolle i udformningen og mobiliseringen af politiske identifikationsformer (Mouffe, 2018). Sam Sellar, der godt nok ikke har beskæftiget sig direkte med sociale bevægelser som

XR, har i sine analyser af sammenhæng mellem data og affekt, advaret mod risici i den mobiliserende kraft, som affekter kan have. De kan nemlig, ifølge Sellar, føre til offentlige fornemmelser af frygt og krise (Sellar & Lindgard, 2018; Sellar, 2015). Vi vil anvende Mouffes og Sellars perspektiver, når vi diskuterer hvilke muligheder og begrænsninger, der kan identificeres i XR's kommunikation, i både et rationelt og affektivt meningsregister, i forhold til ledelse på deltagelse.

Undervejs i vores arbejde blev vi opmærksomme på en artikel i *Green Europe Journal* af Louise Knops (2020), der – som den eneste, vi har fundet frem til – adresserer affektive aspekter i XR's kommunikation. Knops analyserer, på samme måde som vi gør, hvordan affekter er allestedsværende i XR's meningsskabelse. Hvor Knops fokuserer på XR som et udtryk for en tendens i samfundet, hvor klimaproblematikken fanger masserne, så vil vores opgave orientere sig efter et ledelsesperspektiv. Vi forholder os til, hvordan XR's kommunikation alene, i både rationelle og affektive meningsregistre, sætter betingelser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse. Vi iagttager Knops' artikel som en indikation af, at andre har fået øjnene op for potentialet i at adressere XR gennem affekt. Affekt er dog stadig et teoretisk område, der er begrænset tilgængeligt i forskningen, og et forskningsperspektiv, der ikke i udfoldende grad er tillagt analyser af XR. Derfor mener vi, at vores speciale stiller et relevant bidrag til rådighed til det krydsfelt af forskningsperspektiver, vi selv bevæger os mellem. I vores analysestrategi går vi i dybden med, hvordan vi konkretiserer teoretiske begreber og konstruerer vores blik gennem både det diskursive og affektive perspektiv til at iagttage Extinction Rebellions meningsskabelse. For nu retter vi blikket mod den historiske kontekst, der går forud for etableringen af bevægelsen.

Historisk baggrund og casebeskrivelse

Dette afsnit har til formål at redegøre for den historisk kontekst omkring aktivistiske klima- og miljøbevægelser, der går forud for etableringen af Extinction Rebellion. Herefter vil vi beskrive XR's udvikling og organisering.

Historisk kontekst: Udvikling i klima- og miljøbevægelser forud for XR

I løbet af 1960'erne og 70'erne opstod en række miljøbevægelser, som vi stadigvæk kender i dag. Det gælder eksempelvis Greenpeace, World Wildlife Foundation (WWF) og Friends of the Earth. Fælles for disse bevægelseres fremkomst var en *direct action*-tilgang i form af civil ulydighed, ikkevoldelige protester, okkupationer og blokader. Direct action blev først set i atomprotester, men spredte sig til freds-, kvinde-, LGBT- og altså også andre miljøbevægelser i 60'erne og 70'erne (Epstein, 1991, s. 1-2). Civil ulydighed og borgerprotester er således ikke nye fænomener. I 1976 blev en af de første organiserede miljøprotester i større skala afholdt; "The Clamshell Alliance" som en koalition af lokale miljøaktivister, der tyede til ikkevoldelig civil ulydighed for at modsætte sig opførelsen af et atomkraftværk i New Hampshire, USA. Protesten samlede 24.000 mennesker og førte til 1414 arrestationer. Clamshell lykkedes ikke med at stoppe opførelsen af atomkraftværket, men bevægelsen formåede at resonere bredt og er blevet omtalt som et slags startskud på en ny venstrefløj (Epstein, 1991, s. 58-59). Formatet af direct action kombineret med brug af emotive slogans og korte sætninger er blevet beskrevet som værktøj til at bryde med en isoleret venstrefløj og fange den bredere befolknings opmærksomhed (Zelko, 2017; Epstein, 1991).

Men miljøbevægelsernes momentum kom i tilbagegang i slutningen af 1970'erne, hvor miljø- og klimaspørgsmål blev en del af 'mainstream'-politik (Soneryd & Wettergren, 2015, s. 166). Den brede miljøbevidsthed trådte ind i en ny fase i 1980- og 90'erne, hvor miljø- og klimavenligt forbrug kom på dagsordenen. Direct action som protestform fortsatte op gennem 80'erne med store demonstrationer og massearrestationer. Men i slutningen af 80'erne blev de radikale grupper tiltagende diffuse og fragmenterede, hvilket blandt andet kan forklares med en venstrefløj i vækst med mange projekter og organisationer (Epstein, 1991, s. 255; Tokar, 2018, s. 6). På samme tid var der tale om en institutionalisering af miljøbevægelserne, hvor 1960- og 70'ernes aktivisme og vilje til at protestere for systematisk ændring blev overbygget af 1980- og 90'ernes reformistiske strategier, policy- og lobbyarbejde (Soneryd & Wettergren, 2015, s. 163). Det eksemplificerede sig i organisationer som Greenpeace og WWF, der bevægede sig væk fra direct action-aktivismen som den primære metode til at

opbygge en hierarkisk organisationsstruktur med en professionel aktiv kerne og et bredt passivt støttemedlemskab (Soneryd & Wettergren, 2015, s. 163). Institutionaliseringsen fortsatte ind i det 21. århundrede. I Danmark blev eksempelvis den grønne tænketank Concito stiftet som et netværk af både miljø- og klimaorganisationer, industriaktører, forskere og politikere (Soneryd & Wettergren, 2015, s. 167).

De følgende årtier trådte også nye sociale bevægelser frem med et nyt fokus på klimarelateret ulighed. I 2004 blev Durban Group for Climate Justice stiftet, der anses for at være definerede for efterfølgende sociale bevægelser, der har arbejdet for at sikre klimaretfærdighed (Climate Justice Alliance, 2010). Centralt for kampen for klimaretfærdighed er erkendelsen af, at dem, der bidrager mindst til klimaforandringer, også er dem, der lider de største konsekvenser (Samson et al., 2011 i Tokar, 2018, s. 2). Spørgsmålet om klimaretfærdighed kom i december 2019 også tæt på Danmark, hvor det tog form af store protester under FN's klimakonference (UNFCCC/COP15). Her var det ikke blot verdens ledere, der var samlet i København, her trådte også nye aktivistiske aktører og netværk frem, eksempelvis Klimabevægelsen i Danmark og KlimaX (Soneryd & Wettergren, 2015, s. 167). Op mod 100.000 samlede sig i protest mod klimaforandringer, både som fænomen og i kontekst af klimaulighed (Fisher, 2010).

I 2010'erne søgte internationale klimabevægelser igen at sætte sig i opposition gennem ikke-voldelig civil ulydighed for at (gen)vinde politisk indflydelse. Konkret gennem en legemliggørelse af principper om "blockadia" og "alternatiba" (Combes, 2014 i Tokar, 2018, s. 8). Det kunne ses under Tar Sands-blokaden i 2012, hvor lokalbefolkningen forsøgte at stoppe oprettelsen af en olieledning, og det kunne ses i Canada ved anti-fracking-demonstrationer af oprindelige folk med formålet at beskytte lokalmiljø og klima. I de senere år har vi set unge verden over demonstrere og manifestere en utilfredshed mod manglende politisk handling i klimaets navn.

I kølvandet på klimakonferencen i Paris i 2015 har flere klimabevægelser udtrykt skuffelse over Parisaftalen, der blandt andet er blevet omtalt som en "falsk aftale", og som en aftale, der "ikke følger nyeste forskning" (Chivers & Worth, 2015 i Tokar, 2018, s. 10). Nye og unge protestbevægelser som Fridays for Future har opnået global opbakning. Med den 15-årige Greta Thunberg i spidsen, har børn og unge verden over strejket fra undervisningen for at råbe politikere op (Fridaysforfuture.org, 2020). I 2018 skrev Extinction Rebellion sig ligeledes ind i denne fortælling, hvor en ny, eller rettere sagt; *genoplivet*, form for aktivisme i klimaets navn er opstået.

Extinction Rebellion

Bevægelsen Extinction Rebellion (ofte forkortet XR) blev etableret i Storbritannien i 2018 af 15 mennesker, der havde brugt tid på at researche og studere, hvordan man opnår radikale sociale forandringer. De havde kigget tilbage historisk og undersøgt tidligere bevægelseres metoder. De begyndte at rejse rundt i England for at advokere for ikkevoldelig civil ulydighed som middel i klimakampen, mens de løbende fik større tilslutning som bevægelse (Extinction Rebellion, 2019a, s. 10). Den 31. oktober 2018 samlede XR sig foran Parliament Square i London for at erklære sig i åbent oprør mod den britiske regering. I løbet af de efterfølgende fire uger blokerede sekstusinde aktivister fem store broer over Themsen, træer blev plantet på parlamentets plads, der blev gravet et hul til en kiste, der skulle repræsentere vores fremtid, og aktivister limede sig fast til portene ved Buckingham Palace, mens de læste et brev til dronningen (Rebellion.earth, 2020b). Siden da har bevægelsen spredt sig på tværs af landegrænser, hvor flere hundrede afdelinger er blevet etableret. Indenfor et år er XR blevet en af de hurtigst voksende miljøbevægelser i verden.

I Danmark har bevægelsen også fået fodfæste. Der er flere lokale afdelinger på tværs af landet, der alle er organiseret efter en flad struktur, hvor det er muligt at blive en del af en række forskellige arbejdsgrupper. Aktionen og happenings i XR spænder også bredt. Eksempelvis har aktivister blokeret Holmens Bro i København i 24 timer, lænket sig fast i lufthavnen, afbrudt Folketingssalen i en nøgen aktion, gennemført et digitalt forårsoprør under Covid-19 og afholdt 'die-in' på Strøget.

Kernen i XR's strategi og metodiske tilgang til oprør er "ikkevoldelig civil ulydighed". Det bliver, af bevægelsen, kommunikeret som det nødvendige værktøj til at skabe forandring: "Vi er ikke fokuserede på traditionelle metoder såsom underskriftsindsamlinger eller brevskrivning til vores politikere. Det er mere sandsynligt, at vi bruger metoder, der risikerer arrest eller fængselstid." (Xrdk.org, 2020a).

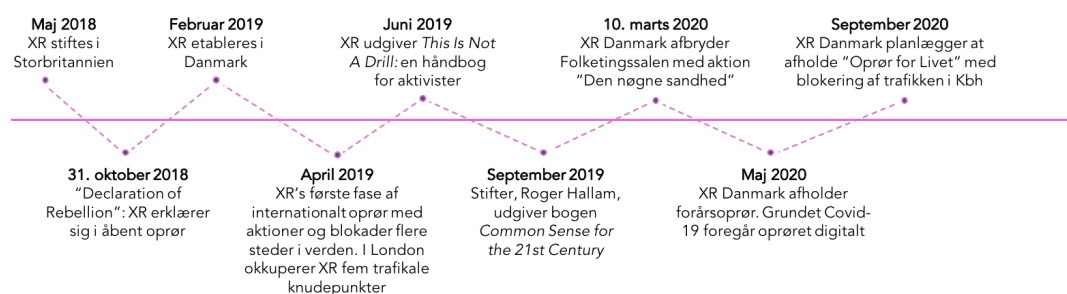
XR har følgende tre krav rettet mod verdens regeringer, der også fungerer som kardinalpunkter, bevægelsen arbejder ud fra:

- 1/ Governments must tell the truth by declaring a climate and ecological emergency, working with other institutions to communicate the urgency for change.
- 2/ Governments must act now to halt biodiversity loss and reduce greenhouse gas emissions to net zero by 2025.
- 3/ Governments must create and be led by the decisions of a Citizens' Assembly on climate and ecological justice. (Rebellion.earth, 2020a).

Udover de tre krav, har XR listet en række principper og værdier, der er samlende for bevægelsen, og XR beskriver, at de: “modtager med glæde enhver, der tilslutter sig vores principper og værdier” (Xrdk.org, 2020b). Principperne og værdierne dækker blandt andet over en fælles vision om forandring, at mål fastsættes efter, hvad der er nødvendigt, og at der er brug for en regenerativ kultur (Xrdk.org, 2020b).

I takt med at XR har fået større og større tilslutning, har bevægelsen efterhånden udgivet flere bøger fysisk og digitalt, både med XR selv som afsender og af stifter, Roger Hallam, der er en fremtrædende skikkelse for bevægelsen.

Extinction Rebellion står i dag, to år efter sin stiftelse, som en veletableret stemme i det klimapolitiske domæne, hvor bevægelsen afholder løbende aktioner globalt og fortsætter med sin utrættende march fremad mod en gennemførelse af sine udtalte krav.

Figur 1: Udvalgte begivenheder fra XR's levetid.

Kapitel 2:

Analysestrategi

og metodologi

Den analysestrategiske ramme

Formålet med dette kapitel er at gøre klart, hvordan vi konditionerer det blik, vi lægger til grund for vores analyse af Extinction Rebellions kommunikation. Vi vil beskrive, hvordan vi former en strategi for at besvare vores problemformulering, og hvad det er for en viden, vi kan bidrage med. Vores analysestrategiske valg har med andre ord en afgørende betydning for, hvordan vi konstruerer og iagttager det empiriske arkiv i vores analyse og dermed også den viden, vores afhandling bidrager med.

Det analysestrategiske arbejde skal altså ikke forstås som metoderegler, men snarere en strategi for, hvordan vi konstruerer, i vores tilfælde, XR's iagttagelser som objekt for egne iagttagelser med henblik på at beskrive, hvorfra bevægelsen selv beskriver. Vores analysestrategi bygger med andre ord på iagttagelser af iagttagelser *som* iagttagelser (Andersen, 1999, s. 14-15). Således former vores analysestrategiske valg et blik, hvorfra XR's kommunikation træder frem på en særlig måde. Det er ikke analysestrategiens formål at give en strategi til at bestemme *endegyldige* sandheder om specialets problemfelt. Snarere gør analysestrategien det klart, hvordan vi vil besvare problemformuleringen fyldestgørende indenfor rammerne af det konditionerede blik, vi har lagt for afhandlingen. Med andre ord er vores konklusioner blevet til som et resultat af de teoretiske og empiriske valg og fravalg, vi løbende har gjort os.

Først vil vi gøre rede for videnskabsteoretiske overvejelser, hvorefter vi vil præsentere vores analysestrategi og spørgsmål, der bliver styrende for henholdsvis vores diskurs- og affektanalyse af XR's meningsskabelse. Herefter følger en negativ afgrænsning samt metodiske og empiriske overvejelser.

Vores videnskabsteoretiske afsæt

I følgende vil vi reflektere over det videnskabsteoretiske afsæt for vores analyse. Det gælder særligt overvejelser om den viden, vi stræber efter at generere, og dermed også overvejelser om, hvad vi ikke kan sige noget om.

Hensigten med vores speciale er *ikke* at tilvejebringe objektiv viden om sociale bevægelser som Extinction Rebellion eller disses formåen i forhold til at gennemtvinge en systemisk forandring af samfundet, som XR selv plæderer for. Altså sigter vi ikke mod at frembringe positivistisk viden om, hvorvidt XR lykkes med sit projekt eller er en succesfuld bevægelse. Vores ambition er derimod at undersøge, hvordan diskurser og affekter i XR's kommunikation om miljø- og klimaproblematikken, det politiske system og XR selv udfolder sig og skaber mening. Vi vil gennem vores analysestrategi bibringe viden om *meningsskabelse* i det sociale. Vi

iagttager dermed ikke klimakrisen, det politiske system og XR som fastlåste og på forhånd givne størrelser, men som *konstruerede* i kommunikationen af sociale aktører.

Specialets vidensproduktion tager dermed afsæt i det socialkonstruktivistiske perspektiv. Socialkonstruktivismen afviser, at der findes en privilegeret iagttagersposition, hvorfra vi kan få blik for en sand virkelighed eller udsige objektive sandheder (Pedersen, 2012, s. 190). Ifølge socialkonstruktivismen er virkeligheden socialt konstrueret, hvilket bringer perspektivet i konflikt med den logisk-empiriske tradition, hvor virkeligheden anses for at være det, der er givet, objektivt og uforanderligt (Esmark et al., 2005, s. 16). Med "konstruktion" refererer socialkonstruktivismen "kort sagt til stabiliseringen og udbredelsen af relationer, der knytter subjekter og objekter sammen i en bestemt form for meningsfuldhed" (Esmark et al., 2005, s. 18). Denne relationisme er blevet karakteriseret som et opgør med ontologi, hvor virkelighed i stedet anses som et spørgsmål om, hvordan objekter og subjekter opnår mening gennem deres relationer (Esmark et al., 2005, s. 18). Idet vi orienterer os mod, *hvordan* mening skabes og får konstitutive konsekvenser for, hvordan XR kan lede på deltagelse, orienterer vi os også mod epistemologi frem for ontologi. En sådan orientering spørger ikke til *hvad*, men tillader os altså at spørge til *hvordan*. Den spørger til betingelserne for en bestemt meningsfuldhed (Andersen, 1999, s. 13-14) – det være sig diskurs eller affekt. Af den grund leder vi heller ikke efter sandheden. Men vi undersøger, hvordan, og under hvilke betingelser, sandhed(er) konstitueres i XR's kommunikation for derefter at kunne aktualisere diskursens implikationer for bevægelsen selv.

Et ofte diskuteret spørgsmål går på, om socialkonstruktivister vil hævde, at den relationelt fastlagte mening må være den eneste form for virkelighed, eller om vi har at gøre med en konstruktion af den sociale virkelighed. I tilfælde af sidstnævnte er spørgsmålet, om den sociale virkelighed så vil være den *eneste* virkelighed? (Esmark et al., 2005, s. 18). Vi tilslutter os en anskuelse af, at en social virkelighed ikke udelukker en fysisk virkelighed, men at enhver form for menneskelig aktivitet er bundet af den sociale virkelighed (Esmark et al., 2005, s. 18-19). Konsekvensen bliver analysestrategisk, at det:

(...) ikke længere er interessant at følge et metodologisk program forankret i målsætningen om at nå ind til objektet eller subjektet i sig selv. Opgaven bliver i stedet at afdække eller kortlægge den mening, der skabes gennem stabilisering og udbredelsen af relationer mellem subjekter eller mellem subjekter og objekter. (Esmark et al., 2005, s. 19).

Når vores afhandling har et socialkonstruktivistisk afsæt, får det konsekvenser for, hvordan vi både tilgår og skaber viden. I stedet for at anvende teori i en logisk-empirisk videnskabsforståelse – forstået som en samlebetegnelse for positioner som positivism – begynder vores

analyse ved etableringen af et bestemt blik på et udsnit af en social virkelighed ved at udfolde en række analysebærende begreber. I det følgende vil vi beskrive, hvordan vi konstruerer det blik, vores analysestrategi giver, for at kunne afdække eller kortlægge den mening, der skabes i XR's kommunikation gennem stabilisering og udbredelse af relationer.

Vores analysestrategi

Vores analysestrategi tager sit teoretiske afsæt i udvalgte koncepter fra henholdsvis Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori og en sammensat analytik bestående af et begrebsreservoir omkring affekt og affektivitet. Inspireret af Plesner & Husted (2020) sammentænker vi diskurs- og affektteori, så vores iagttagelser ikke blot forholder sig til XR's kommunikation som lingvistisk og semiotisk, men også indfanger mulighedsbetingelser for deltagelse opstillet affektivt i diskurserne. Sammentænkningen af de to teoretiske tilgange hjælper os til at få blik for både XR's diskursive og affektive meningsskabelse, hvorfra vi kan forstå og diskutere ledelse på deltagelse i sociale bevægelser. Specialets problemformulering lyder som introduceret: *Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i både rationelle og affektive registre med hvilke konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse?*

For at åbne og undersøge specialets problemformulering stiller vi to analytiske spørgsmål, der bliver styrende for afhandlingens analyse og diskussioner. De analytiske spørgsmål dækker begge en side eller en nuance i problemformuleringen, hvorfra de er konditioneret og afgrænset.

For at undersøge, hvordan XR artikulere et opgør med det etablerede politiske system og skaber mening i rationelle registre, altså første del af problemformuleringen, spørger vi:

1. *Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i et rationelt register?*

Når vi undersøger, hvordan XR skaber mening om opgøret med det etablerede system, bliver det relevant at iagttage både, hvordan bevægelsen iagttager systemet og sig selv. Vi må iagttage bevægelsens iagttagelser af sig selv for at forstå, hvorfra kritikken kommer, og hvordan bevægelsen skaber sig selv gennem kritikken af systemet. Vi vil gennem spørgsmålet undersøge, hvordan XR skaber mening om henholdsvis en diskurs om 'the truth' og 'business as usual', der bliver omdrejningspunkt i XR's opposition til det etablerede politiske system – og hvordan det får konstitutiv betydning for XR's iagttagelser af dette system overfor sig selv som bevægelse.

For at undersøge, hvordan XR også artikulerer og skaber mening om opgøret med det etablerede politiske system i affektive registre, spørger vi:

2. Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i et affektivt register og hvordan strukturerer de affektive konfigurationer rum for ledelse?

Når vi undersøger, hvordan XR skaber mening om opgøret med det etablerede politiske system i affektive registre, retter vi vores analytiske blik efter, hvordan XR i sin meningsskabelse opstiller to affektive miljøer, navnlig ‘a sense of urgency’ og ‘a sense of safety’. Vi vil, med spørgsmålet som rettesnor, undersøge, hvordan de to miljøer sætter betingelser for, hvordan XR kan lede på deltagelse.

Diskursanalyse

I vores første bekendtskab med Extinction Rebellion blev vi hurtigt opmærksomme på, at bevægelsen kommunikerer om politikerne som løgnagtige og korrupte, og at XR i sin kommunikation tager skarp afstand til politikernes adfærd. Bevægelsen vil med egne ord revolutionere det politiske system og tage magten tilbage til folket. For at forstå bevægelsens måde at skabe mening om systemet som modfront argumenterer vi for, at et begrebsapparat baseret på Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori udgør et nyttigt analyseværktøj.

Laclau og Mouffes diskursteori udspringer fra den marxistiske skole, hvor diskursivitet, hegemoniske kampe og fiksering af mening er forsøg på at forklare klassekampe i marxismen (Laclau & Mouffe, 2002, s. 15). I deres forfatterskab er en helt central pointe, at mening skabes igennem diskursive processer, hvor intet er givet. For Laclau og Mouffe er politik allestedsværende og skal forstås som måden, hvorpå verden får sin betydning (Laclau & Mouffe, 2002, s. 15). Vi tilskriver os denne forståelse af politik og ligeledes Laclau og Mouffes forståelse og teoretisering af *diskurs* som “any complex of elements in which relations play a constitutive role” (Laclau 2005, s. 67). Diskurs går altså ud over det skrevne eller talte ord og indbefatter ethvert kompleks af elementer, hvor det relationelle har konstituerende funktion. En diskurs bliver dermed et netværk af artikulationer: “The structured totality resulting from the articulatory practice, we will call discourse (...)” (Laclau & Mouffe, 1985, s. 105). Med denne forståelse for diskurs i vores speciale, iagttager vi XR’s kommunikation om opgøret med det politiske system ved at kortlægge de relationer, der etablerer sig imellem centrale elementer i bevægelsens meningsskabelse. Vi kan dermed iagttage diskurser, når de opnår grad af en “struktureret totalitet”. I analysen vil vi belyse, hvordan det sker ved særligt to diskurser; en

diskurs om 'business as usual' og en om 'the truth'. Fællesnævneren for de to diskurser er, at de dukker op i et rationelt meningsregister som kardinalpunkter i XR's position i sin opposition til det etablerede politiske system.

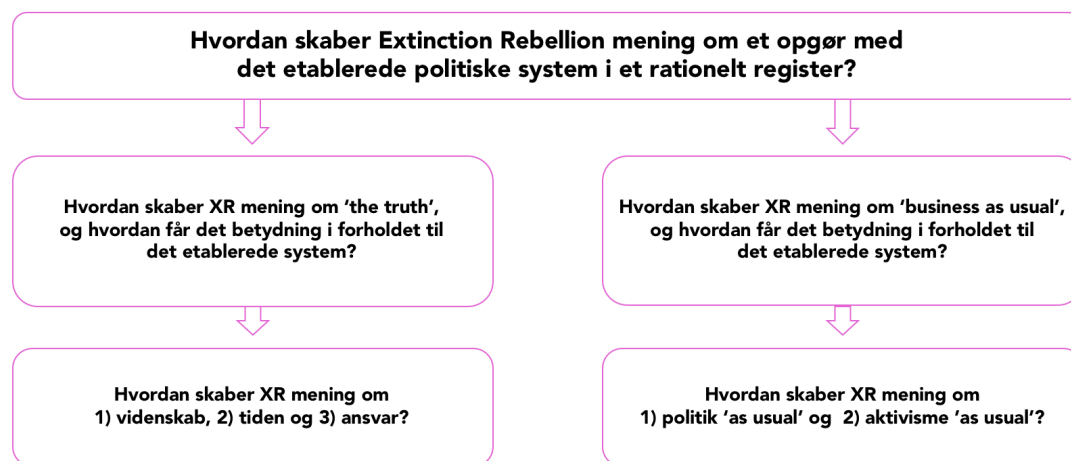
Vi abonnerer således på Laclau og Mouffes pointe om, at intet kan forstås uden for det sæt af relationer, det er placeret i. For Laclau og Mouffe er det først og fremmest diskursbegrebet, der sammenfatter denne pointe (Dreyer Hansen i Esmark, 2005, s. 180). Vi vil nu præsentere et andet af teoriens begreber af særlig relevans for konditioneringen af vores analyse og læsning af vores empiri.

Et af grundbegreberne i Laclau & Mouffes diskursteori, er begrebet *artikulation*, hvilket vi anvender som et slags kardinalbegreb i analysen, når vi behandler XR's meningsproduktion med den diskursteoretiske analytik. Artikulation skal forstås som en måde at sammenkæde elementer på i en diskurs. Laclau og Mouffe definerer det selv som: "We will call articulation any practice establishing a relation among elements such that their identity is modified as a result of the articulatory practice" (Laclau & Mouffe, 1985, s. 105). Artikulation er altså en praksis, hvorigennem elementer sættes i relation på en særlig måde, hvorved deres identitet eller indhold ændres eller skabes. Det iagttager vi i analysen, når mening skabes om eksempelvis *the truth* i en relationel sammenkædning med *videnskab*, *tid* og *ansvar*. Sagt på en anden måde er det med artikulationsbegrebet, at vi kan få øje på, hvordan XR skaber særlige meningskonstruktioner, der rammesætter, hvilken partikulær mening bevægelsen eksempelvis selv får. Vi vil redegøre nærmere for de anvendte diskursteoretiske begreber i specialets teoriafsnit, herunder med hvilket formål vi inddrager begreberne i analysearbejdet.

Diskursanalysens erkendelsesinteresse er at kigge ind i det kontingente i XR's kommunikation. Formålet er således at opnå indsigt i, hvordan den analyserede sociale størrelse – i vores tilfælde diskurserne om *the truth* og *business as usual* – er et resultat af artikulationsprocesser, der kunne være artikuleret anderledes (Hansen, 2005, s. 53). Vores analyse søger at problematisere den viden, der hævder at være sand, objektiv eller der fremstår sådan. Som tidligere nævnt er vores speciale epistemologisk orienteret. Denne orientering afviser al objektiv viden og påkalder i stedet, hvordan al viden er diskursivt medieret (Hansen, 2012, s. 336). Diskursanalysens formål er med andre ord at afselvfølgeliggøre selvfølgeligheder og ikke at producere sand viden.

I vores speciale kommer problematisering af viden, der hævder at være sand, objektiv, eller der fremstår sådan, til udtryk ved at undersøge henholdsvis; 1) hvordan XR skaber mening om *the truth* og 2) hvordan XR skaber mening om *business as usual* – herunder disruption af det traditionelle – igennem bevægelsens artikulatoriske praksisser. Dernæst afsøger

diskursanalysen, hvilke konstitutive konsekvenser XR's artikulationer får for forholdet mellem bevægelsen og det etablerede politiske system.

Figur 2: Visualisering af diskursanalysens opbygning.

Med vores forståelse af diskurs som mere end blot lingvistik og semiotik, som mere end blot det skrevne eller talte ord, inddrager vi det affektteoretiske perspektiv for at få blik for det, der ikke kan indfanges med artikulationsbegrebet eller Laclau og Mouffes diskursteoretiske blik i sin helhed. Vores vurdering bygger på, at der i Laclau og Mouffes diskursteoretiske tradition, i vores optik, mangler analytiske begreber, der tilfredsstillende kan indfange følelser og stemninger i måden, hvorpå XR skaber mening og mulighedsrum for deltagelse. Derfor inddrager vi et kombinatorisk analyseapparat med begreber fra affektteorien.

Affektanalyse

Undervejs i vores empiriindsamling og diskursanalytiske arbejde blev vi bevidste om, at der var noget på spil, som vi ikke helt kunne forklare. Et eksempel var, da vi observerede et online interview med aktivister fra XR, hvor der blev stillet et spørgsmål angående, hvad bevægelsens politiske mål er. Det blev der ikke givet et entydigt svar på, og i vores analytiske arbejde var det som om, at det diskursteoretiske blik ikke kunne indfange præcist, *hvad* XR vil have folk til, men at kommunikationen alligevel forsøgte – eller var med til – at *vække* bestemte handlingspotentialer. Et andet empirisk eksempel var, da aktivisterne fortalte om, hvordan succesoplevelser er med til at give aktivisterne *mod* på mere (Extinction Rebellion Danmark, 2020a). Vi oplevede, at der blev udtrykt en særlig energi eller *sitren*. Der foregik noget i empirien, som

vi ikke alene med det diskursteoretiske apparat kunne forstå eller udfolde. Derfor valgte vi at lede efter nye teoretiske ressourcer for at kunne indfange, hvad der var på spil i denne sitren.

Affekt er det begreb, vi tillægger vores analytiske blik til at tilgå empirien i afhandlingens anden analyse for at kunne udfolde de fremanalyserede diskurser nærmere og svare på spørgsmålet: *Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i et affektivt register, og hvordan strukturerer de affektive konfigurationer rum for ledelse?* Affekt handler om følelsesmæssige kapaciteter, nærmere bestemt hvordan noget eller nogen *indvirker* på nogen eller noget (Staunæs & Pors, 2020, s. 6; Bjerg & Staunæs, 2011, s. 142). Der findes en række analytiske tilgange og forståelser af affektbegrebet, hvilket vi gør nærmere rede for i teoriansnittet. Vigtigt for vores analysestrategi i specialet er, at vi læner os op ad en forståelse af affekt som en form for meningsskabelse, der ikke direkte kan adskilles fra diskurs. Vi læner os op ad et syn på affekt som havende en nøglerolle i fremtrædende diskurser og udformningen af fælles politiske identifikationsformer (Kenny & Scriver, 2012, s. 619; Laclau, 1990, s. 110; Mouffe, 2018, s. 1). Vi iagttager dermed diskurs og affekt som interrelationelle. Denne sammenkædning bliver en vigtig faktor for vores analytiske arbejde og derfor også specialets udsigelseskraft om sociale bevægelser. I analysen giver det mulighed for at belyse, hvordan de affektive konfigurationer, vi identificerer, også spiller ind på XR's meningsdannelse i den forstand, at de skubber mod følelser, der er med til at udgøre betingelser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse.

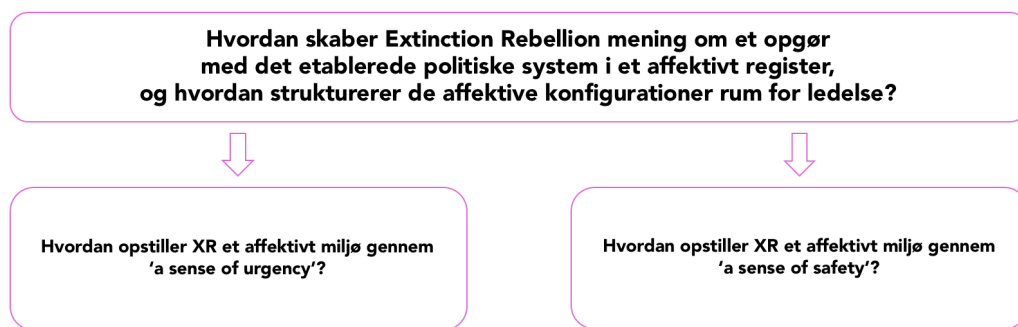
I affektanalysen spørger vi således til, hvordan særlige affektive konfigurationer bygges op, og hvilken betydning de får som en del af en social bevægelses meningsskabelse. Selvom vi tager udgangspunkt i, at sprog og affekt er vævet sammen i det diskursive, inddrager vi teoretiske pointer fra Brian Massumi, der egentlig placerer affekt som noget prædiskursivt. Massumi beskriver det som præ-personlige *intensiteter*, som skift i "capacity to act" (Massumi, 1987, XVI). Med Massumis forståelse af affektbegrebet kan vi, på en anden måde end diskursteorien, belyse den sitren, der er svær at få fat på i XR's kommunikation. Ved at forme vores analysestrategi gennem begrebet er motivationen at få blik for, hvordan der afficeres potentiale for handling på særlige måder. Når vi inddrager Massumis begreb, gør vi det i et perspektiv af *governmentality*-studier.

Vi inddrager begrebet *affective governmentality* for at undersøge og udfolde de affektive aspekter, der knytter sig – og kommer til at virke styrende – i diskurserne. Adresseringen af affekt er ikke en udbredt tilgang i governmentality-studier, selvom det kan bidrage med en ny relevant dimension som kapaciteter i analyser af styringsproblematikker. Til vores analytiske kobling har vi blandt andet fundet inspiration i Sabina Pultz' (2018) tilgang til at undersøge affektiv ledelse af selvledelse. Hun beskriver governmentality-studier som en analytik med nyttige værktøjer til at undersøge, "hvordan styring udfolder sig imellem hvad Foucault

og andre kalder magt- og selvteknologier. Hvordan subjekter bliver til, eller hvordan de subjektiveres, anskues således i dette krydsfelt mellem magt- og selvteknologier” (Pultz, 2018, s. 81). I governmentality-studier er ledelse og selvledelse på den måde tæt forbundne. Herunder dækker governmentality over ledelse på et *mulighedsrum*, hvilket vil sige, at nogle handlinger står frem som mere oplagte end andre, og dermed fremmes bestemte former for adfærd og selvforståelser (Pultz, 2018, s. 81). Hvor magtteknologier kan beskrives som styrende gennem love, regler og praksisser, dækker selvteknologier over individers måder og midler til at lede sig selv. I forhold til mere traditionelle governmentality-studier følger vi Pultz’ strategi, hvor der skrues op for ‘det mikro-politiske niveau’ og zoomes ind på selvteknologierne (Pultz, 2018, s. 81). Vi vil i analysen undersøge, hvordan den måde XR affektivt skaber mening ser ud til at virke ind og modulerer den måde, hvorpå aktivister leder sig selv på. Vi zoomer dermed ind på en særlig form for styring af selvteknologier for at belyse, hvordan XR i sin kommunikation opstiller særlige handlerum, der får konstitutive konsekvenser for bevægelsens mulighedsbetingelser for at lede på deltagelse – og herigennem mobilisere det politiske projekt.

Affektbegrebet hjælper os med at vise, hvordan der i XR’s meningsskabelse formes ‘skub’ i en retning af bestemt adfærd, men også i måder at tænke og føle på. Det er vigtigt for os at understrege, at det ikke er vores hensigt at kortlægge, hvad aktivisterne *faktisk* tænker og føler. Vi vil snarere give blik for deltagelse gennem mere diffuse former for styring, hvor aktivisterne tilskyndes at blive følelsesmæssigt stemt på forskellig vis. Med andre ord vil vi belyse, hvordan modulation af følelsesmæssige kapaciteter og særlige stemninger stiller særlige attraktive tilbud til rådighed i kommunikationen og dermed bliver en del af XR’s ledelse af aktivisternes selvledelse. Affektanalysen struktureres efter særligt to affektive miljøer, der moduleres i XR’s kommunikation, og som dermed træder frem i diskurserne. Vi kalder disse miljøer for ‘a sense of urgency’ og ‘a sense of safety’.

I analysen af a sense of urgency refereres til en tidskonstruktion, vi fremanalyserer i diskursanalysen. Vi kan ikke få hånd om en energi af det, vi kalder ‘urgency’ med det eksisterende apparat fra Laclau og Mouffes diskursteori. Det fordrer, i vores øjne, et affektivt teoretisk apparat. Ligeledes kræver a sense of safety det samme teoretiske apparat for at forstå, hvordan XR’s kommunikation afficerer tryghed som selvteknologi i ledelse på deltagelse. I analysen vil vi altså stille skarpt på, hvordan de to identificerede konfigurationer af affekt er på spil, og hvordan de får betydning i produktionen af handlingskapaciteter.

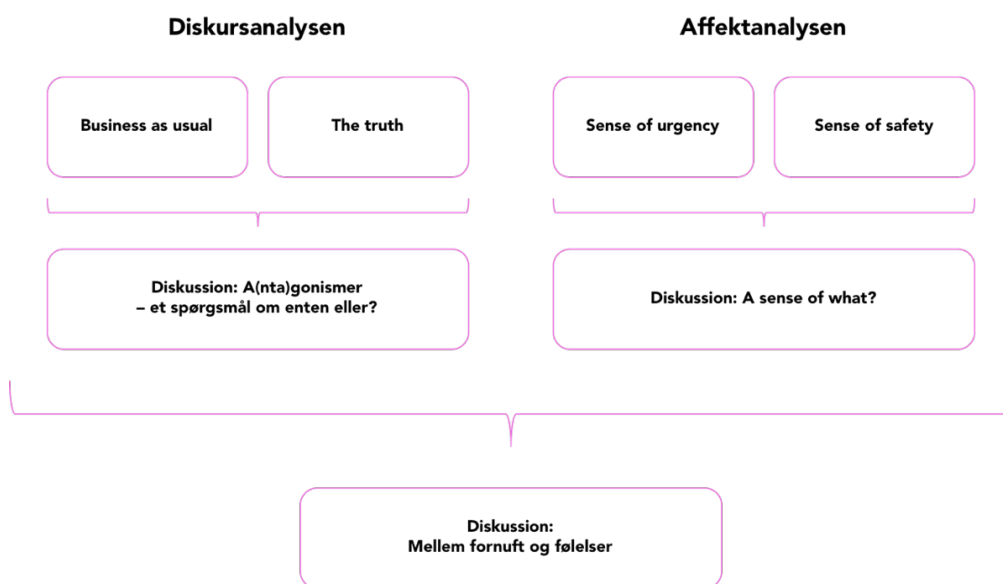

Figur 3: Visualisering af affektanalysens opbygning.

Opbygning af analyser og diskussioner

De to analyser munder begge ud i to diskussionsdele af vores analytiske indsigter i to spændingsforhold; henholdsvis en diskussion om antagonismer og agonismer i XR's rationelle meningsskabelse og en diskussion af sameksistensen af de to affektive miljøer. Diskussionerne har til formål at diskutere, hvordan de identificerede spændingsforhold får konstitutiv betydning for, hvordan XR kan lede på deltagelse. Vores analytiske fund leder os desuden til en tredje diskussion, der sammenholder rationelle og affektive registre i meningsskabelsen hos XR.

Med udgangspunkt i ovenstående gennemgang af vores analysestrategi sammenfattes opbygningen af vores analyser og diskussioner i en illustration forneden:

Figur 4: Visualisering af opbygning analyser og diskussion.

Negativ afgrænsning

Når vi former vores analysestrategi ud fra henholdsvis diskurs- og affektbegreber, som beskrevet ovenfor, så vil der unægteligt være perspektiver, vi ikke får blik for. Det følgende afsnit har til formål at fremlægge og begrunde fravalget af bestemte analytiske tilgange, der kunne have bidraget anderledes.

Under afsnittet 'Vores analysestrategi' har vi beskrevet, hvordan vores iagttagersposition bevæger sig på anden orden. Denne forståelse hviler på iagttagelsesbegrebet inden for systemteorien, der er udviklet af den tyske sociolog og systemteoretiker Niklas Luhmann. Begrebet er med til at forklare, hvordan vi gennemgående – på et overordnet plan – konstruerer vores måde at iagttage XR, men vi gør altså ikke nærmere brug af systemteoriens begreber i udarbejdelsen af vores analysestrategi. Systemteorien antager, at iagttagelser er bundet til sociale systemer, hvori der fundamentalt sker en operation mellem system og omverden. Herigenem sker iagttagelser gennem rammen af en forskel (Andersen, 1999, s. 109). Sociale systemers iagttagelser sker med andre ord igennem *ledeforskelle*, hvor der nødvendigvis må være noget, der udelades for, at noget andet kan træde frem (Andersen, 1999, s. 110). Med en luhmanniansk analysestrategi kunne vi undersøge, hvordan XR som organisation opererer i ledeforskellen centrum/periferi. Når XR bedyrer sig en flad organisationsstruktur, "hvor alle kan være med", har det konsekvenser for bevægelsens ledelse på deltagelse. Igennem centrum/periferi-ledeforskellen kunne vi undersøge, hvordan XR's organisering bestående af aktionsgrupper og aktivister med både en lokal og global forankring, med autonome beslutningsprocesser, skaber et komplekst netværk af aktører. En sådan analyse kunne give os blik for en flerstemmighed, der kunne bibringe nuancer til, hvordan XR leder på deltagelse. Med det for øje, mener vi alligevel ikke, at sådan et blik ville kunne indløse vores egentlige erkendelsesinteresse; hvordan XR skaber mening om et opgør med det etablerede politiske system for derigennem at kigge på, hvordan opgøret producerer betingelser for ledelse på deltagelse.

Vi tilgår vores analyse af affekt i en kobling til governmentality-studier. Governmentality er et koncept, der forbindes med den franske filosof Michel Foucault. Han har tilskrevet konceptet flere betydninger alt efter, hvad han har søgt at udfordre (Villadsen, 2015, s. 148). Når vi inddrager begrebet i vores affektanalyse, er det overordnet som et særligt styringsrationale, der giver os blik for, hvordan XR strukturerer et mulighedsrum for handlinger og derigennem skaber en styring af selvstyring. Da Foucault ikke selv har fremlagt en analysestrategi til at undersøge, hvordan affektive kapaciteter spiller ind i denne form for styring, læner vi os op ad andre studier, der anvender en kobling mellem affekt og governmentality, herunder Pultz (2018), Seeck & Mannevuos (2019) og Bjerg & Staunæs (2011). Selvom vi inddrager et governmentality-perspektiv, er vi altså ikke interesserede i Foucaults bredere teoriudvikling eller at forme en strategi ud fra eksempelvis en vidensarkæologisk og genealogisk tilgang, der er

Foucaults måske største forsøg på at beskrive, hvad han bedriver (Andersen, 1999, s. 40). Analysestrategier inspireret af Foucault vil ofte bruge historien til at skabe afstand til det selv-følgelige og vise, at noget ikke altid har været, som det ser ud nu (Andersen, 1999, s. 56-57). Med en sådan analysestrategi kunne vi få blik for, hvordan diskurser om the truth og business as usual kan spores tilbage i tiden og har udviklet sig historisk. Sagt på en anden måde; hvordan de har kontinuitet til fortidige praksisser og institutioner, hvordan de historisk er blevet videreført og sammensat i nye konstellationer, og hvordan udsagn knyttet til diskurserne over tid har sat noget i tale med forskellige effekter. I specialets kapitel 'Afhandlingens kontekst' har vi sat XR ind i en historisk ramme med et formål om at vise den kontekst, XR opstår i. Men det er ikke vores erkendelsesinteresse at undersøge de historiske fordelte flader, hvorfra diskurserne i XR's kommunikation har udviklet sig over tid. Vi er derimod interesserede i at udfolde og forstå, hvordan XR tilskriver mening til diskurserne ved bestemte sammenkædninger, og hvordan et affektivt styringspotentiale er på spil – i et aktualiseret diskursivt rum formet af bevægelsens kommunikation.

Empirisk afgrænsning og metodiske overvejelser

I følgende afsnit vil vi begrunde vores valg af Extinction Rebellion som case og fremlægge muligheder og begrænsninger. Herefter vil vi beskrive det empiriske arkiv, som danner grundlag for vores analyse af XR's kommunikation og meningsdannelse. Vi vil argumentere for udvælgelsen og behandlingen af empirien i relation til specialets problemformulering og erkendelsesinteresse. Om end den analysestrategiske tilgang ikke fokuserer på metode på en måde, hvor der foreligger regler for udarbejdelsen af en undersøgelse for derigennem at tilskrive dens validitet og reliabilitet, skal det ikke forstås som, at vi frasiger os metodiske overvejelser. Vi anser dem bare ikke som en blåstempling af analysens validitet (Andersen, 1990, s. 13-14). Det følgende afsnit skal derfor forstås som en redegørelse for og refleksion over specialets empirisk-metodiske overvejelser.

Vores speciale bygger på en række metodiske valg, når det kommer til indsamling og anvendelse af empiri. Valgene får direkte indvirkning på, hvad der dukker op i vores behandling af empiri, det analytiske arbejde, og derigennem også hvad specialets udsigelseskraft bliver. Før vi går videre ind i disse overvejelser, vil nu sætte vores empiri i kontekst ved at præsentere vores analysegenstand.

Extinction Rebellion som case

Vores valg af case motiveres af flere faktorer. Først og fremmest er XR en bevægelse, der i rekordfart har fået fodfæste globalt og tiltrukket sig stor opmærksomhed. I begyndelsen af 2020 var XR blandt de mest aktuelle klimaaktivistske bevægelser globalt. Vi har i vores læsning

ikke fundet frem til akademisk forskning, der undersøger diskursiv og affektiv meningsskabelse hos XR eller lignende sociale bevægelser. Der foreligger med andre ord begrænset forskningsmateriale af både XR som bevægelse, men også af bevægelser som XR, der aktiverer affektive registre i sin kommunikation.

Vi læner os op ad Bent Flyvbjergs (2006) forståelse af og tilgang til casestudier. Flyvbjerg bryder med den konventionelle forestilling om, at man ikke kan generalisere ud fra en enkelt case og derfor ikke kan bidrage til videnskabelig udvikling (Flyvbjerg, 2006, s. 219). Han argumenterer for, at det er en oversimplificeret misforståelse, at et casestudie ikke kan generere pålidelig viden om en bredere klassifikation, eller at casestudier skulle være uden videnskabelig værdi (Flyvbjerg, 2006, s. 220). Flyvbjerg beskriver casestudier som en kontekstbaseret metode til at opnå læring: "It is only because of experience with cases that one can at all move from being a beginner to being an expert" (Flyvbjerg, 2006, s. 222).

Hertil knytter Flyvbjerg en pointe om, at fælles for eksperter er, at de opererer på grundlag af indgående viden om konkrete cases inden for deres ekspertiseområde. Ifølge Flyvbjerg kan et velvalgt casestudie bibringe lige så værdifuld viden som teoretisk og kontekstafhængig viden. Der kan nemlig ikke findes forudsigende teorier og universaliser i studier af menneskelige anliggender. Konkret, kontekstafhængig viden er derfor mere værdifuld end en forgæves søgen efter forudsigelige teorier og universaliser (Flyvbjerg, 2006, s. 222-224). Vi tilgår vores erkendelsesinteresse i sociale bevægelser anti-establishment-kommunikation via et kontekstbaseret studie af XR. Men hvordan kan det være, at vi vælger at fremhæve lige netop den bevægelse frem for eksempelvis #FridaysForFuture, Den Grønne Studenterbevægelse eller en anden bevægelse, der 'kæmper' en klimakamp?

Flyvbjerg hævder, at man kan vælge en strategisk case, som kan bevise en specifik pointe. Dermed konstitueres en såkaldt most likely critical case (Flyvbjerg, 2016, s. 231). En sådan case er den 'bedst mulige' til at eksemplificere den pointe, man ønsker at tydeliggøre. Vi iagttager XR som en eksemplarisk case på en social bevægelse, der sætter sig op imod det etablerede politiske system. XR er en eksemplarisk eller 'most likely'-case af flere grunde. Først og fremmest konstituerer XR en radikal bevægelse i opposition til det etablerede politiske system par excellence, da XR – med egne ord – har erklæret "et internationalt, ikkevoldeligt oprør mod verdens regeringer som resultat af deres kriminelle mangel på handling mod miljø- og klimakrisen" (Xrdk.org, 2020a). Bevægelsens ultimative tre krav henvender sig til regeringen med henblik på at skabe politisk forandring. XR kommunikerer altså tydeligt utilfredshed med det etablerede politiske system, og metoderne til at kræve forandring er radikale i den forstand, at bevægelsen vil gå langt i kampen for at få kravene indløst og for at skabe opmærksomhed. Det indebærer med andre ord "metoder, der risikerer arrest eller fængselstid" (Xrdk.org, 2020a). Vores valg af XR som case motiveres desuden af vores indledende læsning

af forskning i sociale bevægelser, som præsenteret i afsnittet 'Tidligere relevant forskning'. Indenfor rammen af diskursteoretiske perspektiver og analyser med fokus på sproglig indramning tegner der sig et billede af, at der foreligger flersidig forskning i aktivistbevægelseres diskursive meningsfelt. På den baggrund ser vi XR som en case, der potentielt vil kunne bringe nuancer til forskningsfeltet. Vi skriver os ind i et felt, hvor vi jævnfør kapitlet om afhandlingens kontekst læner os op ad den eksisterende forskning, men med en ambition om at bidrage med nuanceringer i form af vores blik for det affektives styringspotentiale blandt sociale bevægelser.

Vores valg af case har også sine begrænsninger, idet at det er en relativt ny bevægelse, der er i hastig udvikling. Om end XR's program ligger fast i dag, så er det ikke til at sige, hvordan bevægelsen vil se ud i morgen. Måske har den udspillet sin rolle. Måske har den transcenderet ind i det politiske system, de gør op med i form af et parti. Det kan ligeledes synes paradoksalt at undersøge ledelse i en organisation, der bedyrer sig en flad organisationsstruktur. Hvordan kan vi sige noget klogt om en bevægelses ledelse, der ikke selv arbejder ud fra en ledelse? Årsagen til, at vi alligevel mener, at XR er relevant i denne henseende er, en række udforskede ledelsespotentialer vi ser i krydsfeltet mellem rationelle og affektive registre, hvor vi finder XR som case eksemplarisk.

Præsentation af det empiriske arkiv

Vi vil i det følgende beskrive udvælgelsen og behandlingen af specialets empiriske arkiv. Arkivet skal forstås som en samling af udsagn, vi har identificeret ved at iagttage XR's kommunikation som en bred helhed.

I behandlingen af det empiriske materiale har vi udvalgt særlige politiske øjeblikke, hvor XR's kommunikation kommer til udtryk eksemplarisk. Det er det, vi tilsammen genstandsgør som kommunikation. Det betyder, at vi grundlæggende behandler både tekst, videoklip og interviews på samme måde; nemlig som diskursiv og affektiv meningsskabelse, der til sammen tager form som vores analysegenstand som én enhed: kommunikation. Ligeledes tillægger vi alle empiridele den samme vægt. Vigtigt i opbygningen af vores arkiv er, at de empiriske dele er udvalgt efter samme principper som vores case, hvor vi iagttager dem som eksemplariske, og ikke nødvendigvis repræsentative for *alle* sociale bevægelser. Vores analysegenstand tager således form af konkrete udlægninger af XR's funktion som aktivistisk bevægelse og i dens (forsøg på) ledelse på deltagelse, hvorfra der tegner sig et billede af de handlerum, XR tilbyder. Det skal i forlængelse heraf påpeges, at vi er bevidste om, at vi i konstruktionen af vores empiriske arkiv også bliver medskabere af, hvordan arkivet kan opfattes, som vores videnskabs-teoretiske ståsted bevidner.

Vores valg har den konsekvens, at vi ikke får blik for aktivisternes underliggende intentioner, meninger og tanker, men alene for meningsdannelsesprocesser, som de udspiller sig i kommunikationen. Vi bemærker også, at det ikke er vores intention at undersøge en egentlig virkelighed eller en egentlig sandhed. Vi undersøger hvordan og på hvilke betingelser XR konstruerer virkeligheder og sandheder i kommunikationen, og hvordan kommunikationen forsøger at stille særlige handlerum til rådighed for potentielle aktivister.

Dokumenter

XR's kommunikation udfolder sig som et omfattende netværk af dokumenter; fra fysiske og digitale bøger til tekst på hjemmesider, sociale medier, i nyhedsbreve og velkomstbreve samt dokumenter fra møder og aktioner; præsentationer og plakater. Alle relaterer sig til XR's virke og kan bibringe vores speciale nuancer. Vores forståelse af XR formes ud fra en bred orientering i de forskellige dokumenter, mens vi har truffet en række valg og fravalg i konstruktionen af afhandlingens empiriske arkiv. Vi har valgt at anvende gennemgående eller bærende elementer i XR's kommunikation. Det drejer sig eksempelvis om XR's tre krav, der danner grundlag for bøger udgivet af henholdsvis Extinction Rebellion som organisation og stifter af bevægelsen, Roger Hallam:

- *This Is Not A Drill* (2019) er forfattet af XR og udgivet fysisk og digitalt som en håndbog, der skal "følge dig, hjælpe dig, informere dig eller bemyndige dig til handling" (Extinction Rebellion, 2019a, s. 17). Værket er en relevant empirikilde i sin form af formel og konstrueret kommunikation omkring bevægelsen selv – og dens iagttagelse af omverden – og som 'samlingsværk' for XR som global bevægelse.
- *Common Sense for the 21st Century* (2019) er forfattet af XR-stifter, Roger Hallam. Bogen beskriver XR's afsæt i klimaforskning og metodiske rammeværk, fordi: "samfund vil ikke ændre sig hurtigt nok uden oprør og en transformation af vores samfund og politik" (Hallam, 2019, s. 5). Da værket beskriver XR's politiske projekt, organisering, inspiration og motivation for oprør, er den en relevant empirisk kilde.

XR har ligeledes udgivet flere digitale håndbøger med formål at hjælpe aktivister: *Action Well-being Handbook* (2019), *Alone Together* (2020), *Don't Panic Guide* (2019) og *Intersectionality* (2019). Bøgerne finder vi relevante for vores opgave, da de giver blik for, hvordan XR kommunikerer direkte til aktivister og medlemmer – og til deres velbefindende. Vi inddrager nogle af bøgerne løbende i vores analyse, andre har hjulpet med at sætte retning for vores analyser.

XR's formelle kommunikation kommer, som nævnt, også til udtryk på bevægelsens hjemmesider, hvor blandt andet XR's krav, strategi og grundlæggende principper udpensles. Da XR

eksisterer på tværs af landegrænser og er repræsenteret i mere end 35 lande, har vi i vores speciale valgt at afgrænse vores blik mod henholdsvis: XRdk.org – Extinction Rebellion’s danske hjemmeside og Rebellion.earth – Extinction Rebellion’s internationale hjemmeside. Valget af de to hjemmesider giver specialet en lokal og global indsigt i XR’s medierede kommunikation. XR er ligeledes massivt til stede på sociale medier og særligt Facebook, der danner rum for en stor del af bevægelsens kommunikation: “Facebook er det sted, vi [XR] især når ud til folk, så derfor blev vi nødt til at indrette os efter det” (Extinction Rebellion Danmark, 2020a). Vi retter vores blik mod den danske del af bevægelsen og fokuserer primært på opslag på facebookside ‘Extinction Rebellion Danmark’. Vi har derudover holdt os opdateret på nyhedsbreve, XR’s intranet, artikler hvor XR har udtalt sig og tilsendte dokumenter fra møder vi har observeret.

Observationer

Undervejs i vores analytiske arbejde har vi foretaget en række observationer, der har bidraget med flere lag til vores analysegenstand, der har bidraget til vores fornemmelse for både XR’s diskursive og affektive meningsskabelse. Vi har deltaget i møder og arrangementer i regi af XR; vi har deltaget i et onboarding-møde, et fællesmøde og en Q&A-session med aktivisterne fra folketingsaktionen “Den nøgne sandhed”.

Herudover har vi observeret et utal af aktioner, som er dokumenteret online af bevægelsen selv, både live og set i retrospekt. Her har vi fungeret som “fluen på væggen”. Det er ikke alle vores observationer, der indgår direkte i vores analyser, men de har haft betydning på måden, vi har udformet vores interviewguides, hvordan vi er gået til vores analysegenstand. Vores observationer strækker sig over en periode fra marts til juni 2020. Særligt observationerne gjorde os opmærksomme på, at der var et behov for at undersøge, hvordan afficeringskommer til udtryk gennem bestemte foranstaltninger til møder og aktioner.

Vores observationer har sigtet mod XR’s medierede kommunikation, hvad angår output i det offentlige rum. Men vi har også prioriteret at deltage i møder, XR har arrangeret for nuværende og potentielle nye aktivister. Vi er bevidste om, at vores tilstedeværelse i den type møder kan have haft indvirkning på det, der er blevet sagt og diskuteret. For at imødekomme den usikkerhed, vores tilstedeværelse kunne bibringe, har vi indledt vores deltagelse med at introducere os selv, vores projekt og interesse for bevægelsen. En særlig præmis for vores observationer har været, at de alle er foregået online. Vores empiriindsamling fandt nemlig sted i en tid, hvor forsamlings og fysisk interaktion har været begrænset, som vi vil udfolde i afsnittet om særlige rammer for specialet.

Interviews

I vores gennemgang af XR's medierede kommunikation, var der en række nuancer og spørgsmål, som vi vurderede, bedst kunne blive besvaret ved at gennemføre interviews med to aktive medlemmer af XR henholdsvis aktivist Caroline og talsperson og aktivist Nynne. I kraft af bevægelsens flade organisationsstruktur anser vi alle, der udtaler sig på vegne af XR, som en ligevægtig stemme for bevægelsen. Begge interviews blev afholdt via Zoom i maj 2020 på grund af den aktuelle situation med afstandskrav forårsaget af Covid-19. De er optaget og transskriberet non-verbatim, og findes vedhæftet som henholdsvis Bilag 1 og Bilag 2. Interviewene er gennemført som semi-strukturerede og følger spørgerammer, der er vedhæftet i bilag 3. Motivationen for at udføre interviewene semi-struktureret bygger på en ambition om at få indsigt i interviewpersonernes iagttagelser, der kunne bidrage med nye aspekter til vores analysegenstand. Med et diskursivt og affektivt fokus har vores spørgsmål følgelig rettet sig mod, hvordan aktivisterne iagttager, oplever og føler som en del af en Extinction Rebellion som aktivistisk bevægelse.

Vi har spurgt ind til, hvordan aktivisterne iagttager XR's tre krav, hvordan de oplever at være en del af aktioner, og hvordan det at være en del af XR vækker følelser gennem en serie af spørgsmål, der forholder sig til, hvor XR kommer fra, hvor de er i dag og hvor de er i morgen. Følgelig må aktivistersnes svar ses i relation til netop XR som ramme. Det får den konsekvens, at vi igennem vores blik og spørgsmål konstruerer en ramme for svar, hvorfor vores påfølgende behandling af analysegenstanden kun kan sige noget om sociale bevægelser indenfor denne ramme. En anden konditionering af vores spørgsmål, valg af interviewobjekter og den ramme, vi selv arbejder ud fra, vil derfor kunne give en anden virkelighedsforståelse.

Vi anser vores brug af kvalitative interviews som relevant for opnå indsigt i XR's diskursiveringer, men også for at få blik for, ikke blot hvordan bevægelsen forsøger at afficere, men også hvordan denne afficering har ledt. Det giver os mulighed for i analysen, at "analysere bagvendt"; iagttage hvordan affektive miljøer har effektueret sig i følelser hos aktivisterne. Det er dog vigtigt at påpege, at vi herigennem ikke har en ambition om at sige noget på et individ-niveau, men rettere er interesseret i at udforske, hvordan rationelle og affektive meningsregistre, der udfolder sig i kommunikationen, skaber mening om bevægelsen, dens opgør med det etablerede og potentialiserer handlingskapaciteter.

Valget af Caroline og Nynne som interviewpersoner for vores afhandling er et resultat af vores kontakt til XR, hvor vi blev henvist til aktivisterne, hvorfor vi kun delvist har været aktive i udvælgelsen af interviewobjekter. Vi kan ikke vide, om der ligger en strategisk beslutning fra XR's side. Det er for os at se grundlæggende metodiske overvejelser, der vil gøre sig gældende i stort set ethvert akademisk projekt, der opererer med menneskelige interaktioner. Vi vurderer alligevel ikke, at det har en negativ indvirkning på vores speciale, da vi netop

interesserer os for XR's kommunikation i form af bevægelsens selvfremsættelse. I forlængelse heraf bemærker vi, at vi læser interviewene som politiske øjeblikke, der kommer til udtryk, som de gør, på vegne af XR. Således er også vores analytiske arbejde motiveret af en vekselvirkning mellem vores interviews og den øvrige empiri, hvor vi for så vidt muligt anvender interviewempiri der, hvor vi kan se en kobling mellem interviewenes indhold og det øvrige empiriske materiale.

Extinction Rebellion globalt og i Danmark

I forhold til tilgængeligt materiale på hjemmesider, sociale medier og intranet har vi orienteret os bredt på forskellige grene af XR's globale tilstedeværelser. Vi har afgrænset os til et fokus på den danske gren af XR i vores observationer og interviews. Det har været dels af praktiske årsager; lettere adgang. Vores valg har unægteligt den konsekvens, at vi potentielt har udeladt relevante aspekter fra udenlandske XR-grenes kommunikation. Omvendt har det været en fordel i forberedelse og afvikling af vores interviews med XR-aktivister, da det har sikret os et indgående kendskab til XR's danske afdeling. Det gælder ikke blot kommunikative output, men også i vores observationer, idet vi kulturelt har forudgående kendskab til det politiske landskab, bevægelsen skriver sig ind i.

Særlige rammer for specialet

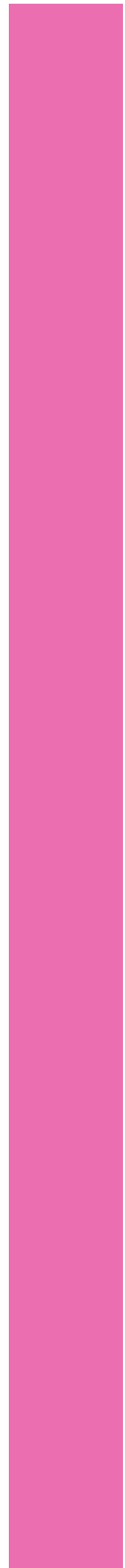
Vores speciale er udarbejdet i en tid, hvor vores ydre rammer ændrede sig fra den ene dag til den anden. Den 11. marts 2020 lukkede Danmark på grund af coronakrisen, og det påvirkede den proces, vi befandt os i. Den første måned, efter Statsministerens udmelding, så vi ikke hinanden i gruppen, men arbejdede på specialet hver for sig og holdt gruppemøder virtuelt i stedet for fysisk. Det samme gjorde sig gældende for vores vejledning, som under det meste af vores specialeproces er foregået digitalt efter pålæg fra Copenhagen Business School. Den nye og anderledes situation har tidvis været frustrerende, hård og i den grad lærerig – og ved eftertanke er det jo også lige præcis sådan, en specialeproces må være. Vi har været udfordret, ja, men også omstillet os digitalt, hvilket har muliggjort, at vi har kunne fortsætte vores arbejde mere eller mindre uforstyrret. XR, hvis primære metode er at disrupte de etablerede strukturer, blev også påvirket af nedlukningen. Den medførte nemlig, at bevægelsen, i den periode, hvor specialet er blevet udarbejdet, ikke har afholdt fysiske aktioner, som når Folketingssalen afbrydes eller en trafikeret vej afspærres. Man kan næsten sige, at coronakrisen har "disruptet bevægelsens disruption". XR synes dog fortsat at være fokuseret på at kommunikere sine budskaber og nå sit mål. Bevægelsens fysiske tilstedeværelse er nemlig også overgået til det digitale domæne. Det har unægteligt haft konsekvenser for vores mulighed for at iagttage XR, men det har også bibragt noget andet, som vi ellers ikke ville have fået blik for. Det vil vi udfolde i det følgende.

Vi havde planer om at være til stede ved en række arrangementer i XR-regi, herunder info-møder, 'Non Violent Direct Action'-træning, aktioner og 'affinity'-gruppemøder. Vi var indledningsvis nervøse for, at det ikke ville kunne lade sig gøre, men det viser sig, at aktivismen anno 2020 har bevæget sig ind i det digitale domæne, hvorfor vores etnografiske ambitioner bliver erstattet med netnografiske muligheder. Det betyder, at vi har deltaget i XR-møder online, iagttaget retrospektive aktioner på film og interviewet aktivister via Zoom. Det er med andre ord lykket os at bibeholde vores observationer af bevægelsen, om end de har taget en digital form. Vi er her opmærksomme på, at de erkendelser og informationer, der er kommet frem i vores interviews og observationer kan være påvirket af den særlige situation i vores samfund i kraft af, at disse er sociale konstruktioner, som er præget af den omverden, de eksisterer i. På samme måde tager de digitale observationer og interviews noget fra det menneskelige aspekt af vores iagttagelser, som kun en fysisk tilstedeværelse vil kunne indfange. Med det sagt, er det ikke vores vurdering, at coronakrisen har haft et negativt islæt på vores speciale. Snarere har det givet specialet noget, vi ellers ikke ville have indfanget.

Kapitel 3:

Teoretisk

fundament

Teoretisk fundament

Vi vil i dette kapitel gøre rede for de teoretiske koncepter og de begreber, der er styrende for vores analytiske blik og dermed for analysen. Det vil sige, at vi ikke her præsenterer teoretiske pointer, som bruges til at raffinere pointer i vores analyser og diskussion. De vil vi i stedet præsentere løbende.

Vores diskursteoretiske katalog: Laclau og Mouffe

I det følgende vil vi præsentere de begreber, vi henter fra Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori. Vi anvender begreberne til at undersøge og besvare den del af problemformuleringen, der knytter sig til Extinction Rebellions meningsskabelse om det etablerede politiske system. Vi vil herigennem give blik for XR's måde at konstituere mening om sig selv som aktivistisk bevægelse, der råber systemet op og varetager befolkningens interesser.

I stedet for slavisk at fremlægge samtlige af Laclau og Mouffes omfangsrige diskursteoris begreber og aspekter, vil vi introducere de koncepter fra teorien, der i analysen hjælper os med at forstå og forklare XR's meningsskabelse. Først præsenteres en række af de mere 'overliggende' begreber, der er grundlæggende for at forstå, hvordan man former sit analytiske blik efter diskursiv meningsskabelse. Det gælder henholdsvis *dislokation*, *artikulation* og *diskurs*. Herefter vil vi forklare *ækvivalens*- og *differenskæder* samt diskursteoriens begreber om *antagonisme* og *agonisme*. Disse får en central analytisk betydning i vores iagttagelse af, hvordan XR skaber mening om sig selv og politikerne – og forholdet herimellem. Endelig vil vi redegøre for *hegemoni*, *repræsentation* og *tomme betegner* og forklare, hvordan disse begreber i analysen ligeledes kan hjælpe os med at give blik for XR's måde at konstituere mening om sig selv som social bevægelse.

De overliggende begreber

Dislokation er et væsentligt begreb i diskursteorien, der kan beskrives som et begreb for *forstyrrelser*. Det betyder mere direkte oversat, at noget er forskubbet eller ikke er på plads. Ifølge Laclau vil forstyrrelsen påvirke en hidtidig virkelighedsopfattelse med den betydning, at aktører ikke kan agere, som de plejer. Der åbnes således op for en kamp om at etablere mening til det dislokerede felt gennem reartikulering (Laclau, 1990, s. 39-40; Hansen, 2005, s. 180; Hansen, 2017, s. 242-243). I specialet anvender vi ikke dislokationsbegrebet eksplicit i analysen, men det hjælper os med at forstå, hvordan et politisk brud med en samfundskontrakt – i XR's iagttagelser – betyder, at der ikke kan handles som hidtil. Med andre ord giver det os blik for, hvordan diskurser om 'business as usual' og 'the truth' opstår i XR's kommunikation.

For, at sociale forhold igen kan sedimenteres efter en dislokation, kræves processer af **artikulation** (Hansen, 2005, s. 180). Artikulation dækker over den praksis at bringe noget sammen på en måde, som kunne have været anderledes. Det er enhver praksis, der etablerer relationer, det vil sige forskelle og ligheder mellem elementer. Sagt på en anden måde, artikulation er en sammenkædning, der modificerer dét, der kædes sammen (Laclau & Mouffe, 2002, s. 52). I analysen vil vi løbende undersøge, hvordan XR skaber mening om det etablerede politiske system og sig selv som klimaaktivistisk bevægelse ved at kæde bestemte elementer sammen.

Gennem artikulationer materialiseres **diskurser**. Diskursbegrebet henter Laclau og Mouffe fra Michel Foucault (Laclau & Mouffe, 2002, s. 52-53). En diskurs defineres som en strukturel helhed af forskelle, der er et resultat af en artikulationsproces (Laclau & Mouffe, 1985, s. 105). Det skal forstås som en struktur af elementer, hvor relationerne spiller en konstitutiv rolle (Laclau, 2005, s. 68). Denne struktur er dog aldrig fuldstændig: "Diskursanalyse er derfor i grunden en politisk analyse af, hvordan kontingente relationer bliver fastlåst på én måde, men kunne være fastlåst på mange andre måder" (Andersen, 1999, s. 92). Laclau og Mouffe skelner mellem diskurs og et felt af *diskursivitet*, hvor sidstnævnte beskrives som det 'overskud' af mening, der (endnu) ikke er konstitueret (Laclau & Mouffe, 1985, s. 111). Hertil betegner et *element* enhver forskelsposition, der ikke er succesfuldt indlemmet i en diskurs, mens et *moment* udgør en forbindelse, der optræder som artikulerede indenfor en diskurs (Laclau & Mouffe, 2002, s. 52). Sagt på en anden måde er et element dislokeret og har ikke en fast forbindelse, hvor et moment er blevet en fikseret forbindelse mellem en betegner og betegnet. Momentet har således opnået fiksering til et punkt i diskursen. Men overgangen fra elementer til momenter kan aldrig blive fuldstændig (Laclau & Mouffe, 2002, s. 63). Vi undersøger i analysen, hvordan XR forsøger at fikse mening om forskellige momenter, der indgår i diskurserne 'business as usual' og 'the truth', og hvordan dette får betydning for XR's menings-skabelse i sin opposition til det etablerede politiske system.

Mening skabes i det, som det ikke er

Hvor momenter skaber mening om en betegner, udgør en **ækvivalens-** eller **differenskæde** selve relationen mellem momenterne. Hansen påpeger, at begrebsparret kan udlægges på mange måder, men foreslår, at det reserveres til "politiserede situationer, hvor forskellige parter står over hinanden" (Hansen, 2005, s. 183).

Ækvivalens kan oversættes til "med lige værdi" (Laclau & Mouffe, 2002, s. 274). I en *ækvivalenskæde* er momenterne ligestillede og tilskriver værdi til en betegner, der repræsenterer hele kæden. Denne form for relation er, ifølge Laclau, kendetegnene for populistiske bevægelser; da der er tale om projekter, "hvis elementer overvejende kan udskiftes for hinanden i konfrontation med noget truende" (Hansen, 2015, s. 182). I analysen vil vi belyse, hvordan XR

eksempelvis forbinder et krav om sandhed med krav om videnskabelig evidens, akut handling og ansvarstagen.

I en *differenskæde* er kompleksiteten øget, da momenterne har deres enkelte betydning og særpræg. Momenterne henter mening fra forskelle mellem sig og giver mening til en betegner gennem denne forskellighed i kæden (Laclau & Mouffe, 1984, s. 129-131). Med differenskæde forstår vi, i dette speciale, en type af meningskæde, der er ordnet i differens til en iagttaget ækvivalenskæde. Vi anvender begrebet til at beskrive, hvordan XR tilskriver mening i en ækvivalenskæde ved samtidig at optegne en front i en forskelskæde, der knytter sig til det politiske system. Vi omtaler ikke begrebsparret ækvivalens og differens eksplicit i analysen, men vi forklarer løbende, hvordan elementer kædes sammen, mens vi i opsamlinger til hver enkelt analyseafsnit visuelt vil optegne sammenkædningerne.

Mening skabes, ifølge Laclau & Mouffe, i det som det ikke er. Det skabes ved en *ekskluderende grænse* (Andersen, 1999, s. 95). Den grænse fungerer således som en slags særlig konstitutiv yderside. En sådan grænse kan tage form af to konflikttyper.

Den ene er **antagonisme**, der betegner et fjendtligt forhold; nærmere bestemt det som er truende for, at diskursen kan fuldbyrdes: "(...) the presence of the 'Other' prevents me from being totally myself" (Laclau & Mouffe, 1985, s. 125). På den måde kan den ene part simpelt hen ikke være, hvem den er, så længe den anden er tilstede (Hansen, 2017, s. 354). Et antagonistisk forhold kan ses som en kamp om komme til at dominere en virkelighedsopfattelse, hvor parterne altså vil udelukke hinandens tilstedeværelse og identitet (Laclau & Mouffe, 1985, s. 125; Laclau & Mouffe, 2002, s. 264).

Den anden er **agonisme**, der udgør et mindre fjendtligt forhold, hvor parterne artikulerer momenter forskelligt i en genstand for konflikt, men hvor der samtidig findes enighed om visse elementer i konflikten. Det betyder, at parterne accepterer hinandens tilstedeværelse (Laclau & Mouffe, 2002, s. 263; Hansen, 2017, s. 354-355). I Mouffes senere forfatterskab er det en central pointe, at modparter – i form af agonistiske relationer – ikke repræsenterer en fare for demokratisk orden, men snarere er selve betingelsen for konstruktionen af fælles politiske identiteter (Mouffe, 2018). I vores diskursanalyse tilskriver vi de to begreber en central funktion som forklaringsværktøj. Vi anvender nemlig begreberne gennemgående til at undersøge, hvordan XR skaber mening om det etablerede politiske system. Vi iagttager i analyserne, hvordan systemet både dukker op i en antagonistisk og agonistisk konstruktion, hvilket får bestemte konstitutive konsekvenser for XR som bevægelse.

Når et udtryk er tomt for mening

Laclau placerer begrebet **hegemoni** centralt i diskursteorien, som derfor bliver en politisk teori (Andersen, 1999, s. 87). Hegemoni dækker over den proces, hvor en partikularitet påtager sig at repræsentere en helhed (Laclau, 2001, s. 5). Det er et forsøg på at skabe fiksering af kontingens – eller sagt på en anden måde et forsøg på at skabe et sprogligt overherredømme og sætte sig igennem med en virkelighedsopfattelse, mens andre skubbes til side. Men det er altså kun muligt at opnå en ‘delvis fuldstændighed’. Begrebet er forbundet med **repræsentation**. Ifølge Laclau & Mouffe bygger repræsentation på den fiktion, “at noget er til stede på et vist niveau, på hvilket det strengt taget er fraværende” (Laclau & Mouffe, 2002, s. 71). Repræsentation kan beskrives som et spil – eller en gensidig konstituering – mellem en repræsentant og det repræsenterede, der får sin identitet i kraft af hinanden (Laclau & Mouffe, 2002, s. 71). I analysen inddrager vi begrebet for at vise, hvordan XR påtager sig at repræsentere både sin egen konstituerede diskurs om *the truth*, og hvordan bevægelsen i sin kommunikation sætter sig som en repræsentant for folket og samtlige klimaktivistiske bevægelser.

I forlængelse af ovenstående bliver diskursteoriens begreb om **tomme betegnere** relevant i vores iagttagelse af XR’s kommunikation. “Et tomt udtryk er, strengt taget, et udtryk uden et indhold” (Laclau & Mouffe, 2002, s. 135). En tom betegner er et moment, der får sin betydning i det øjeblik, hvor det tilskrives indhold. Den er altså i udgangspunktet *tomt* for mening. Den kan derfor fungere som et knudepunkt eller *nodalpunkt*, det vil sige som en privilegeret betegner, der kan repræsentere en hel diskurs og give mening til momenterne i en kæde. Den tomme betegner er således en partikularitet, der bliver repræsentant for meningsindholdet i et hegemonisk projekt (Hansen, 2005, s. 181; Hansen, 2017, s. 350). I vores analyse bruger vi begrebet tom betegner for at få blik for, hvordan XR i sin kommunikation fungerer som en tom betegner i sin diskurs. Med andre ord vil vi belyse, hvordan bevægelsen kommunikativt sætter sig som en repræsentant for en række partikulære krav knyttet til *the truth*.

Affekt i sprog og diskurs

Konceptet **affekt** er blevet anvendt på en række forskellige måder inden for psykologiske studier. Fælles for flere perspektiver er dog forståelsen af, at affekt kan hjælpe med at give blik for måden, hvorpå subjekter relaterer sig til og engagerer i influerende normer og diskurser. Samtidig deles idéen om, at affekt eksisterer *mellem* kroppe, ikke i individer (Kenny & Fotaki, 2014, s. 21). På den måde problematiserer affekt den traditionelle ‘indefra-ud’ dikotomi, der ofte sættes i relation til individet, når det handler om følelser (Kenny & Fotaki, 2014, s. 21). **Den affektive vending** dækker over en samlebetegnelse for en forskningspraksis, der egentlig kommer i flere versioner. Den kan nemlig både ses som et brud med men også en forlængelse af den lingvistiske og diskursive vending (Staunæs, 2012, s. 64).

I tråd med Dorte Staunæs og Justine Pors (2020) læser vi ikke den affektive vending – eller mere præcist; *de* affektive vendinger – som en afvisning af den sproglige vending, men snarere som et potentiale til at gensætte poststrukturalistiske og diskursanalytiske tilgange. Argumentet er, at sprog og diskurs hverken anses som det eneste eller mest kraftfulde, “der konstituerer subjektivitet, organiseringer eller ledelse” (Staunæs & Pors, 2020, s. 5; Staunæs, 2012, s. 64).

I specialet vil vi inddrage affektbegrebet til at åbne vores analytiske blik. Vi vender os således ikke væk fra vores diskursteoretiske tilgang, men tilføjer gennem forskellige forståelser af affekt et nyt teoretisk perspektiv til vores diskursteoretiske blik med formål om at belyse, hvilke konsekvenser XR's opgør med det etablerede politiske system i både rationelle og affektive registre har af konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse. Vi vil med andre ord undersøge, hvordan affektive aspekter har betydning for, hvordan XR's kommunikation tilbyder identifikationsmuligheder og herved påvirker et styringspotentiale.

I det følgende vil vi fremlægge forskellige forståelser af affektbegrebet. Vi vil belyse koblingen til governmentality-studier samt afklare både forståelser af affekt som noget bestemt og ubestemt. Alt sammen for at afdække affektbegrebets funktion i vores analyse.

Governmentality-studier og ubestemt affekt

For at undersøge de affektive aspekter vil vi koble vores analytiske tilgang med governmentality-studies og mere konkret inddrage et begreb om **affective governmentality**. Adskillige forskere inspireret af Foucault og Luhmann har undersøgt governmentality i form af, hvordan subjekter og subjektpositioner produceres og ledes af teknologier til selvledelse (Bjerg & Staunæs, 2011, s. 138). Ganske få har dog adresseret affektive elementer i governmentale studier, selvom der kan argumenteres for, at affekt kan tilføre en nyttig dimension. Herunder tilbyder spinoziansk-deleuziansk-inspireret affektteori, særligt formuleret af Brian Massumi, et relevant perspektiv i tilknytning til governmentality (Seeck & Mannevu, 2019, s. 761-762; Bjerg & Staunæs, 2011, s. 139). Denne retning beskriver affekt som prædiskursiv og som *gradvist skiftende intensiteter*:

L'affect (spinoza's *affectus*) is an ability to affect and be affected. It is a prepersonal intensity corresponding to the passage from one experiential state of the body to another and implying an augmentation or diminution in that body's capacity to act. L'affection (Spinoza's *affectio*) is each such state considered as an encounter between the affected body and a second, affecting, body (with body taken in its broadest possible sense to include "mental" or ideal bodies). (Massumi, 1987, xvi).

Selvom vi – som beskrevet i vores analysestrategi – ikke tilslutter os Massumis syn på affekt som udelukkende et prædiskursivt fænomen, så kan Massumis affektbegreb koblet med et govenmentalityperspektiv gavne vores analyse af XR's kommunikation og hjælpe os med at kaste lys over særlige intensiteter, bevægelsen skaber. Som ovenstående citat viser, er affekt i Massumis optik hverken en iboende 'ting' i individer eller noget, man *er* eller *har*. Det beskriver et gensidigt forhold eller en indbyrdes relation, hvor nogen eller noget *indvirker* på nogen eller noget (Staunæs & Pors, 2020, s. 6; Bjerg & Staunæs, 2011, s. 142). Massumi skelner klart mellem affekter og følelser. Affekt er intensiteter, der endnu ikke kan klassificeres under en bestemt følelse, men udtrykkes i det kropslige som eksempelvis rødmen, hurtige hjerteslag, svedige håndflader og så videre (Massumi, 2002; Bjerg & Staunæs, 2011, s. 42-43). Altså inden der sprogligt kan skelnes mellem for eksempel 'frygt', 'vrede' eller 'skam'. Det er med andre ord intensiteten i øjeblikket før noget bliver til en genkendelig og definerbar følelse. Den sansede intensitet mærkes, uden at sprog eller diskurs transformerer det til en fastlåst semiotisk størrelse (Staunæs & Pors, 2020, s. 7).

Ifølge den spinoziansk-deleuziansk forståelse skal affekter ikke studeres som individuelle følelser, men snarere ses som komplekse og dynamiske miljøer (milieus), hvori individer influerer hinanden. Der arbejdes her med to grundværdier om ubehag og behag, et skel fra 'sad' til 'joyful'. Gilles Deleuze understreger – gennem en viderelægning af Spinozas filosofi – kraften af *conatus*. Den betegner *den centrale ubevidste kropslige kraft bag affektive møder, der bevæger* 'kroppe' ind i affektive relationer med andre 'kroppe', idet mennesker søger de behagelige passioner og undgår de ubehagelige (Seeck & Mannevu, 2019, s. 765). Magten i de affektive miljøer virker ikke gennem ordrer og disciplinering, men ved at konditionere subjekter til at øge eller formindske visse handlinger. Kroppens evne til at påvirke og blive påvirket er ikke fastlåst, men alt efter omstændighederne ændres kapaciteterne, kroppen bærer med sig (Massumi, 2015, s. 103; Seeck & Mannevu, 2019, s. 765-766).

Den ubestemte effektivitet – øjeblikket før affekter indtræder i bevidstheden – er dog analytisk udfordrende at belyse. Vi vil drage på Massumis definition af **priming** som en positiv form for magt, der konditionerer adfærd ved at implantere forudgående formodninger og aktivere tilbøjeligheder udtrykt i møder i organisationer (Massumi, 2015, s. 41; Seeck & Mannevu, 2019, s. 762). Vi læner os op ad Seeck & Mannevuos tilgang til priming som en måde empirisk at analysere affective governmentality.

Priming tilskynder og orienterer subjekter, den 'modulerer' snarere end den 'støber'. Priming finder altså sted, når der implementeres forudgående formodninger og skabes miljøer, der aktiverer eller 'trigger' en bestemt handlen. Ud fra præmissen om, at 'joy' øger evnen til at handle, mens 'sadness' mindsker handlekraften, kan priming for eksempel involvere trusler, der kan skabe ubehag eller omvendt optimistiske løfter, der kan øge håb og glæde. Det er

hertil en vigtig pointe, at priming ikke bestemmer, hvad individer *faktisk* føler. Det enten tilskynder eller modvirker bestemte passioner (Seeck & Mannevu, 2019, s. 766). Vi undersøger i analysen, hvordan XR *forsøger* at skabe bestemte affektive miljøer, ikke hvordan bevægelsen determinerer andres følelser. Vi vil belyse, hvordan XR forsøger at gøre brug af en række teknikker, der kan ses som forsøg på at målrette og udvide det affektive liv og evnen til at blive stemningsmæssigt påvirket. Som vi forklarer i den analysestrategiske ramme, har vi fundet inspiration i Pultz' (2018) tilgang til undersøgelse af affektiv ledelse af selvledelse gennem fokus på **selvteknologier**, der dækker over individers måder og midler til at lede sig selv.

Opsummerende kan det siges, at vi med affective governmentality og Massimis affektbegreb vil undersøge, hvordan følelsesmæssige kapaciteter bliver gjort til genstand for styring i XR's kommunikation. Vi vil konkret belyse, hvordan styring virker gennem aktivering af affektive fænomener som frygt, skam, svigt og mægtiggørelse, og hvordan disse kan virke produktivt for XR's ledelse på deltagelse, men samtidigt hvordan det har potentiale til at producere andet end det tiltænkte.

Affekt og diskurs som sammenviklede

I nedenstående vil vi uddybe, hvordan vi, trods vores brug af Massimis affektbegreb, følger et synspunkt om, at ord og diskurs også afficerer. Vi argumenterer for, at der i kommunikationen er affektive strømninger, der umiddelbart bygger på rationaler og videnskab, som det gør sig gældende med XR's formelle kommunikation.

Affekt er blevet behandlet i et poststrukturalistisk perspektiv af en række teoretikere med fokus på, hvordan begrebet kan bidrage til studier af identifikation (Kenny, 2012; Kenny & Scriver, 2012). Der argumenteres her for, at affektive relationer spiller en nøglerolle i succesfulde hegemoniske formationer, der forbliver 'fremtrædende' over en længere periode, eksempelvis nationalisme og populisme. Sådanne formationer afhænger nemlig ikke alene af at opnå en varig artikulation. De er også afhængige af affektive libidinøse investeringer (Kenny & Scriver, 2012, s. 619). Diskurs og affekt får således i fællesskab en særlig betydning; mens retorik kan forklare formen, er det affekt, der kan forklare kraften (Kenny & Scriver, 2012, s. 619).

I sine politiske analyser har Chantal Mouffe tillagt **passioner** en særlig betydning. Ifølge Mouffe er det nødvendigt at skelne mellem følelser og passioner, når man beskæftiger sig med kollektive identiteter. Følelser er, ifølge Mouffe, typisk knyttet til individer, hvorfor hun anvender passioner som en måde at distancere sine refleksioner fra det individuelle. Det giver mulighed for at understrege dimensioner af konflikt og foreslå en konfrontation mellem kollektive politiske identiteter (Mouffe, 2018, s. 1). Mouffe hævder, at uden forståelse for den afgørende rolle, som fælles affekter spiller i udformningen af politiske identifikationsformer, er det umuligt at forestille sig, hvad der står til grund i demokratisk politik

(Mouffe, 2018, s. 1). Mouffe udpeger en bestemt type fælles affekter; dem der mobiliseres i det politiske domæne i en os/dem formation af identifikation (Mouffe, 2018, s. 4). Hun kritiserer liberaldemokratiske teorier for ikke at erkende denne affektive dimension i konstruktionen af kollektive former for identifikation, der, ifølge Mouffe, altid er på spil i politik. Hun påpeger, at disse perspektiver deler et synspunkt om, at passioner, altså de fælles affekter bør være ekskluderet fra demokratisk politik, der bør begrænse sig til rationelle argumenter og deliberative procedurer (Mouffe, 2018, s. 8). Det synspunkt tager Mouffe altså afstand fra i sit argument om, at der er brug for mobilisering af affekter til at konstruere kollektive politiske identiteter. Vi vil i vores analyse undersøge, hvordan fælles affekter giver mening til XR, der som politisk aktivistgruppe artikulere en særlig kollektiv identifikationsform.

Mouffe bringer pointer fra Spinoza, Freud og Wittgenstein sammen for at vise, at affekt spiller en særlig rolle i konstitueringen af kollektive former for identifikation. Både Freud og Spinoza tror på, at lyst og begær er det, der driver mennesker til at handle. Spinoza påpeger, at det der får dem til at handle i en retning, frem for en anden, er affekter. Mouffe læner sig op ad Spinozas beskrivelse af affekt som "(...) the state of body insofar as it is subject to the action of another body" (Mouffe, 2018, s. 5). Det indbefatter, at når påvirket af noget 'ydre', så vil conatus opleve affekter, som vil få den til at stræbe efter noget bestemt og handle herefter (Mouffe, 2018, s. 5). Mouffe lader sig inspirere af Wittgensteins forståelse af, at ved indskrivelsen i 'sproglege' – med andre ord i diskursive praksisser – former sociale agenter specifikke overbevisninger og ønsker, hvorigennem deres demokratiske form for individualitet konstrueres (Mouffe, 2018, s. 5). Vi vil undersøge, hvordan affekter spiller en rolle i XR's konstituering af en kollektiv form for identifikation, og hvordan der herigennem forsøges at lede på deltagelse.

Inden for det poststrukturalistiske perspektiv er der også blevet argumenteret for, at **narrativer** og **fantasi** kan fungere som en nyttigt konceptuel indgangsvinkel til at forstå den affektive dimension af organisatorisk liv (Glynos et al., 2014, s. 185). Den såkaldte affektive vending anses her for at indikere et behov eller et krav på at anerkende affekter som centralt i sociale og politiske analyser (Glynos et al., 2014, s. 187). I det poststrukturalistiske perspektiv adopteres ofte et Lacan-inspireret blik:

More simply, however, we could say that if affect represents the quantum of libidinal energy, then we could regard emotion as an effect of the way affect gets caught up in a network of ideas (Freud) or signifiers (Lacan). It is because of this, according to Lacan, that emotions such as depression or anger can deceive: their meaning and significance is a function not of intrinsic properties, but rather of the subject's universe of meaning and the way narrative and fantasy structure this. (Glynos et al., 2014, s. 188).

Følelser kan altså betragtes som en effekt af den måde, hvorpå affekt fanges i et netværk af betegnere, hvilket – ifølge Lacan – betyder, at følelser kan bedrage. Deres betydning er ikke et udtryk for indre egenskaber, men snarere for subjektets meningsunivers og den måde, hvorpå narrativ og fantasi strukturerer det på. Vi vil i vores analysearbejde forsøge at forstå affekter og følelsers betydning i XR's kommunikation ved at kortlægge dem i forhold til underliggende narrativer og fantasier, der taler ind i en organisering af subjekters affektive tilslutning. Vi vil give blik for, hvordan XR skaber et narrativ om tiden og håb, og hvordan affektive elementer indvirker i dette narrativ.

Bjerg og Staunæs (2011) foreslår at kombinere Massumis affektteori med Silvan Tomkins teori om skam som en måde at få begreb om en bestemt affekt. Tomkins definerer skam som den mest selvrefleksive affekt af alle affekter: "Shame is an experience of the self by the self" (Sedgwick & Frank, 1995, s. 136). Derfor konfronterer skam os med os selv (Bjerg & Staunæs, 2011, s. 139-140). I modsætning til Massumi skelner Tomkins ikke skarpt mellem affekt og følelse. Affektbegrebet anvender han til at beskrive biologiske intensiteter, der altid vil være en del af det sociale (Staunæs & Pors, 2020, s. 8). Massumis forståelse af affekt kan være behjælpelig til at holde fokus på bevægelse og det 'der sker', men den risikerer også at lukke ned for analytiske overraskelser ved at favorisere det *ikke*-diskursive. På den måde bliver det umuligt at begribe en specifik empirisk situation, der faktisk har diskursive elementer som omdrejningspunkt (Staunæs & Pors, 2020, s. 10). I vores analytiske arbejde forsøger vi at undgå at favorisere det diskursive over det affektive, fordi vi iagttager det affektive som en del af det diskursive og omvendt.

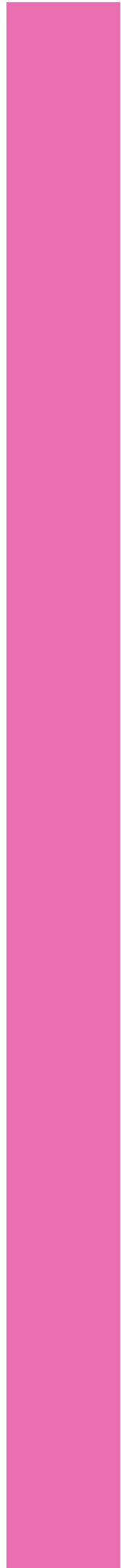
Tomkins bidrag kan vise, hvordan positive affekter i form af interesse og ønsker er nært forbundet til det affektive spektrum af skam og ydmygelse (Sedgwick & Frank, 1995, s. 136). Relationer bygget på interesse dyrker også en følsomhed mod skam. Man kan argumentere for, at skam udspringer af, at nogen har investeret sig selv i nogen eller noget (Bjerg & Staunæs, 2011, s. 145). Med inspiration i Tomkins analyse forfølger vi en række mere specifikke affekter i XR's kommunikation, herunder hvordan XR dyrker en følsomhed mod frustration og afmagt overfor tryghed og mægtiggørelse.

Ud fra de fremlagte teoretiske pointer vil vi i analysen konstruere vores blik efter både ubestemte og bestemte affekter og derigennem forsøge at forklare både det, der umiddelbart forekommer rent lingvistisk, men også rummer følelsesmæssige kapaciteter, samt intensiteter, der i det hele taget er svære at få hånd om med et rent diskursteoretisk begrebsapparat.

Kapitel 4:

Analyse

og diskussion

Diskursive rationaler i systemopgør

I første ud af to analyser vil vi besvare første del af vores problemformulering, nærmere bestemt undersøge, hvordan Extinction Rebellion i sin kommunikation skaber mening om opgøret med det etablerede politiske system i et rationelt register.

Vi vil belyse, hvordan to diskurser skabes i bevægelsens kommunikation om opgøret; henholdsvis en diskurs om *business as usual* og en diskurs om *the truth*. Diskurserne giver os et blik for, hvordan XR's opposition til det etablerede politiske system er bygget op. For at få blik for, hvordan diskurserne konstitueres, spørger vi til, hvordan XR skaber mening om det etablerede politiske system, og herunder hvordan denne meningsskabelse i en gensidighed skaber mening om bevægelsen selv.

Vi bygger vores analytiske blik for XR's meningsskabelse ved at trække på et begrebsapparat baseret på Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori, som beskrevet i analysestrategien og teoriafsnittet. Hermed kan vi iagttage, hvordan diskurserne konstitueres, og hvordan kontingente elementer forsøges fikseret i diskurserne. Vi retter vores blik mod XR's meningsproduktion i sammenkædningen af momenter i ækvivalenskæder og differenskæder, der knytter sig til hver af diskurserne og til henholdsvis XR's iagttagelser af sig selv som bevægelse og af det politiske system. Disse ækvivalens- og differenskæder vil vi løbende i analysen visuelt fremstille for at illustrere, hvordan kæderne udvides, og hvordan meningsskabelsen løbende bliver mere kompleks.

Analysen orienterer sig således efter arbejdsspørgsmålet: Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om sin opposition til det etablerede politiske system i et rationelt register?

Et opgør med 'business as usual'

Figur 5: "Disrupt business as usual"-plakat (Extinctionrebellion.uk, 2019).

Et af Extinction Rebellions gennemgående slogans lyder: "disrupt business as usual". Gør op med det sædvanlige, før konsekvenserne af klimakrisen gør det, lyder argumentet. Et nødvendighedens opgør, må man forstå. Men hvad dækker "business as usual" over i bevægelsens iagttagelser?

I den kommende analysedel undersøger vi, hvordan XR skaber mening om et opgør med 'det etablerede'. Vi zoomer ind på, hvordan bevægelsen anvender og tilskriver mening til – hvad XR selv kalder – *business as usual*, og hvordan meningstilskrivelsen danner betingelser for, at selve opgøret med det etablerede, i kommunikationen, må forstås som det mest rationelle. Det vil vi gøre ved at belyse, hvordan XR på to planer iagttager og kredser om opgøret – eller med bevægelsens egne ord, *disruption*, af det etablerede; henholdsvis disruption af 'det traditionelle politisk-systemiske' og disruption af 'det traditionelle aktivistiske'.

Et opgør med det politiske 'as usual'

I dette afsnit vil vi belyse, hvordan Extinction Rebellion skaber mening om det etablerede politiske system som en del af det, bevægelsen kalder "business as usual", og på hvilken måde det former forholdet, som XR iagttager mellem bevægelsen selv og systemet. I XR's håndbog *This Is Not A Drill* skriver bevægelsen:

The reality is that politicians and powerful elites who benefit from 'business as usual' are not going to stop their destructive practices or loosen their grip on the financial and economic levers. They will keep asking for fossil-fuel subsidies. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 22).

Her artikuleres business as usual som en praksis, hvoraf politikere og den magtfulde elite drager fordele. I kommunikationen ligestilles denne praksis med en "destruktiv praksis". Der

skabes således mening om politikerne som nogle, der har en *egeninteresse* i ikke at løse det finansielle og økonomiske greb og dermed fortsætter en destruktiv praksis – selvom det foregår på bekostning af borgerne. I XR's iagttagelser bliver det den destruktive praksis; denne manglende handling for så vidt angår klimakrisen, der repræsenterer business as usual. I kraft af "politikerne og den magtfulde elite", i bevægelsens iagttagelser, ikke handler formålstjenseligt – ikke handler rationelt – bliver deres adfærd kædet sammen med *business as usual*.

Laclau og Mouffes pointe om, at mening skabes i det som det *ikke* er (Laclau & Mouffe, 1985, s. 113), kan her give os blik for, hvordan artikulationen af business as usual får en særlig betydning for, hvordan bevægelsen skaber mening om sig selv. Når XR tager afstand fra business as usual, stiller bevægelsen sig på samme tid i opposition til politikerne. Det bliver en måde at agere som en fornuftig aktør, der, i modsætning til politikerne, ikke kun varetager egeninteresser. Måden hvorpå XR skaber sig selv som bevægelse kommer også til udtryk, når XR-aktivist og talsperson, Nynne, beskriver, hvordan nogle få sidder på magten og tager ufordelagtige beslutninger for hele befolkningen:

(...) det XR kæmper imod er, at der ikke er få mennesker, der sidder på magten. At vi skal have et demokrati, der tilgodeser hele befolkningen, og som kan tale befolkningens stemme, og at demokratiet ikke skal handle om, at der er nogen, der skal have magten. Men demokratiet skal handle om, at man hører befolkningens stemmer og løfter ansvaret, der vil komme befolkningen til gode. (Bilag 2, s. 4).

XR's ideal om demokratiet står altså i kontrast til den virkelighed, bevægelsen iagttager, hvor "få" eller "nogen" har magten. Det er det, som XR "kæmper imod". Den ulige magtfordeling skal *bekæmpes*, fordi det, i bevægelsens iagttagelse, er skadeligt for selve demokratiet. Når XR plæderer for, at der skal et nyt demokrati til, der tilgodeser hele befolkningen, får vi blik for, at demokratiet og de magtfulde få i dag – i XR's iagttagelser – ikke tilstrækkeligt tilgodeser befolkningens interesser. For at få nærmere blik for de konstitutive konsekvenser af måden, hvorpå politikerne står frem i XR's artikulationer, trækker vi på Laclau & Mouffes begreb om antagonistiske relationer. Det dækker over en fjendtlig relation, hvor parterne nødvendigvis vil kræve hinandens udelukkelse, og hvor der står en kamp om hvilken fortolkning, der skal dominere (Laclau & Mouffe, 1985, s. 125; Laclau & Mouffe, 2002, s. 264). Når XR skaber mening om det politiske system som et, der faciliterer, stadfæster og udøver den praksis – business as usual – som skal bekæmpes og disruptes, så bliver konsekvensen i kommunikationen, at XR udelukker en virkelighed, hvor det politiske system kan indgå som en rationel aktør. Kommunikationen kræver nødvendigvis udelukkelse af det politiske system, som det har ageret hidtil. Det indkapsles, når Nynne problematiserer en "kultur", som – i XR's iagttagelser – har været styrende for, hvordan samfundet er indrettet: "(...) en kultur, hvor profit og magt

bliver sat over mennesker og planet, og hvor egoet får plads på bekostning af fællesskabet” (Bilag 2, s. 3). Nynne udfolder:

Det handler ikke kun om CO²-kvoter og klimatilpasning, men også om, hvad det er for en kultur, der har gjort, at vi er endt her, hvor vi endte. Og hvad er det for en kultur, der er behov for, for at vi kan skabe noget nyt og en anden fremtid. Så der er ligesom et værdisæt, der taler ind i, at det er en retfærdighedskamp, at det er en ligestillingskamp, at det er en kulturel kamp (Bilag, 2, s. 2-3).

I XR's iagttagelser er der brug for en anden kultur end den, der hidtil har præget samfundet. Det tydeliggøres, når bevægelsens projekt ækvivaleres med “kulturel kamp”. Den kulturelle kamp dækker også over en “retfærdighedskamp” og en “ligestillingskamp”, hvilket er i tråd med pointen om, at XR skaber mening om business as usual som en praksis, der ikke giver en *lige* stemme til hele befolkningen. Det bevidner, hvordan det, i XR's iagttagelser, ikke alene er en magtkultur, der skal bekæmpes, men et fornuftforladt politisk og forfejlet demokratisk system, der skal gøres op med. I kommunikationen tilskriver XR således mening til sig selv som en fornuftig, rationel bevægelse, der står bag kampen mod magtkulturen og herved selv kæmper for, med bevægelsens egne ord, at sætte mennesker og planet før magt og profit; for at sætte fællesskabet før egoet.

Netop XR's egne idealer for samfundets struktur, fortæller XR-aktivist Caroline, er sigende for, hvordan XR's organisering ser ud:

(...) vi prøver at arbejde på den måde, vi også gerne vil have, at samfundet ser ud på (...) så vi arbejder for et samfund med en meget mere flad struktur, hvor borgerne skal have meget mere at sige. Så derfor giver det også sindssygt god mening, at vi implementerer det i vores egen dagligdag. (Bilag 1, s. 3).

Det uddybes, hvordan opgøret med det etablerede politiske system ideelt set skal indebære en grundlæggende samfundsforandring. Det ideelle samfund, i XR's iagttagelser, bliver et samfund med flad struktur, og hvor borgerne “skal have meget mere at sige”. Heri impliceres det, at det nuværende samfund er for hierarkisk og for ekskluderende for borgerne. I citatet ækvivaleres idealet om samfundsstruktur med XR's egen organisations- og arbejdsstruktur. XR skaber dermed mening om sig selv som en bevægelse, der ‘husker at tage sin egen medicin’. Det kan altså iagttages, hvordan det bliver en måde for XR igen at fiksere mening om sig selv som en fornuftig, legitim og ærlig aktør i klimadebatten.

Opsamling

I ovenstående har vi belyst, hvordan XR skaber mening om det etablerede politiske system ved at artikulere det som en del af business as usual, der ligestilles med en destruktiv praksis. I XR's iagttagelser tilgodeser politikerne egeninteresser, når de "sætter profit før planet og magt før mennesker"; politikerne handler ikke tilstrækkeligt og dermed ikke fornuftigt i forhold til klimakrisen. I et modsætningsforhold til politikerne bliver XR, i egne iagttagelser, en fornuftig aktør, der gør op med den hidtidige magtkultur og samfundsstruktur; business as usual. Opgøret med business as usual indgår således i det, vi kalder det rationelle meningsregister i XR's kommunikation. Det betyder, at der i kommunikationen skabes et rum, hvor der opstår et behov for en bevægelse, der kæmper en kamp mod en destruktiv og fornuftsforladt praksis. En kamp, der skal sikre, at hele befolkningen får mere at sige. XR skaber mening om sig selv som bevægelsen, der kan skabe denne forandring.

Figur 6: Illustration af forholdet mellem XR og politikerne i 'business as usual'.

Et opgør med aktivisme 'as usual'

I foregående afsnit kiggede vi ind i, hvordan XR gennem et opgør med det politiske 'as usual' skaber mening om sig selv. Dette afsnit undersøger, hvordan XR skaber mening om aktivisme 'as usual'. Vi undersøger, hvordan XR's meningsskabelse om andre typer af aktivisme får betydning for XR's måde at sætte sig selv i forhold til det etablerede politiske system. Det gør vi dels for undersøge, hvordan der skabes mening om business as usual gennem XR's iagttagelser af aktivisme, men også for at kunne bygge et fundament og finde frem til analytiske indsigter, der kan hjælpe os med at diskutere, hvorledes og på hvilke betingelser, XR kan lede på deltagelse.

I XR's kommunikation fremgår det gentagende gange, at traditionel politisk interessevaretagelse har fejlet i klimakampen, og at ikkevoldelig civil ulydighed er den mest effektive metode til at råbe politikere op og skabe forandring:

Conventional approaches of voting, lobbying, petitions and protest have failed because powerful political and economic interests prevent change. Our strategy is therefore one of non-violent, disruptive civil disobedience – a rebellion. (Rebellion.earth, 2020b).

Ovenstående indikerer, at XR iagttager de “konventionelle” metoder og traditionel politisk interessevaretagelse, der inkluderer det at stemme, protestere og drive lobbyvirksomhed, som fejlet. XR plæderer for ikkevoldelig civil ulydighed som et alternativ til disse mere traditionelle måder til at udøve politisk interessevaretagelse. Ikkevoldelig civil ulydighed bliver altså ikke bare et hvilket som helst alternativ, men et alternativ, der er udarbejdet på baggrund af, hvad der *ikke* har virket – og dermed hvad, der *skal til* i stedet. XR’s iagttagelse af de traditionelle tilgange potentialiserer således bevægelsens egen metode. Det sætter XR’s talsperson, Nynne, ord på:

Og så bruger XR civil ulydighed som værktøj, som er det, jeg tror på. Fredelig civil ulydighed. Det er meget vigtigt. Det er det, der i et historisk perspektiv, viser sig at virke. Det er sådan, man skaber forandring. (Bilag 2, s. 2).

I citatet artikuleres en *tro på* civil ulydighed som værktøj, altså en tro på, at det er dét, der “virker” til at skabe forandring. I artikulationen bliver fredelig civil ulydighed ikke blot en metode, XR som bevægelse tror på. Det cementeres som den metode, man – med historisk belæg – generelt kan sige, *virker* til forandringsskabelse; “Det *er* sådan, man skaber forandring.”. Endnu engang taler det ind i et register af rationalitet, hvor XR’s metode nu indgår som et fornuftigt valg, der er blevet til på baggrund af undersøgelse, viden, tidligere erfaring og resultater. XR-aktivist, Caroline, sætter yderligere ord på, hvordan civil ulydighed er den mest effektive metode:

(...) andre har prøvet på den traditionelle måde i årtier, og det har ikke virket. Så hvis der er noget, der skal kunne løse det, så er det altså at bruge ikkevoldelig civil ulydighed, og det gør vi i XR. (Bilag 1, s. 2).

“Den traditionelle måde” kædes sammen med noget afprøvet og som noget uden effekt. Dermed artikuleres det som en ufornuftig og uddateret måde, mens ikkevoldelig civil ulydighed i modsætning artikuleres som noget, der virker – eller mere præcist; det *eneste*, der virker. Det er, som tidligere nævnt, en central pointe i Laclau & Mouffes diskursteorier, at mening skabes igennem det, som det *ikke* er, ved en konstitutiv yderside (Laclau & Mouffe, 2002, s. 78). Den traditionelle måde at udføre aktivisme står, i XR’s kommunikation, i modsætning til civil ulydighed. Idet XR anvender ikkevoldelig civil ulydighed, træder bevægelsen frem som repræsentant for en alternativ aktivistisk metode. Det får samtidig den konstitutive

betydning, at XR potentialiseres og legitimeres som den 'mest' relevante bevægelse, der gør op med det traditionelle.

"Formålet er jo disruption af business as usual," som Caroline beskriver det (Bilag 1, s. 2). Hun forklarer, at "man er nødt til, selvfølgelig med ikkevoldelige og ordentlige midler, at tvinge folk på en anden måde til at lytte efter og at forholde sig til, at vi står i en klimakatastrofe." (Bilag 1, s. 2). Det, at disrupte business as usual gennem civil ulydighed, bliver altså kædet sammen med det at tvinge folk til at forholde sig til den aktuelle klimasituation. Dermed skabes der mening om business as usual som det at forblive passiv og ignorere tingenes tilstand og situations alvor. Civil ulydighed som metode sammenkædes med "ikkevoldeligt" og som værende "ordentlige midler", hvilket umiddelbart kontrasterer til 'disruption', 'ulydighed' og 'tvang'. XR bliver altså på en og samme tid en bevægelse, der agerer ulydigt og ordentligt. Sammenkædningen får den konstitutive effekt, at metoden fremstår mere legitim og igen underbyggende for, at XR er en relevant aktivistisk gruppe, der altså også handler 'ordentligt,' selvom bevægelsen tvinger folk til at lytte efter.

XR's relevans og aktualitet som bevægelse artikuleres i forholdet til øvrige aktivistiske klimabevægelser. Det ser vi blandt andet i følgende udtalelse:

Greenpeace bruger også ikkevoldelig civil ulydighed, men på en lidt anden måde. Der er det meget sådan, at du skal klatre op på noget eller sejle i kajak. Der kræver det nogle skills at være med på en eller anden måde. Det, der adskiller os fra Greenpeace, er, at vi ikke har nogen hierarkisk struktur. Og det adskiller sig også fra alle andre klimabevægelser (Bilag 1, s. 2).

Selvom Greenpeace også gør brug af ikkevoldelig civil ulydighed, er det på "en lidt anden måde". Greenpeaces tilgang kædes sammen med krav om specifikke evner for at kunne blive inkluderet i aktivismen. I XR's iagttagelser bliver det på den ene side umuligt for alle at deltage i aktivismen, når aktivismen påkræver særlige evner, som det er tilfældet hos eksempelvis Greenpeace. På den anden side kræver XR's aktivisme – i XR's iagttagelser – ikke særlige evner og kan derfor rumme alle i sin aktivisme. På den mådes skabes der mening om, hvad XR er ved at påtale, hvad bevægelsen adskiller sig fra. Greenpeace bliver således en del af den konstitutive yderside af meningskabelsen om XR selv. Men ikke kun typen af aktivismen får betydning. Også organisering får en særlig betydning i meningsskabelsen.

XR adskiller sig, ifølge bevægelsen selv, fra Greenpeace ved ikke at have nogen hierarkisk struktur. Det gør sig ikke kun gældende i forhold til Greenpeace, men *alle* andre klimabevægelser, der samlet er med til at tilskrive mening til XR som den mindst hierarkiske klimabevægelse. Nynne påtaler, hvordan XR skiller sig ud fra de øvrige bevægelser:

For det første, så henvender XR sig til en ret bred målgruppe. Altså i modsætning til Fridays for Future, som er de meget unge og Den Grønne Studenterbevægelse, som er for studerende og Bedsteforældrenes Klimaaktion, så er XR for alle. (Bilag 2, s. 2).

I XR's iagttagelse har andre klimabevægelser specifikke målgrupper i modsætning til XR, der har en "bred målgruppe" og er "for alle". Men selvom XR i kommunikationen bliver sat i et modsætningsforhold til øvrige bevægelser, så betyder det ikke, at der i kommunikationen skabes en antagonistisk relation, hvor de øvrige bevægelser nødvendigvis må udelukkes. Caroline fortæller, at XR deler kontor med Klimabevægelsen 360, hvilket har givet et indblik i, hvordan den gruppe er struktureret:

(...) hvor det er de samme, der sidder i toppen af den, som også sidder i toppen af Den Grønne Studenterbevægelse. Så man får også et indblik i, hvordan de arbejder. Og der synes jeg bare, det er mega fedt, at vi ikke har nogen, som man skal spørge om lov eller nogen, som har det sidste ord i nogen beslutning. (Bilag 1, s. 1).

Den flade struktur artikuleres som værende helt særlig for XR; der er ingen, man skal spørge om lov, der ikke er nogen bestemt, der har det sidste ord. Der skabes dermed mening om XR's flade struktur som udtryk for lighed og høj grad af individuel frihed. Mouffes begreb om *agonismer* kan her hjælpe os med at forstå XR's forhold til de øvrige klimabevægelser. Den agonistiske konfrontation er anderledes fra den antagonistiske, fordi opponenteren ikke betragtes som en 'fjende', der skal udryddes, men som en modpart, hvis eksistens opfattes som legitim (Mouffe, 2018). Mouffe lægger vægt på, at agonismer ikke repræsenterer en fare i forhold til at etablere sig som politisk projekt, men argumenterer derimod for, at agonismer i virkeligheden er selve betingelsen for det politiske projekts eksistens (Mouffe, 2018). Vi kan altså forstå de øvrige sociale bevægelser som agonismer i XR's meningsskabelse. Det er ikke fordi, at de andre bevægelser dukker op som trusler mod XR's projekt. XR deler jo endda kontor med Klimabevægelsen 360, og som bevægelsen udtrykker det: "We see ourselves as one branch of a much wider, stronger, wiser movement." (Extinction Rebellion, 2019a, s. 12). Men derimod skaber XR mening om sig selv ved at beskrive, hvordan bevægelsens *metode* og *organisering* er anderledes end de øvrige bevægelser. I *This Is Not A Drill* skriver XR:

But we can't get there if we work in silos and factions. We need a 'movement of movements' to model the unity and urgency we need right now. The new movement of movements must be led by our youth and by those who have been resisting 'business as usual'. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 22).

Selvom XR iagttager sig selv som en del af en større bevægelse, der kæmper for det samme mål, så artikulerer XR et behov for én bevægelse – en slags bevægelse over bevægelser. Denne metabevægelse artikuleres som en, der skal ledes af ungdommen og af dem, der har sat sig imod business as usual. I og med XR – som belyst i ovenstående – også konstitueres som den bevægelse, hvis type af aktivisme sætter sig imod business as usual, så bliver XR dén bevægelse, der kan agere ‘bevægelse over bevægelserne’. Her kan Laclaus begreb om hegemoni og repræsentation bibringe en relevant nuancering til analysen. Ifølge Laclau finder hegemoni sted, når en partikularitet påtager sig at repræsentere en helhed (Laclau & Mouffe, 2002, s. 161). XR bliver ikke alene repræsentant for en alternativ social bevægelse, der kan inkludere dem, der ser ikkevoldelig civil ulydig som den bedste metode og den flade struktur som den bedste organisering for aktivisme. Det bliver også dén bevægelse, der er brug for og den bevægelse, der er mest relevant at deltage i. På den måde påtager XR sig det at kunne repræsentere en samlet bevægelse som et alternativ til tidligere og traditionelle måder at råbe systemet op på. I denne konfigurerings af repræsentation sættes betingelser for, hvordan XR kan lede på deltagelse: selvom XR i kommunikationen anerkender – og dermed ikke afviser – de andre klimabevægelser, så bliver XR alligevel den *mest* relevante og rationelle måde at deltage i klimakampen. Dermed en måde, hvorpå kommunikationen synes at lede på deltagelse, hvilket vi vil vende tilbage til i diskursanalysens afsluttende diskuterende afsnit.

Opsamling

I ovenstående har vi belyst, hvordan XR skaber mening om traditionelle tilgange til aktivisme, hvad vi kalder for ‘aktivisme as usual’. I XR’s meningsskabelse af andre tilgange som fejlede og irrelevante potentialeres XR’s egen tilgang i form af civil ulydighed som den effektive og legitime metode. Således indtræder XR’s kommunikation omkring sin egen aktivisme i, det vi kalder, det rationelle register, hvor aktivisme as usual afvises som ufornuftig, og XR’s aktivisme dukker op som den snusfornuftige metode baseret på viden, erfaring og tidligere resultater. Når vi iagttager XR’s iagttagelser af traditionel aktivisme, ser vi også en grobund for, hvordan bevægelsen bygger dens fundament til at lede på deltagelse. XR udelukker ikke de øvrige klimabevægelser eksistens, men problematiserer deres tilgang til aktivisme og organisering. Og netop i denne problematisering skaber XR mening om sig selv som en nødvendig metabevægelse i den fælles kamp mod det etablerede politiske system.

Figur 7: Illustration af forholdet mellem XR og andre klimaaktivistiske bevægelser i 'business as usual'.

Delkonklusion: Et opgør med aktivisme 'as usual'

I denne analysedel har vi undersøgt, hvordan XR skaber mening om et opgør med det etablerede gennem to diskursive konfigurationer af henholdsvis politik as usual og aktivisme as usual, der tilsammen danner diskursen om 'business as usual'. Business as usual-praksis konstitueres som det forældede, forføjede og derfor irrelevante, der skal disruptes eller gøres op med. Vi har stillet skarpt på, hvordan meningstilskrivelsen af de to konfigurationer taler ind i et rationelt register, der får XR til at træde frem som en relevant og fornuftig bevægelse, der afviser destruktive politiske praksisser og ineffektive aktivistiske metoder.

I XR's kommunikation skabes en antagonistisk relation til det etablerede politiske system, der tilgodeser egne interesser på bekostning af befolkningen. Politikerne handler, i XR's iagttagelser, ikke tilstrækkeligt, men destruktivt i forhold til klimakrisen. XR selv bliver, i kraft af kommunikation om politikerne, en bevægelse, der kan udfylde et nødvendigt behov for opråb af det politiske system. I XR's kommunikation bliver forholdet til øvrige klimabevægelser agonistisk, da bevægelsernes eksistens anerkendes og ikke udelukkes i diskursen. XR skaber dog mening om de andre bevægelseres tilgang til aktivisme og organisering som problematisk. XR påtager sig i kommunikationen at kunne repræsentere en samlet bevægelse i et fælles opgør med business as usual.

Tell The Truth

Figur 8: Extinction Rebellion demonstration, oktober 2019.

Gentagende gange dukker et begreb om sandhed op i Extinction Rebellions kommunikation: “Fortæl sandheden (tell the truth)” (Rebellion.earth, 2020a), “Sandheden er det første skridt mod forandring” (Extinction Rebellion Danmark, 2019g) og “Regeringen skal fortælle sandheden om miljø- og klimakrisen” (Xrdk.org, 2020b). XR tilskriver sandheden en betydningsfuld størrelse og en helt særlig mening. I den kommende analysedel undersøger vi, hvordan denne meningstilskrivelse konstitueres. På samme tid vil vi undersøge, hvordan meningsproduktionen får konsekvenser for den måde, XR forstår både sig selv og det etablerede politiske system. Det gør vi ved at belyse, hvordan forståelser af ‘videnskaben’, ‘tiden’ og ‘ansvar’ indtræder i et rationelt register og spiller en væsentlig rolle i en samlet diskurs om *the Truth*.

Sandhed og videnskabelige virkeligheder

I det følgende afsnit fremviser vi, hvordan og med hvilken betydning the truth kædes sammen med *videnskab*, og hvordan denne sammenkædning konstituerer befolkningen på en bestemt måde. Sammenkædningerne får betydning for, hvordan forholdet mellem XR og politikerne dukker op i bevægelsens kommunikation.

I *Common Sense for the 21st Century* (2019) beskriver stifter af XR, Roger Hallam, hvordan sandhed er en indiskutabel, objektiv størrelse, der skal findes i “empirisk forskning”:

One of the main problems we have experienced with climate change and environmental activism is that people rarely seem to talk about empirical reality (i.e. the latest science) and thus aren’t even aware of how desperate the situation actually is. (Hallam, 2019, s. 13).

Hallam beskriver, at befolkningen er uinformeret og derfor uvidende om den aktuelle klimasituation. Det er herfra, at XR problematiserer klimadebatten. Når befolkningen ikke tager afsæt i en empirisk virkelighed, altså empirisk *sandhed*, må befolkningen heller ikke være klar over situationens alvor. Det får den konsekvens, at befolkningen, i XR's iagttagelse, lever i en ubevidst fornægtelse af sandheden. Det uddyber Hallam på følgende måde: "People live with their unconscious denial because to accept the truth and act like it was real might endanger their relationships with family, friends and co-workers" (Hallam, 2019, s. 13). Hallam begrundet altså befolkningens ubevidste fornægtelse med, at det kan have negative konsekvenser for folk at se sandheden i øjnene. At acceptere sandheden kan bringe forhold til familie, venner og medarbejdere i *fare*. På den måde forbliver man i *sikkerhed* ved at fornægte sandheden, men det er altså, i XR's iagttagelse, problematisk for den aktuelle klimasituation. Denne problematisering kommer også til udtryk i et opslag på XR's danske facebookside: "At fortælle sandheden er det første skridt mod forandring – vi er nødt til at se fakta i øjnene i alle dens nuancer for at forstå, hvordan man bedst bekæmper klimaforandringer" (Extinction Rebellion Danmark, 2019f). Det artikuleres som en nødvendighed at forstå hele sandheden med alle fakta for at kunne være i stand til at vide, hvordan man kæmper klimakampen bedst muligt. Når XR på samme tid problematiserer befolkningens ageren som fornægtelse, får det den konstitutive betydning, at bevægelsen indtager en form for privilegeret position, hvorfra den er i stand til at iagttage sin omverden. Den virkelighed er funderet i den *objektive, empiriske* og altså *videnskabelige virkelighed*. Den videnskabelige virkelighed får på den måde afgørende betydning for, hvordan XR forstår den sandhed, bevægelsen opererer ud fra. At arbejde ud fra en videnskabelig virkelighed ækvivaleres med the truth. For XR bliver det således også en forudsætning at arbejde ud fra en videnskabelig virkelighed for at kunne agere som relevant, vidende, kapabel og ikke mindst som en *rational* aktør i klimadebatten.

Diskursen om the truth, som en sandhed baseret på videnskab, træder ligeledes frem i et interview med XR-aktivist, Christian Addington, der har været med siden bevægelsens begyndelse i Danmark. Han forklarer, hvordan der igennem politisk påvirkning skabes et ikke-oplyst grundlag at træffe beslutninger på:

I vores demokrati kan man imidlertid, hvis man har penge nok, påvirke den politiske udvikling igennem parti- og kampagnestøtte samt via lobbyister. Og disse nikkedukker arbejder hårdt for at vildlede og misinformere befolkningen, med det resultat at seriøse, kompetente videnskabsfolk (...) må konkurrere med manipulerende politikere og selvudråbte eksperter om mediedækning. Det giver ikke folket et oplyst grundlag at træffe beslutninger på. (Theilgaard, 2019).

Det fremgår af citatet, hvordan videnskabsfolk sættes som “seriøse og kompetente” modsat politikere som “manipulerende og selvudråbte eksperter, der arbejder hårdt for at vildlede og misinformere befolkningen”. Politikerne artikuleres som nærmest korrupte, idet den politiske dagsorden kan påvirkes, hvis bare man “har penge nok”. Laclau og Mouffes pointe om, at mening skabes i det, som det *ikke* er (Laclau & Mouffe, 1985, s. 113), kan her give os blik for, hvordan artikulationen af sandhedsbegrebet får en særlig betydning for, hvordan bevægelsen skaber mening om sig selv. XR tilskriver nemlig sig selv betydning gennem sin modsætning til det etablerede politiske system, som altså er manipulerende, vildledende og misinformerende. På den måde tillægges det politiske system at have negativ virkning på sandheden og derigennem på befolkningens muligheder for at træffe oplyste og rationelle beslutninger. Dermed bliver sandheden altså også et spørgsmål om troværdige kilder. Det handler om, hvem man som borger lytter til og lader sig påvirke af. Her udgør politikerne, i XR’s iagttagelser, altså ikke en troværdig kilde. XR selv – der påtaler, at vi skal lytte til og handle i kraft af de seriøse og kompetente videnskabsfolk – kommer modsat til at agere som den ærlige aktør i klimadebatten. Sandhedens betydning i bevægelsens kommunikation kommer yderligere til udtryk, når Addington beskriver klimakrisens konsekvenser:

Der er overvejende videnskabeligt evidens [Addington refererer i sin forståelse af klimaforandringerne til FN’s klimapanel (IPCC) og deres rapporter] for at klimaforandringer vil føre til massedød, direkte i form af sult og naturkatastrofer og indirekte i form af de krige og det økonomiske kollaps som en mindre frugtbar jord vil skabe. (Theilgaard, 2019).

Citatet bidrager med yderligere aspekter af XR’s artikulation af sandhedsbegrebet, hvor “videnskabelig evidens” i form af rapporter fra IPCC, der viser, at “klimaforandringer vil føre til massedød”, underbygger sandheden om klimakrisen. The truth, som er baseret på videnskaben, indebærer, at klimaforandringerne vil føre til to niveauer af massedød. Det artikuleres som omfattende og verdensomspændende konsekvenser, og dem har XR altså fået blik for gennem videnskaben. I sine iagttagelser installerer XR hermed sig selv som en oplyst, evidensbaseret bevægelse, der er indehaver af den objektive sandhed. En sandhed, som omverdenen ikke kan iagttage på grund af de *manipulerende politikere og selvudråbte eksperter*. Hallam påpeger: “(...) become a human being, not someone living within a media and politically constructed “post-truth” world” (Hallam, 2019, s. 57). Det – at forholde sig til tingenes tilstand gennem en medieret eller politisk konstrueret virkelighed – er altså ikke bare en usand måde at forholde sig til klimakrisen på, men det bliver også en *umenneskelig* måde. For at forklare de konstitutive konsekvenser af måden, hvorpå politikerne står frem i XR’s artikulationer, trækker vi på Laclau & Mouffes begreb om antagonistiske relationer, der dækker over en fjendtlig relation, hvor parterne nødvendigvis vil kræve hinandens udelukkelse, og

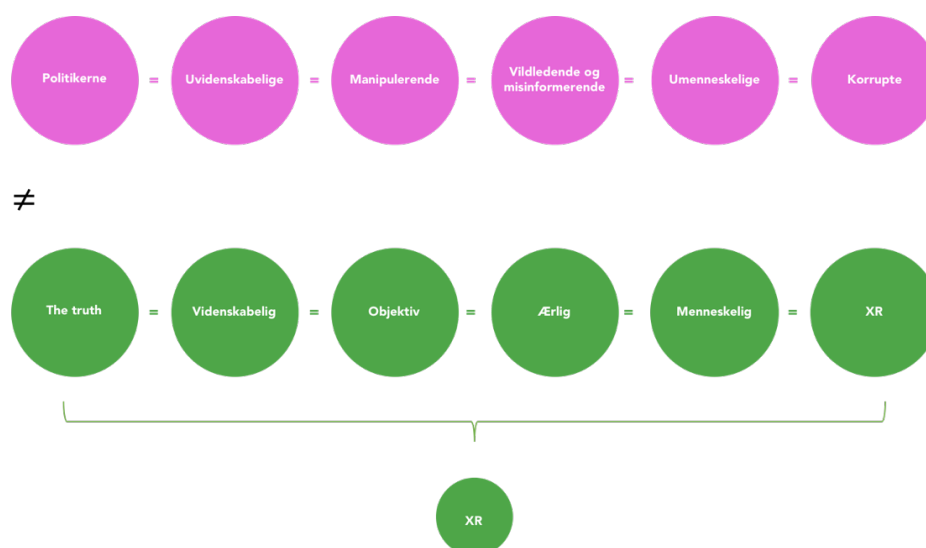
hvor der står en kamp om hvilken fortolkning, der skal dominere (Laclau & Mouffe, 1985, s. 125; Laclau & Mouffe, 2002, s. 264). Politikerne – og dermed også det at forholde sig til klimatilstanden ud fra politiske budskaber – indplacerer sig i the truth-diskursens konstitutive ydre i en antagonistisk relation, hvor kollektiv fornægtelse og ikke-oplyste beslutninger finder sted. I XR's iagttagelse bliver konsekvensen derfor, at der må gøres op med en sådan tilgang, hvis man skal agere sandt og menneskeligt. Der er ikke plads til uærlige og manipulerende politikere i XR's diskurs om the truth. For modsat 'den politisk konstruerede virkelighed' ækvivaleres bevægelsens sandhed som en, der bygger på en videnskabelig virkelighed. Sandheden om klimaet bliver i XR's optik en monoteistisk størrelse: "‘knowing’ is not a binary concept when it comes to grief inducing catastrophic information" (Hallam, 2019, s. 13). Hallam afviser de facto, at sandhed, når det kommer til klimaets tilstand, kan tage forskelligartet form. Afvisningen af andre mulige sandheder betyder, at potentielle samarbejder for at modarbejde klimakrisen kun kan udøves af dem, der accepterer XR's diskursivering af sandheden – *den videnskabelige virkelighed*. Det giver med andre ord blik for, hvordan XR's kommunikation om en *objektiv sandhed* også kan være begrænsende for, hvem der kan handle på klimakrisen og er således et udtryk for, hvordan der ledes på deltagelse. Denne indsigt vil vi vende tilbage til i diskursanalysens afsluttende diskussionsafsnit.

Opsamling

I dette afsnit har vi belyst, hvordan *the truth* i XR's iagttagelser kædes sammen med videnskabelighed. Sandheden installeres i kommunikationen som en objektiv sandhed. Således optræder XR's kommunikation i et rationelt register; XR indtager i sin egen meningsskabelse en position som en slags særlig rationel budbringer af den videnskabelige og objektive sandhed. Modsat bliver politikerne artikuleret som manipulerende og misinformerende, hvilket får den konsekvens, at befolkningen i bevægelsens iagttagelser får et mangelfuldt grundlag at træffe beslutninger ud fra. Befolkningen konstitueres som uvidende og i ubevidst fornægtelse af sandheden. XR skaber altså mening om sig selv i sin afstandtagen fra det etablerede politiske system. Når sandheden konstitueres som en nødvendighed for at forstå klimasituationens alvor og handle herudfra, bliver XR den ærlige, nødvendige og rationelle aktør i klimadebatten. Modsat står et politisk system, der i bevægelsens kommunikation træder frem som manipulerende og bedrageriske. De skjuler sandheden for befolkningen, der intet retmæssig grundlag har for hverken deres stillings- eller beslutningstagen.

Nedenstående visualisering viser den foreløbige fremanalyserede ækvivalensskæde, som træder frem i XR's diskurs om the truth. Analysen peger på, at XR selv både står frem som en del af diskursen og på samme tid agerer fyldestgørende for diskursen. På den måde står XR frem som en slags tom betegner. Laclau og Mouffe forklarer begrebet som et partikulært element, der er tomt for mening og derfor kan hæves til et universelt niveau. Dermed kan den tomme

betegner komme til at repræsentere eller betegne en bred vifte af populære krav (Andersen, 1999, s. 90; Hansen, 2005, s. 187). XR påtager sig at repræsentere diskursen om the truth. Diskursen tydeliggøres samtidig i sit modsætningsforhold til politikerne. Det står klart, hvad the truth *ikke* er. Det er visualiseret af i nedenstående differenskæde:

Figur 9: Illustration af forholdet mellem XR og politikerne i 'the truth'.

Sandhedens time

I dette analyseafsnit vil vi belyse, hvordan *tiden* tilskrives en særlig betydning i XR's artikulationer knyttet til diskursen om the truth. Vi argumenterer for, at tiden ordnes på en sådan måde, at den i kommunikationen træder frem som knap og accelererende. Afsnittet vil forsøge at svare på, hvordan meningstilskrivelsen om tiden får en central betydning for måden, hvorpå XR iagttager det politiske system.

For at forstå hvordan XR konstruerer tiden på en særlig måde, inddrager vi analytiske pointer fra Sven Opitz og Ute Tellmann. Opitz og Tellmann (2015) præsenterer en særlig forståelse af 'emergency imaginary' som et skift i tendens til, at vi mennesker temporalt indrammer fremtiden i et format, der skildrer den som forstyrrende og potentielt som en katastrofal begivenhed. Det betyder, at vi ikke alene udtrykker en bekymring over samfundsmæssige konsekvenser, der skabes af vores levemåde. Men også en *særlig måde* at problematisere fremtiden på; som en intens fremtidsgørelse af fremtiden, der løsner koblingen mellem nutiden til fortidens erfaringer og i stedet orienterer nutiden mod en potentiel fremtid (Opitz & Tellmann, 2015, s. 111-112). De argumenterer for, at politiske analyser bør fokusere på en sådan 'politics of time', der gør det muligt at forstå forskellige måder, hvorpå fortiden, nutiden og

fremtiden kan sættes i relation til hinanden. Vi anvender det til at få øje på, hvordan idéen om 'situationens alvor' – altså XR's iagttagelse af nutiden – bliver til i en afmontering af fortidens erfaringer og i stedet orienterer sig mod en dystopisk fremtidsfortælling om fremtiden.

Dystopiske forudsigelser af fremtiden udgør en central del af XR's kommunikation. Katastrofiske dystopier står gennemgående frem i kommunikationen som en drivkraft for bevægelsen på to plan, individuelt for aktivisterne og kollektivt for den samlede bevægelses virke. Fra XR's apokalyptiske logo, der symboliserer et timeglas, til aktivisternes idéer om fremtiden. Når Caroline, aktivist i XR, beskriver fremtiden, lyder det:

Jeg har indset, at vi står i en katastrofe. Det hjælper mig ikke, at jeg går mere ned i det på en eller anden måde (...) så mit eneste håb er ligesom, at der kommer flere og flere mennesker, som vælger at kæmpe for andre mennesker og for et bedre sted at være. (Bilag 1, s. 5).

Der artikuleres en erkendelse af sandheden, når Caroline siger, at hun "har indset, at vi står i en katastrofe". Hun påpeger, at det derfor ikke "hjælper" hende at læse mere op på "klimalitteratur" (Bilag 1, s. 5), men der er i stedet brug for handling. Her bliver det dystopiske element en slags potentialiseringsfaktor for handling. Vi vil senere i analysen vende tilbage til, hvordan den katastrofiske karakter af situationen, der i sig selv nærmest virker håbløs, *afficerer* et håb gennem XR's meningsproduktion. For nu vil vi forholde os til, hvordan en dystopisk fremtidsforståelse potentialiserer et handlingsbehov. Det eneste håbefulde, Caroline kan iagttage i sin fremtid, er nemlig, at "flere og flere" vil kæmpe ved at indgå i bevægelsens arbejde. I kommunikationen får en erkendelse af sandheden om situationens alvor på den måde en aktiverende karakter, da det potentialiserer fremtidig handling hos andre, såvel som det har gjort for Caroline selv, da hun 'fik øjnene op'. Vi læser Carolines idéer om fremtiden som politiske øjeblikke, hvor XR's kommunikation kommer til udtryk.

Det katastrofiske giver genklang, når XR kommunikerer som samlet bevægelse om sandheden om fremtiden. I XR's håndbog *This Is Not A Drill* skriver bevægelsen:

This is our darkest hour. Humanity finds itself embroiled in an event unprecedented in its history, one which, unless immediately addressed, will catapult us further into the destruction of all we hold dear: this nation, its peoples, our ecosystems and the future of generations to come. The science is clear: we are in the sixth mass extinction event and we will face catastrophe if we do not act swiftly and robustly. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 1).

Ovenstående er et uddrag fra, hvad XR kalder “Declaration of Rebellion”. XR erklærer, at sandheden er, at vi lige nu befinder os i en hidtil uset affære, som vil føre til “ødelæggelse af alt, vi har kært”, hvis vi ikke handler straks. I bevægelsens iagttagelser optegnes altomfattende konsekvenser af nutiden for en *potentiel* snarlig fremtid. Ifølge XR taler videnskaben sit klare sprog: Vi står på randen af den sjette masseudryddelse. Den aktuelle situation konstitueres således som en dystert tilstand; det har ikke set mere sort ud, og det bliver kun værre, hvis vi ikke gør noget *nu*. Tiden, vi står i nu, beskrives som “the darkest hour” – den mørkeste time. Timen inden daggry, hvor lysere tider kan være forude. Der optegnes altså på en og samme tid også rum for at undgå en katastrofisk fremtid, hvis vi adresserer problemerne nu: “unless immediately addressed”. Men ikke et rum, hvor der er *rigeligt* med tid til at diskutere, hvordan man adresserer problemerne. Der kaldes på resolut handling. Problemerne kan løses, hvis vi handler “swiftly og “robustly”. Handling potentialiseres således i nutiden med udgangspunkt i en katastrofisk fremtidsgørelse af fremtiden.

I et opslag på XR’s facebookside anvender bevægelsen et metaforisk sprog til at beskrive den akutte situation: “Tik tak, tik tak, katastrofeuret er to minutter i tolv, og vores regering er slet ikke opgaven voksen” (Extinction Rebellion Danmark, 2019c). Tidspresset understøttes af bevægelsens gennemgående brug af timeglas som et symbol. Det anvendes med forskellige udtryk i blandt andet *This Is Not a Drill* (Extinction Rebellion, 2019a, s. 18), på bannere og plakater, ligesom det er et integreret element i XR’s logo. I logoet indgår timeglasset i en cirkel som et symbol på kloden og tiden, der er ved at rinde ud. På den måde træder det apokalyptiske igen frem og bliver en central del af XR’s grafiske identitet. Det bliver en slags påmindelse om den presserende situation, der kræver handling nu, hvis vi skal nå at redde kloden. Her følger eksempler på kommunikationsmateriale fra XR, hvor nævnte symbolske virkemidler anvendes, og som understreger det alarmistiske i XR’s iagttagelse af nutiden:

Figur 10: Plakater fra Extinction Rebellion Danmark (Extinction Rebellion Danmark, 2019b; 2019c).

Når XR gennemgående kommunikerer katastrofiske fremtidsscenarier ved at gøre brug af eksempelvis timeglasset, ordlyd som tik tak, tik tak, og når bevægelsen kræver akut politisk handling, ordnes tiden på en måde, der afmonterer en forståelse af nutid som bundet til fortiden. I stedet knyttes nutiden til en fremtid, hvor tiden således dukker op som en dyrebar vare og en knap ressource. Der skabes en accelererende tidsfornemmelse i nutiden, der ikke lader sig vente på langsom planlægning og politiske procedurer. Det synes altså som om, at der i XR's iagttagelse af *tiden* ikke er tid nok til at reagere, men at man derfor må agere. XR tilbyder på den ene side en måde at imødekomme det konstante tidspres. Ved at slutte sig til XR og deltage i bevægelsens aktioner får man en mulighed for at maksimere udbyttet af meningsfulde handlinger – tiden er givet godt ud. På den anden side er XR med til at accelerere selvsamme tidspres. Indramningen af nutiden som accelererende får den konsekvens, at det nærmest fremstår uundgåeligt at ende i en katastrofisk situation. Denne indsigt vil vi vende tilbage til i diskursanalysens afsluttende diskussionsafsnit.

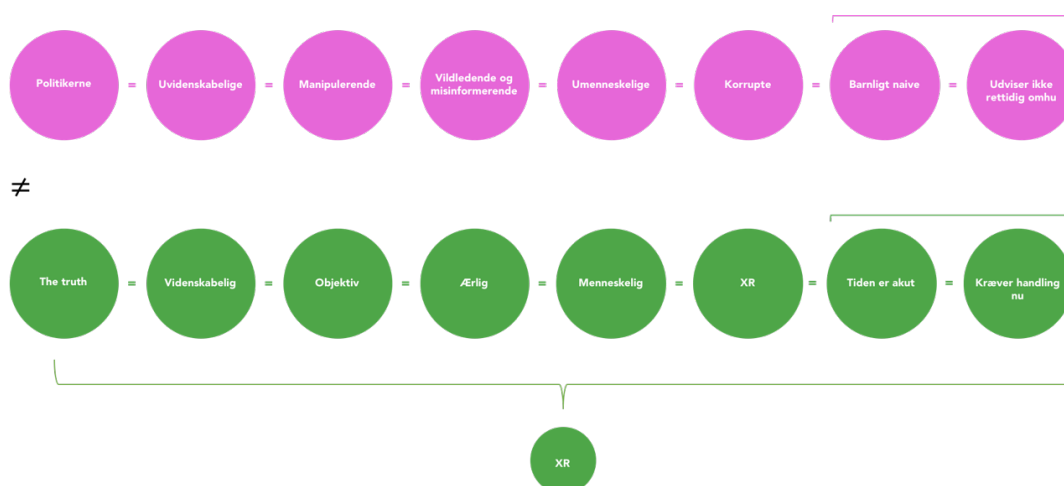
Når XR kommunikerer, at vores regering ikke er "opgaven voksen", bliver det en måde at fikse mening om både XR og det politiske system. XR sætter sig op mod det etablerede politiske system i en antagonistisk iagttagelse, hvor politikerne er umodne og uerfarne, nærmest barnligt naive. Herimod bliver XR de rationelle handlingsagenter, der ikke samtykker til "vores egen udryddelse". XR artikulerer den manglende handling fra politikernes side i kombination med den knappe tid som et udtryk for, at politikerne ikke er "deres opgave voksen". Tiden træder frem som en væsentlig faktor for at forstå, hvordan de to aktører sættes i kommunikationen. Når XR rejser sig i protest mod passivitet fra politikerne for ikke at give "samtykke til vores egen udryddelse", bliver det en måde at handle med den 'rigtige' og mest rationelle forståelse af tiden. Idet XR faciliterer protest, bliver deltagelse i bevægelsen en måde at demonstrere tidlig bevidsthed. Man kræver handling *nu*. Fornemmelsen af hast og knapheden af tid kalder samtidig på, at vi tillægger vores diskursanalytiske blik en yderligere dimension for tilstrækkeligt at kunne forstå XR's meningsskabelse. Derfor vil vi, som allerede nævnt, i senere delanalyse inddrage et affektivt begrebsapparat for at se nærmere på, hvordan konstruktionen af tid afficerer et handlingspotentiale.

Opsamling

I dette afsnit har vi belyst, hvordan XR's kommunikation konstituerer nutiden som accelererende og knap gennem en iagttagelse af fremtiden. Fremtiden, i XR's nutidige observation, træder frem som en diskursiv visualisering og ordning af en potentiel katastrofisk fremtid. Når fremtiden formes på denne måde, aktualiserer det på samme tid nutiden som akut. Således skaber kommunikationen et behov for akut handling. I XR's iagttagelser synes det

politiske system i bedste fald at være uvidende om det akutte behov og i værste fald at underkende situationens alvor. Igennem sin konstituering af tiden sætter XR sig altså igen antagonistisk op imod regeringen, der konstitueres som passive og ude af stand til at gøre noget, mens XR selv skriver sig ind i et rationelt meningsregister, hvor fornuft og viden i bevægelsen egen iagttagelse styrer XR's tidsbevidsthed; XR bliver bevægelsen som udviser rettidig omhu.

Nedenstående viser, hvordan diskursen om the truth udvides gennem XR's tidskonstruktion, og hvordan XR både indgår i og omfavner hele diskursen:

Figur 11: Illustration af forholdet mellem XR og politikerne i 'the truth', hvor meningskæderne udvides.

Sandheden om politikernes ansvar

I nedenstående afsnit vil vi belyse, hvordan XR skaber mening om ansvar som en del af diskursen om the truth. Vi argumenterer for, at meningsskabelsen betinger, at XR's forhold til politikerne dukker op som både antagonistisk og agonistisk i kommunikationen.

XR's idé om ansvar fremgår af et af de tre krav, som bevægelsen stiller til det politiske system: "The government must tell the truth by declaring a climate and ecological emergency, working with other institutions to communicate the urgency for change" (Extinction Rebellion, 2019a, s. 11). Det politiske system har, i XR's iagttagelser, altså et ansvar for at bringe sandheden om klimaets tilstand – *the truth* – frem i lyset ved at erklære *klimanødstilstand*.

I et opslag på XR's danske facebookside, problematiserer bevægelsen politikernes manglende efterlevelse af ansvar, når den spørger: "Hvornår fortæller den danske regering den fulde sandhed om katastrofens omfang og erklærer undtagelsestilstand for miljø og klima?" (Extinction Rebellion Danmark, 2019f). XR indikerer med spørgsmålet, at den danske

regering endnu ikke fortæller sandheden om klimakrisen, i hvert fald ikke den *fulde* sandhed. Sandhed artikuleres altså som en rationel størrelse, der kan indrammes fuldstændigt. En sandhed som politikerne skjuler. Men når XR spørger til “hvornår”, den danske regering fortæller sandheden, produceres der mening om det politiske system som en aktør, der potentielt har mulighed for at fortælle sandheden. Det får den konstitutive betydning, at det politiske system, i XR’s iagttagelser, på en og samme tid dukker op som et løgnagtigt, manipulerende og udueligt system. Og på den anden side, at systemet potentialiseres som et, der kan katalysere den “nødvendige” forandring ved at fortælle sandheden. Denne pointe træder frem i en udtalelse fra Caroline:

Problemet er bare, at magten ligger hos politikerne, og de bliver ved med at fortælle befolkningen, at der ikke er noget problem. Og vi bare skal fortsætte, som vi plejer. Så derfor kan vi bare ikke komme videre, hvis politikerne ikke fortæller sandheden om den situation, vi står i. Og så er idéen ligesom, at politikerne skal binde sig på at sige “Ja! Vi skal nå netto-nul drivhusgasudledninger i 2025”. Men det er et borgerting, som er repræsentativt for befolkningen, som skal finde ud af, hvordan vi når dertil. Så magten ligesom også bliver givet tilbage til befolkningen. (Bilag 1, s. 10).

Politikerne artikuleres som misinformerende og manipulerende ved, at de overfor befolkningen kommunikerer, der “ikke er noget problem”, og at vi “bare skal fortsætte, som vi plejer”. Det får den betydning i kommunikationen, at befolkningen må forholde sig til klimasituation ud fra et ikke-oplyst grundlag. Problemet kædes sammen med “magten” hos politikerne. Politikerne har magten til, at vi kan komme videre ved at fortælle sandheden og ved at handle på den – både i form af at erklære et mål om “netto-nul drivhusgasudledninger i 2025” og ved at “give magten tilbage” til et borgerting, der i XR’s iagttagelser kan leve op til det egentlige ansvar, som politikerne svigter, nemlig at repræsentere befolkningen. XR iagttager altså, at politikerne i dag ikke fortæller sandheden og derved bremser rationel og ansvarsfuld handling, men også at XR gerne vil have dem til at tale sandt for at katalysere handling.

Når det politiske system på den ene side anklages for at være manipulerende og løgnagtig, men på samme tid inviteres med som potentielle medspillere, finder vi Mouffes arbejde med agonistiske relationer i populistiske projekter værdifuldt at inddrage. Det kan være med til at tydeliggøre det forhold, XR skaber mellem sig selv og det etablerede politiske system. Når XR artikulerer det politiske system som manipulerende, handlingsbremsende og mislykket i sit ansvar for at passe på borgerne, så tydeliggøres en adfærd, der bliver en “trussel”, som i stedet må udelukkes. Der optegnes et antagonistisk forhold til det politiske system i diskursen om the truth. Men på samme tid artikuleres politikerne som nødvendige aktører. I XR’s diskurs

om the truth kan politikerne agere ansvarlige, når og hvis de fortæller sandheden og erklærer klimanødtilstand. Selvom løsningen til dels beskrives at ligge uden for det politiske system i form af et nyt borgerting, så forudsættes det af, at politikerne giver magten “tilbage til befolkningen”. Det politiske system potentialiseres som agonisme.

XR iagttager altså både det etablerede politiske system som en del af problemet – der må gøres fuldstændig op med – og som en del af løsningen, hvorved systemets tilstedeværelse bliver en nødvendighed for forandring. Vi får således blik for et paradoks i XR’s meningskonstruktion; ansvar bliver i diskursen om the truth på en og samme tid differentieret fra og ækvivaleret med politikerne. Denne indsigt vil vi vende tilbage til i diskursanalysens afsluttende diskussionsafsnit.

Politikerne har brudt samfundskontrakten

I sin deklaration erklærer XR den sociale samfundskontrakt brudt: “We hereby declare the bonds of the social contract to be null and void; the government has rendered them invalid by its continuing failure to act appropriately.” (Extinction Rebellion, 2019a, s. 2). Skylden placeres hos det politiske system, der beskrives som “ugyldig,” fordi politikerne har fejlet og fortsat *business as usual*. Dermed konstitueres regeringen som en, der ikke lever op til det ansvar, den har bundet sig til i kontrakten.

I *This Is Not a Drill* fremlægger XR denne “The Social Contract” (Extinction Rebellion, 2019a, s. 153), der altså ekspliciterer bevægelsens bud på den ideelle samfundskontrakt. Det artikuleres som en bindende social kontrakt mellem borgeren og staten, hvortil sidstnævnte må erklære sig enig i fem punkter, herunder i udsagnet:

(...) I’m going to make sure you have clean air and uncontaminated water.
I’ll stop your home being flooded if I can avoid it. I’ll make sure the temperature stays at a safe level. And if things get really bad, I’ll take urgent action. After all, I exist to look after you. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 153).

Staten personificeres i ovenstående som et ‘jeg’, der har et ansvar for ‘dig’, borgeren. Det kan med andre ord iagttages, hvordan staten artikuleres som en aktør, hvis eksistensgrundlag findes i en form for ansvar til omsorg for borgeren. I kontrakten mellem stat og borger, fremgår det, at ansvaret vil vare for evigt, medmindre den ene eller begge parter bryder betingelserne (Extinction Rebellion, 2019a, s. 153).

Når staten ikke handler på klimakrisen, lever staten således ikke op til dens ultimative ansvar. Som konsekvens af, at staten, i XR’s iagttagelser, bryder betingelserne, bliver det ikke alene borgerens *ret*, men, som det fremgår af nedenstående, *pligt* at protestere:

We, in alignment with our consciences and reasoning, declare ourselves in rebellion against our government and the corrupt, inept institutions that threaten our future (...) When Government and the law fail to provide any assurance of adequate protection, as well as security for its people's well-being and the nation's future, it becomes the right of its citizens to seek redress in order to restore dutiful democracy and to secure the solutions needed to avert catastrophe and protect the future. It becomes not only our right it becomes our sacred duty to rebel. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 2).

XR erklærer oprør mod det politiske system, hvis "korrupte", "uduelige" og altså ansvarsforladte ageren ækvivaleres med en trussel mod fremtiden. Når det politiske system artikuleres som fejlet i at leve op til sit egentlige ansvar, påtager XR sig ansvar for at rette op. Bevægelsens kommunikation transformerer således politikernes mangelfulde ansvarlighed til XR's egen mission; en mission XR beskriver som en "hellig pligt" for at afværge en katastrofal fremtid for menneskeheden. Samlet ser vi, hvordan XR's artikulering af ansvar giver blik for yderligere facetter af den antagonistiske relation mellem bevægelsen og politikerne.

Et nøgent oprør

En måde, hvorpå XR gør oprør og forsøger at stille politikerne til ansvar, er gennem aktioner. En af de mest "radikale" aktioner – for at bruge Nynne fra XR's ord (Bilag 2, s. 4) – som den danske bevægelse har gennemført, fandt sted den 10. marts 2020, hvor ti halvnøgne aktivister fra bevægelsen afbrød Statsminister, Mette Frederiksen, der havde ordet ved en spørgetime i Folketingssalen. "Fortæl sandheden" stod der på demonstranternes nøgne kroppe, mens de holdt et banner med teksten:

Figur 12 Folketinget – "Den nøgne sandhed"-aktionen (Extinction Rebellion Danmark, 2020b).

Aktionen i Folketinget bliver en konfronterende og en form for afslørende aktion, hvor XR ekspliciterer sit budskab om “den nøgne sandhed” ved selv at stille sig op nøgne; XR tager et ansvar for at fortælle den nøgne sandhed, et ansvar politikerne har svigtet. Det får den konstitutive betydning, at der i XR’s kommunikation skabes mening om XR, som en bevægelse, der tør blotlægge sig selv for dermed at blotlægge sandheden. Som teksten trykt på banneret, råbte en af demonstranterne til aktionen: “Den nøgne sandhed er, at regeringens grønne omstilling tilgodeser økonomiske interesser frem for mennesker”. En kritik af business as usual-praksissen, vi fremanalyserede i tidligere analyse. Påstanden tillægger politikerne skjulte motiver, der får betydning i diskursen om the truth og for måden, det politiske system dukker op. Ikke alene artikuleres det politiske system som misinformerende og manipulerende, det tilgodeser også økonomiske interesser frem for mennesker; politikerne udviser den destruktive business as usual-praksis. Modstillingsforholdet mellem ‘økonomiske interesser’ og ‘mennesker’ taler ind i den tidligere fremanalyserede pointe om det politiske systems umenneskelighed; det politiske systems prioriteter i den grønne omstilling dukker op som *umenneskelige* i XR’s kommunikation, og dermed stadfæstes den antagonistiske relation. Aktivist, Caroline, fortæller, hvordan XR med aktionen ønskede at sætte spot på politikernes hykleri:

Det var også det, som vi prøvede at sætte fokus på med aktionen i Folketinget. Ja de [politikkerne] går ud og siger, at de har lavet en klimalov. Men der er sindssygt meget, de ikke siger, og der er sindssygt meget, de gør samtidig, som er fuldstændig modstridende. (Bilag 1, s. 10).

Selvom politikerne kommunikerer, at de har lavet en klimalov, så er der altså, i XR’s iagttagelser, “sindssygt meget,” de ikke fremlægger. Det er denne, af XR iagttagede, dobbeltmorale, som aktionen i Folketinget problematiserer. Der skabes mening om det politiske system, som et, der siger noget og gør noget andet, et hyklerisk system, som ikke lever op til sit ansvar.

Corona, kriser og handlekraft

I XR’s iagttagelser er den nuværende coronapandemi, og det politiske systems håndtering af denne, et billede, der udstiller politikernes hykleri og ikke mindst svigtende ansvar. På Facebook skriver bevægelsen: “Regeringen har vist, at det er muligt at tage radikal handling for at redde menneskeliv. Hvorfor tager de ikke handling for miljø- og klimakatastrofen?” (Extinction Rebellion Danmark, 2020c). Politikernes ageren under coronakrisen bliver positivt artikulert som handlekraftig. Talsperson i XR, Nynne, uddyber:

Coronakrisen har tydeliggjort to ting. For det første: Hvordan ser en krise ud? Og hvordan ser det ud, når regeringen tager en krise alvorligt? Altså, der er simpelthen handlekraft. Så alt det, de har snakket om de sidste 30 år, ikke var muligt. Det viser sig så, at det var muligt. (Bilag 2, s. 12).

I XR's iagttagelser bliver coronakrisen et billede på, hvordan det ser ud, når regeringen tager en krise alvorligt, og når den lever op til sit ansvar. Det politiske systems ageren, for så vidt angår coronakrisen, kædes sammen med "handlekraft". Det bliver også et billede, der bringer politikernes hykleri frem i lyset. Logikken i XR's kommunikation synes at være, at når politikerne viser ansvarlig handlekraft i forhold til coronakrisen, så burde det også være muligt i forhold til klimakrisen. Når det ikke er sket, iagttager XR en manglende vilje hos politikerne til at tage det påkrævede ansvar. Politikerne kan godt *finde ud af* at tage én krise alvorligt, når dødeligheden banker på døren, men altså ikke en anden. Denne sammenligning mellem coronakrisen og klimakrisen indikerer en vækkelse af frustration, som vi vil undersøge nærmere i den affektive analyse.

Men det er ikke kun politikernes ageren som reflekteres over i lyset af coronakrisen. XR påpeger også, hvordan befolkningen udviser rettidig omhu, og hvordan det er med til at skabe et håb:

Det er meget fedt at se, at folk faktisk kan stå sammen og tænke på andre end sig selv, når det er nødvendigt. Men det kommer jo også af, at politikerne har sagt det. Så er det virkelig tydeligt, hvor stor en magt politikerne har. Altså, jeg synes virkelig, det er paradoksalt, hvor meget man lytter til Statens Serum Institut, men overhovedet ikke til klimaforskere. Det viser meget tydeligt, at der er brug for nogle politikere, som tager det [klimakrisen] seriøst. (Bilag 1, s. 14).

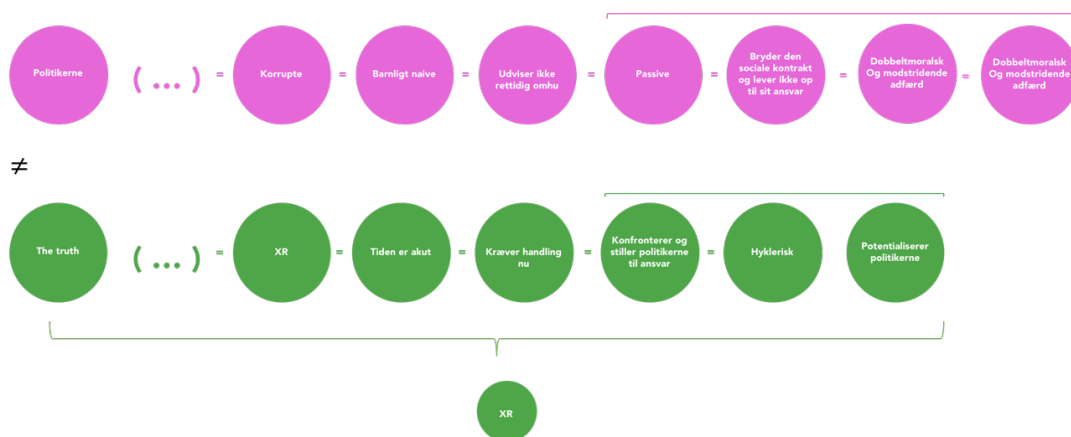
Coronakrisen giver, i XR's iagttagelser, et positivt blik for, at folk kan stå sammen, når det er nødvendigt. Det lader sig gøre, fordi politikerne har "sagt det". Det politiske system er altså sit ansvar voksent. Politikerne artikuleres som aktører med stor magt, der under krisen formår at mobilisere befolkningen. I XR's iagttagelse udstiller magten et paradoks; i coronakrisen kan politikerne godt lytte til videnskab og forskning i form af Statens Serum Institut. Politikerne formår at leve op til sit ansvar om at handle efter forskningen – og har erklæret en form for nødstilstand. Det er altså ikke fordi, at politikerne ikke *vil* eller ikke *kan finde ud af* at lytte til videnskaben. Men det paradoksale bliver, i XR's kommunikation, at det kun er på nogle områder – i nogle krisesituationer – at politikerne er villige til at efterleve videnskaben og forskningen. Således bliver XR's iagttagelser af ansvar også knyttet sammen til det rationelle register; et ansvarsfuldt politisk system agerer rationelt på skuldrene af fakta og

videnskab. Der er “brug for politikere,” der også tager klimakrisen seriøst, altså gør politikere det ikke i dag i XR’s iagttagelser.

Sammenligningen af coronakrisen og klimakrisen får den konsekvens, at det politiske system i XR’s iagttagelser dukker op som kyniske. Politikernes – i sig selv positive handlinger – i relation til coronakrisen bliver et udtryk for hykleri, når handlingerne kædes sammen med klimakrisen. Det bliver nærmest en form for provokation fra politikernes side. Når politikere viser sig som handlende og ansvarsfulde, bliver det for XR en understregning af, at de skjuler sandheden om klimakrisen, mens deres hykleri og manglende ansvarstagen på klimafonten udstilles i endnu højere grad. Coronakrisen bliver, i XR’s iagttagelser, et slags klarsyn til politikernes svigtende ansvar i forhold til klimakrisen.

Opsamling

I dette afsnit har vi belyst, hvordan der i XR’s kommunikationen skabes mening om *ansvar* ved at koble det til diskursen om the truth. Det politiske system konstitueres som et, der har svigtet sit ansvar ved dels at bryde den sociale samfundskontrakt og ved ikke at tage hånd om klimakrisen. Ansvar dækker over en omsorg for borgeren, som politikere, i XR’s iagttagelser, altså ikke lever op til. Det bliver hovedargumentet for, at XR ser sig forpligtet til at gøre oprør ved både selv at tage ansvar, og stille det politiske system til ansvar. Heri dukker forholdet til systemet op som tosidet. Der optegnes både et antagonistisk forhold til politikernes nuværende adfærd og et agonistisk til politikernes fremtidige potentielle adfærd. XR iagttager politikernes aktuelle adfærd som et problem, der må gøres op med. Men samtidig artikuleres de som magtfulde aktører, der nødvendigvis må blive en del af løsningen, og hvis tilstedeværelse derfor må accepteres. Gennem aktioner som “Den nøgne sandhed” forsøger XR at udstille og konfrontere politikernes adfærd, der konstitueres som hyklerisk og dobbeltmoralisk. I lyset af coronakrisen skaber XR mening om politikere som hykleriske, idet de godt kan og vil lytte til videnskaben i krisesituationer, men ikke gør det i forhold til den af XR iagttagede klimakrise. XR’s iagttagelser af ansvar skriver sig ind i det rationelle register ved at knytte det ansvarlige sammen med en fornuftig ageren på baggrund af erfaring, fakta og videnskab. Som illustreret for neden:

Figur 13 Illustration af forholdet mellem XR og politikerne i 'the truth', hvor meningskæderne udvides. OBS: I illustrationen er tidligere momenter udeladt af hensyn til plads. De skal fortsat forstås som en del af meningskæderne.

Delkonklusion: Tell the truth

I denne analysedel har vi undersøgt, hvordan XR skaber mening om the truth i et rationelt register ved at artikulere sandheden som en videnskabelig og empirisk sandhed, som i kommunikationen ligestilles med en objektiv sandhed. *Videnskab* får en særlig betydning i XR's meningsproduktion med konsekvenser for, hvordan XR iagttager sig selv og det etablerede politiske system. Bevægelsen iagttager nemlig politikerne som manipulerende, misinformerende og nærmest ignorante overfor videnskaben på klimaområdet og dermed overfor sandheden. Det betyder, at politikerne giver befolkningen, som i XR's iagttagelser er uvidende og i ubevidst fornægtelse, et dårligt beslutningsgrundlag. XR selv konstitueres i sin afstandtagen og modsætningsforhold til politikerne, hvor bevægelsen indtager en position som ærlig, rationel formidler af sandheden og som nødvendig aktør, der kræver akut handling. *Tiden* får ligeledes en særlig betydning i diskursen og XR's iagttagelser af forholdet til politikerne. XR's tidskonstruktion tilskriver nemlig fremtiden dystopisk karakter og derfor nutiden som accelererende, hvilket kommunikativt skaber et akut behov. Politikerne konstitueres som passive og ude af stand til at handle på klimakrisen, mens XR selv bliver en fornuftig og tidsbevidst bevægelse, der kan udfylde behov for oprør. *Ansvar* indtræder desuden i diskursen og det rationelle meningsregister. XR bliver i sin egen meningsskabelse den bevægelse, der stiller det etablerede politiske system til ansvar, blandt andet gennem aktioner, hvor XR blotter sig selv for at blotte sandheden og udstille politikernes hykleriske adfærd. I bevægelsens iagttagelser udstiller coronakrisen også hykleriet, når det viser sig, at politikerne kan og er villige til at lytte til videnskaben i andre kriser. Det politiske system lever, i XR's iagttagelser, ikke op til sit ansvar at passe på borgeren, idet den sociale samfundskontrakt er brudt. Forholdet til det etablerede politiske system får i sandhedsdiskursen en dobbeltkarakter, da XR afviser politikernes aktuelle adfærd, men accepterer at de – i kraft af deres magt – nødvendigvis må blive en del af løsningen.

A(nta)gonismer – et spørgsmål om enten eller?

Den foregående analyse viser, hvordan Extinction Rebellion på den ene side skaber mening om det politiske system som løgnagtigt, manipulerende og passivt; hvordan der er én sandhed, som politikerne skjuler, og hvordan der må gøres fuldstændig op med politikernes ageren. Denne form for artikulationer er, som analysen viser, antagonistiske, fordi XR afskriver og udelukker politikerne som handlingsagenter i bevægelsens opgør med *business as usual*. På den anden side stiller XR krav til det etablerede politiske system. Kommunikationen potentialiserer dermed politikerne som indehavende af en kapacitet til at blive medspiller i den “radikale forandring”. Det politiske system etableres således snarere som en agonisme. Vi vil i det følgende diskutere den nærmest skizofrene spænding, der – som analyserne viser – dukker op i meningsskabelsen, i det rationelle register, om det politiske system.

Kommunikationens eksklusion

XR har erklæret sig i oprør mod det etablerede politiske system. I XR's kommunikation skabes en nødvendighed for akut handling; et opgør med business as usual. Iagttages bevægelsens hidtidige aktioner, er det en fællesnævner, at aktivisterne forsøger at disrupte det sædvanlige. Om det gælder den nøgne aktion i Folketinget, ‘die-ins’ eller blokering af trafikale knudepunkter, så kan kommunikationen forstås som et konfronterende forsøg på at forstyrre for derigennem at påvirke eksisterende magtstrukturer. Men hvilke implikationer har en sådan konfronterende – og som analysen viser; oftest antagonistisk – kommunikationsform for deltagelse?

Når vi problematiserer kommunikationens antagonistiske meningsskabelse, er det vores første bemærkning, at kommunikationen afmonterer muligheden for, at XR kan indgå i dialog og samarbejde med det politiske system. Det bliver problematisk at afskrive det politiske system, når selvsamme system, i bevægelsens iagttagelser, etablerer sig som et, der sidder på de vigtigste værktøjer og ikke mindst “magten til at gøre noget” ved den krise, som bevægelsen iagttager. Det kan altså synes kontraproduktivt at smække døren i til det politiske system, når man i samme ombæring plæderer for, at man bør sparke døren ind.

Det kan på den ene side synes kontraproduktivt at forme sig i en antagonistisk front, hvor der, som analyserne påpeger, må være endegyldig enighed om, ikke bare, *hvad* der kræves i opgøret med det etablerede. Men også hvordan denne fælles front skal erkendes og forstås. På den anden side vil vi, med udgangspunkt i vores analyse, argumentere for, at det også viser sig produktiv for ledelse på deltagelse, når der skal formes en modfront til at råbe systemet op. Den antagonistiske front kan nemlig virke samlende omkring XR som social bevægelse, når XR, i sin kommunikation, bliver den eneste bevægelse, der kan råbe politikerne op og handle på klimakrisen. I XR's meningsskabelse står politikerne med deres passivitet og

ignorante adfærd i vejen for, at en katastrofal fremtid modarbejdes. Det politiske system står frem som en fælles fjende. Denne kommunikative konstellation, argumenterer vi for, har potentiale for at lede på deltagelse. Det forstår vi som, at der skabes potentialer for at mobilisere aktivister ved at tilskynde flere til at rejse sig i protest for at vise, at politikernes adfærd ikke er klimakrisen tilstrækkelig. Fortællingen om politikerne som den fælles fjende i kampen mod klimakrisen, bliver i XR's egne iagttagelser et potent organiseringsværktøj. Det kalder på et nyt forklaringsværktøj, der kan indfange følelser af fællesskab og *urge to act*, hvilket vi vil tillægge analysen af meningsskabelsen i et affektivt register. Fortællingen som politikerne som den fælles fjende er dog kun en side af en kompleks konstruktion i det rationelle meningsregister, og som næste afsnit vil vise; med potentiale til at fremme kontraproduktivitet.

Konflikterende konsensus og klimakamp

I XR's måde at skabe mening om det politiske system, bliver der favoriseret én måde at iagttage systemet. Der er ikke plads til perspektiver, der har andre iagttagelser af det etablerede politiske system, eksempelvis at politikerne som udgangspunkt handler i borgernes bedste interesse eller forsøger at finde – for dem – reelle løsninger på klimakrisen. I Mouffes senere forfatterskab problematiserer hun politiske identiteter, der gør sine fjender til antagonisme, mens hun advokerer for, at der er *brug* for en *konflikterende* konsensus i politiske projekter (Mouffe, 2018). Mouffe argumenterer for, at agonistiske relationer ikke repræsenterer en trussel for, men snarere er en forudsætning i formationen af politiske bevægelser (Mouffe, 2018).

Vi vil argumentere for, at antagonismekonstruktion af det etablerede politiske system karambolerer med XR's meningsskabelsen om, at bevægelsen kan indfange alle og agere folkets stemme. Vi ser det eksempelvis med XR's tidskonstruktion, hvor der skabes mening om nutiden som akut og accelererende i en iagttagelse af en fremtidens fremtid som katastrofisk. Der er ikke tid til at lade vente på langsom planlægning og politiske procedurer. I XR's kommunikation ser vi altså, hvordan tidskonstruktionen bliver styrende for, hvordan og med hvilket tempo vi bør søge løsninger. Det får konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse.

I tråd med Mouffes agonisme-pointe, argumenterer vi for, at det kan blive problematisk, at der i bevægelsens iagttagelser ikke er mulighed for at tilslutte sig andre synspunkter. XR anfægter selve det politiske systems vilje og evne til handling; systemet iagttages som handlingslammet. Det bliver dermed en umulig opgave for politikerne at skabe forandring – for forandringen må, i XR's iagttagelser, ske udenfor systemet. Med en så skarp optegning af det etablerede system som en fjendtlig modfront risikerer bevægelsen kommunikativt at begrænse mulighederne for at agere på klimakrisen. Det være sig muligheder, der potentielt kan være

substantielt gavnlige for projektet, selvom disse ikke har samme idéer og forståelser af det politiske system. Ikke alene afmonteres muligheden for at samarbejde med politikerne, men også andre deltagende som organisationer eller individer med en anden iagttagelse bliver udelukket i kommunikationen. Hvis ikke du rejser dig i protest, giver du politisk samtykke til udryddelse, som XR kommunikerer. Kommunikationen betinger altså, at man ikke *bare* kan være ikke-deltagende. En ikke-deltagelse er lig med at være imod ikke bare XR, men klimaet. Du er med andre ord skyldig, indtil du beviser andet. Selve præmissen for overhovedet at kunne deltage i klimakampen bliver, at det politiske system må anses som fejlet. Ligeledes må traditionelle måder at udføre aktivisme anes som utilstrækkelige. Dermed kan klimaaktivistiske bevægelser, som XR, groft sagt være med til at sætte en præmis op for deltagelse, der ikke favner forskellige nuancer og måder at tilgå klimakrisen – der kan rumme andre løsningspotentialer.

Selvom den antagonistiske relation til det etablerede politiske system tegnes skarpt op i XR's kommunikation, så dukker politikerne, som analyseret, også op i en agonistisk relation. XR anerkender nemlig på samme tid, at politikerne har magt til at gøre noget. Dermed åbner bevægelsen alligevel for, at det politiske system har en betydning og derfor ikke *fuldstændig* må gøres op med. Det betyder ikke, at XR artikulerer enighed med politikerne, men bevægelsen artikulerer en erkendelse af, at politikerne må være en del af løsningen. På den måde potentialiseres der kommunikativt et rum, som i højere grad giver plads til anerkendelse af forskellige synspunkter. Det understøttes af vores analytiske indsigt i, hvordan XR kommunikativt differentierer sig selv fra andre klimaaktivistiske bevægelser, men ikke artikulerer bevægelserne som fjender, der ikke er plads til. Det sker i en artikulatorisk praksis, hvor fælles politiske værdier kommer til udtryk; at de alle kæmper en politisk kamp rettet mod en fremtidig klimakatastrofe. Der anerkendes på sin vis, at der kan være andre metoder. Men, som analysen har belyst, skaber XR alligevel mening om sig selv som en slags bevægelse over bevægelserne; som *dén* ene bevægelse, der kan gøre en reel forskel.

Vi argumenterer vi for, at det er svært at forestille sig, hvordan man vil lykkes med en global ændring udenom et eksisterende multilateralt samarbejde. XR imødekommer til dels denne kritik, når de beder os om at genforville vores forestillingsevne, om hvad der er muligt. Måske evner bevægelsen at se noget, vi andre ikke gør? Det er måske også forklaringen på XR's kommunikative dikotomi, hvor bevægelsen på den ene side afsøger at lede på deltagelse *udenfor* det etablerede politiske system, men samtidigt kræver politisk handling og erkendelse *af* og *fra* det politiske system.

Samlet ser vi altså, at der dukker en skizofreni op i XR's iagttagelse af det politiske system. Det forvirrer, når sociale bevægelser både iagttager politikerne som modspillere og medspillere. Det bliver på en måde paradoksalt, at bevægelser som XR på en og samme tid kommunikativt

afskriver det politiske system og søger indflydelse indenfor det selvsamme system. Det er med andre ord en tåget færde, bevægelsen begiver sig ud på, når den forsøger at få det etablerede politiske system til at fortælle, indse og handle på en sandhed, når den på samme tid ønsker at gøre op med selvsamme system.

Affektive miljøer og aktivisme

I den forudgående diskursanalyse påpeger vi, at der træder følelsesmæssige aspekter frem i XR's kommunikation, som vi ikke i tilstrækkelig grad kan udfolde med det diskursteoretiske blik. Disse følelsesmæssige aspekter definerer vi som affekter, der med både kropslige, sanselige og betydningsmæssige dimensioner indvirker – *afficerer* – kommunikationens publikum. I den følgende analyse vil vi fremanalysere, hvordan affekter har betydning for, hvordan XR's kommunikation producerer bestemte inklusions- og identifikationsmuligheder og dermed kommer til at virke styrende for det aktivistiske projekt.

Vi inddrager i denne analyse et nyt teoretisk apparat med særligt udgangspunkt i begrebet om *affective governmentality*. Det giver os en analytik til at frembringe, hvordan det afficerende i XR's kommunikation modulerer selvteknologier som er med til at lede XR's projekt. Selvteknologier dækker over individers måder og midler til at lede sig selv (Pultz, 2018, s. 81). Vi er opmærksomme på, at der givetvis er stor individuel variation i forhold til, hvordan den enkelte modtager påvirkes følelsesmæssigt. Vores fokus er ikke på, hvordan den enkelte påvirkes, men snarere at belyse de mønstre – eller de skub – i retning af at producere særlige følelser og emotioner i XR's kommunikation. Som det fremgår af vores analysestrategi, lader vi os inspirere af Pultz (2018), hvor vi skruer op for det mikro-politiske niveau i forhold til traditionelle governmentality studier. Således analyserer og zoomer vi ind på en særlig form for affektiv styring for at belyse, hvordan XR's kommunikation opstiller særlige affektive handlerum, der får konstitutive konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse.

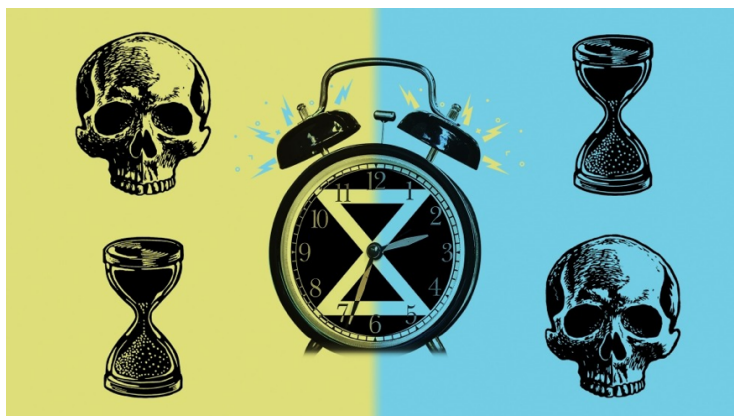
Vi fremanalyserer, hvordan to affektive miljøer moduleres i XR's kommunikation som *a sense of urgency* og *a sense of safety*. I følgende analyse afsøger vi således at besvare specialets andet arbejdsspørgsmål: *Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om opgøret i et affektivt register, og hvordan strukturerer det et rum for at lede på deltagelse?*

Først vil vi fremvise, hvordan menings skabes i de to identificerede konfigurationer af affekt, og hvordan det får betydning for ledelse af bevægelsens projekt. Derefter vil vi diskutere, hvordan der i samspillet mellem *a sense of urgency* og *a sense of safety* både etableres produktive og dysfunktionelle forhold for så vidt angår ledelse på deltagelse.

A sense of urgency

I forrige analyse har vi med et diskursteoretisk blik fremanalyseret, hvordan XR blandt andet kommunikerer om den aktuelle klimasituation som en akut krisesituation og som den sjette masseudryddelse. Formålet i den følgende analysedel er at undersøge, hvordan der i XR's kommunikation skubbes mod en særlig stemning af hast, det vi kalder *a sense of urgency*. Vi fremanalyserer, hvordan disse skub laver et komplekst affektivt register, hvor der i en knaphedsfornemmelse af tiden opstår et behov for at handle, og hvormed noget håbløst og håbefuldt kommer til at sameksistere på en særlig måde. Denne identificering af afficeringen muliggør, at vi senere i afhandlingen kan diskutere betingelser for ledelse af XR's projekt.

Tiden løber fra os

Figur 14: Illustrativ plakats design fra Extinction Rebellion.

I det følgende afsnit vil vi belyse, hvordan XR's kommunikation om tid er med til at opbygge en intensitet og aktivere et affektivt sanseregister, hvor mulighedsbetingelser for handling på klimakrisen betinges af en knaphed af tiden.

Som vi fandt i forrige analyse, konstruerer XR en tidslighed, der skaber en fornemmelse af acceleration med den konsekvens, at tiden opstår som akut; de dystopiske fremtidsudsigelser former nutiden som alarmerende. Tiden som koncept, og særligt et koncept om en *knapp* tid, er gennemgående i XR's kommunikation. Eksempelvis lyder det i et opslag på Facebook, at "Hvis vi ikke rejser os i protest nu, giver vi stiltiende samtykke til vores egen udryddelse!" (Extinction Rebellion Danmark, 2019b). Om end et kort citat, så er det særligt indrammende for, hvordan en affektiv konfiguration af *urgency*; en påtrængende nødvendighed, er på spil i XR's kommunikation.

Med blik for det affektive får vi øje på, at der i kommunikationen skabes en stemning af, at verden er på vej mod afgrunden, hvor protest er den eneste måde at vise, at man *ikke* vil lade udryddelsen af verden finde sted. Med ord som "udryddelse", og påtale af, at enden er nær,

skubbes en intensitet frem mod aktiveringen af et sanseapparat. Et sanseregister af bekymring og frustration over, at tiden er ved at løbe fra os, og at vores muligheder for at handle bliver færre. Således skriver XR's tidslighed sig ind i et affektivt meningsskabende register om XR som bevægelse.

I vores interview med XR-aktivisten Caroline kommer opbygning af intensitet i forhold til en tid, der er ved at løbe fra os, også til udtryk. Caroline forklarer, hvordan:

“XR stiller krav til, hvad der er nødvendigt – og ikke hvad der er muligt.
For det er vigtigt, at vi starter nu (...) For vi går glip af mere og mere tid”
(Bilag 1, s. 13).

XR iagttager handling på klimakrisen som en *nødvendighed* og ikke som en *mulighed*. Nødvendigheden baserer sig på opbygningen af intensiteten, hvor tid bliver en begrænset ressource. Sætningen “vi går glip af mere og mere tid” giver blik for en aktivering af et sanseapparat; en intensivering af knaphed. Det afficerende får betydning for, hvordan XR iagttager og stiller krav til det politiske system, men samtidig opstår bestemte mulighedsbetingelser, der bliver styrende for at udøve aktivisme. Vi iagttager, at det skaber en handlingens nødvendighed for aktivisme som værende akut. En handlingens nødvendighed, der i kommunikationen bliver potentialiserende for aktivisten. Caroline udtrykker det på denne måde:

Nu er der virkelig frustration over, vi spilder tiden på en måde. Og ja vi er virkelig opmærksomme på, at hvis der skal ske noget, og vi på nogen måde skal kunne vende det rundt, så er det altså inden for det næste års tid eller måske to? Ja. Vi er virkelig opmærksomme på tidspreset. (Bilag 1, s. 13).

Caroline beskriver, som XR-repræsentant og aktivist, følelsen af tidspres. Det beskrives som en frustration over at spille tid. Når det kommunikeres, at der kun er et års tid eller to, så får tiden en grænse. Stemningen af hast bygges op om tiden som en begrænset ressource, der bliver definerende for XR's muligheder for at kommunikere sit politiske projekt igennem bevægelsens aktivisme. I diskursanalysen belyste vi, hvordan XR's tidskonstruktion er indrammet af en fremtid, der består af en forstyrrende og potentielt katastrofal begivenhed. Vores påstand er, at den diskursive konstruktion indeholder mere end blot semantik. Med det for øje kan vi nu iagttage, hvordan den indbefatter nogle særlige afficerende elementer, som vi forsøger at indfange yderligere i det følgende.

Som tidligere beskrevet ligner XR manglende protest med “samtykke til vores egen udryddelse”. For at udfolde og komme dette nærmere trækker vi på en forståelse af affekt som skiftende intensiteter, der indvirker på nogen eller noget (Massumi, 1987; Staunæs & Pors, 2020; Bjerg & Staunæs, 2011). Vi har iagttaget, hvordan der i XR's kommunikation opbygges en

intensitet i XR's iagttagelser af nutiden med konsekvenser for, hvordan fremtiden, i XR's iagttagelser, dukker op. Intensiteten bygges op i en sitren af bekymring og frustration over, at der ikke gøres noget, selvom det er tvingende nødvendigt. En nødvendighed, der også beskrives til en "Q&A" på Facebook, vi har observeret. Her fortæller aktivister om deres motivation for at deltage i nøgen-aktionen i Folketinget: "Det bunder i en nødvendighed (...) det er nødvendigt, at der sker noget nu i forbindelse med klimakatastrofen, og det er nødvendigt, at politikerne gør noget nu for at mindske konsekvenserne" (Extinction Rebellion Danmark, 2020a). XR opbygger et optimistisk løfte om håb gennem nødvendighed. Denne installation af nødvendighed, iagttagelse vi, er gennemgående i XR's kommunikation.

Politikernes håndtering af coronakrisen bliver, som vi belyste i den forrige analyse, i XR's iagttagelser en eksemplificering af politisk velvilje – og dermed understregning af mangel på samme i klimakrisen.

Coronakrisen har tydeliggjort to ting. For det første: Hvordan ser en krise ud? Og hvordan ser det ud, når regeringen tager en krise alvorligt? Altså, der er simpelthen handlekraft. Så alt det der, de har snakket om de sidste 30 år, ikke var muligt. Det viser sig så, at det var muligt. Jeg føler mig pisset på, altså. (Bilag 2, s. 12).

XR iagttagelse, at det etablerede politiske system vurderer alvoren og sandheden af klimakrisen og coronakrisen forskelligt, når det kommer til, hvor hurtigt handling skal ske. Men når vi tillægger vores analytiske blik den affektive dimension, får vi også øje på et andet aspekt af det tidlige. Når Nynne siger "Jeg føler mig pisset på," taler det ind i frustrationen over den manglende handling. Citatet udtrykker en intensitet under opbygning. Kommunikationen skubber mod følelser af skuffelse, når den indvirker i den særlige stemning af a sense of urgency. Hvad den enkelte aktivist eller borger faktisk kommer til at føle, er ikke for os den relevante analytiske indsigt. Derimod er den analytiske pointe, at måden, hvorpå tiden dukker op i XR's kommunikation, kan være bidragende til at fremprovokere – skubbe til – intense følelser, der leder på deltagelse.

Figur 15: "Time to panic"-plakat (Extinctionrebellion.nz, 2020).

Plakaten foroven viser en anden måde, hvorpå XR's kommunikation skaber mening i et affektivt register. *Time to panic* – tid til at gå i panik. Tiden er ved at løbe fra os, det er tid til panik. Intensiteten forstærkes; stemningen af hast bygges op ved at tale til følelsesmæssige

kapaciteter af panik, frustration og frygt. Følelser, som i XR's kommunikation bliver styrende for, hvordan der kan skabes handling. Kommunikationen opstiller rum, hvor der er plads til følelser som frustration, panik og frygt. Men kommunikationen åbner på samme tid op for at spørge, hvordan ord som panik afficerer, og hvad for nogle utilsigtede affektive stemninger, der bygges op i bevægelsens kommunikation. At se panik i lyset af det affektive begrebsapparat giver anledning til at spørge, hvad og hvordan der afficeres? Følelser, ja. Men på hvilket niveau? Psykologisk, organisatorisk, politisk? Staunæs & Pors (2020) beskriver, hvordan affekter kan gå ud over det tiltænkte. Det betyder, at når affekterne overspilder det tiltænkte, skabes andre virkeligheder (Staunæs & Pors, 2020, s. 14). Med denne forståelse ser vi, hvordan det affektive *kan* få effekt på flere niveauer: På det psykologiske niveau kan det affektive i XR's kommunikation være bidragende til at skubbe mod følelser af panik, frustration og frygt, men affekter har også potentiale til at transcendere organisatorisk, hvor fornemmelserne tilsammen danner en sitren af eksempelvis hast, hvor de individuelle følelser får potentiale af kollektive handlingskapaciteter – “vi *må* gøre noget nu”. Disse handlingskapaciteter kan vi iagttage, når og hvis de kommer til udtryk politisk igennem aktioner og demonstrationer. Dermed ikke sagt, at der er en kausalsammenhæng mellem de tre niveauer; at det ene fører til det andet og så det tredje. Vores analytiske påstand er blot, at affekterne har *potentiale* til at skubbe til disse kapaciteter og dermed agerer som selvteknologier, der leder på deltagelse og kan komme til udtryk på kryds og tværs af de forskellige niveauer. I forlængelse af dette kan Massumis pointe om *priming* være med til yderligere at forstå, hvordan XR's kommunikation konditionerer adfærd. Priming dækker, som beskrevet i teoriafsnittet, over en implementering af forudgående formodninger i adfærd for dermed at forsøge at aktivere evnen til at blive følelsesmæssigt påvirket (Massumi, 2015, s. 41; Seeck & Manneuvuo 2019, s. 762). Denne pointe vil vi vende tilbage til og udforske videre, når vi kigger på, hvordan XR kommunikerer et håbløst håb i næste afsnit.

Opsamling

Ovenstående afsnit viser, hvordan konstruktionen af tiden i XR's kommunikation opbygger en intensitet, der aktiverer et affektivt sanseregister af frustration, panik og frygt og potentialiserer handlingskapacitet. XR skaber mening om tiden som en ressource, der har en udløbsdato – og dermed er en knap og begrænset ressource. XR bliver, i kommunikationen, både en måde hvorpå – og et sted hvorfra – frustrationer og følelser, som panik, frustration og frygt, over den knappe tid kan få afløb. I XR's kommunikation producerer det affektive mening om en kollektiv identifikationsform, hvor det at protestere og råbe det politiske system op bliver den måde, man aktivt forholder sig til situationen og udviser den rette nødvendighedsforståelse. Det vil altså sige at udvise en forståelse for, at der skal handles ud fra, hvad der er nødvendigt, ikke hvad der er muligt. Samtidig får kommunikationen den konsekvens, at hvis man

ikke rejser sig i protest, så forbliver man passiv og accepterer dermed det politiske systems utilstrækkelige 'umodne' håndtering, der vil føre til udryddelse. Det afficerende i kommunikationen bliver en måde, hvorpå kommunikationen kan lede på deltagelse ved at transformere *muligheden* for at deltage til en *nødvendighed* i at deltage i bevægelsens projekt. Kommunikationen afficerer sit publikum mod *en følelse af at gøre noget*.

Et håbløst håb

Formålet med følgende afsnit er at belyse, hvordan der i XR's kommunikation konstrueres en paradoksalt affektiv konfiguration af håbløshed, der skubber til et behov og bliver potentialiserende for deltagelse i og handling på vegne af bevægelsen.

Et gennemgående slogan i XR's kommunikation lyder: "When hope dies, action begins". Når håb dør, begynder handling altså for XR. Dette slogan anvender bevægelsen i sin eksterne kommunikation; På bannere til aktioner, på plakater, hjemmesider såvel som i opslag på sociale medier:

Figur 16: "Hope dies action begins"-plakat (Extinction Rebellion Denmark, 2019d).

Når håb dør, skulle man umiddelbart tro, at man befinder sig i en, ja, håbløs situation. At man befinder sig et sted, hvor man ikke kan motiveres til handling. Men i XR's kommunikation slås det altså fast, at det netop er hér, at handling begynder. Håbløsheden, frustrationerne og bekymringerne bliver på den måde en form for *driver* til handling og giver således anledning til et nyt håb; et *håbløst* håb. Så hvordan kan et håbløst håb, blive til et nyt håb? Hvis vi iagttagelse sloganet i lys af det, XR selv beskriver som forfejlede måder at tilgå det etablerede

politiske system på, får vi blik for, hvilket håb, der er dødt, men også hvordan dette håb alligevel i kommunikationen potentialiseres til at transcendere til det nye håbløse håb. XR-stifter, Roger Hallam, beskriver håb som en luksusvare, vi ikke længere har råd til: “We can no longer afford the luxury or indulgence of hoping for perfect political and economic conditions” (Hallam, 2019, s. 78). Som nævnt i analysen af business as usual-diskursen, iagttager XR, at konventionel politisk ageren, lobbyisme og aktivisme – i klimaets navn – har fejlet. Håb er nu dømt ude, fordi håbet i kommunikationen er betinget af “perfekte politiske og økonomiske forhold”. Men hermed skaber kommunikationen plads og tilbyder et nyt håb i form af *handlingskapacitet*, der tager form af ikkevoldelig civil ulydighed for at disrupte det etablerede politiske system. Vi får blik for, hvordan kommunikationen afficerer sit publikum ved, at XR’s umiddelbart paradoksale konstruktion af et håb bliver potentialiserende for aktivistens styring af selvstyring.

For at stille skarpt på, hvordan XR’s kommunikation afficerer igennem det håbløse håb, kigger vi til Seeck & Mannevuos (2019) priming-argumenterer om, at *joy* (glæde) traditionelt øger evnen til at handle, mens *sadness* (tristhed) mindsker handlekraften. Priming kan eksempelvis indbefatte optimistiske løfter, der øger håb og glæde (Seeck & Mannevuos, 2019, s. 766). På trods af, at XR’s kommunikation taler ind i en følelse af tristhed eller ubehag i form af det håbløse, påstår vi alligevel, at kommunikationen afficerer håbløsheden transformativt til en selvteknologi, der er målrettet det at blive mere optimistisk fremprovokeret. Med andre ord, hvor en “urgency to act” potentielt transformeres til “capacity to act”. Kommunikationen synes altså at installere et optimistisk løfte i en trang til handling; hvis vi handler *nu*, så kan vi gøre noget – på trods af, at håbet er ude. XR-aktivisten Caroline beskriver denne, ved første øjekast konfliktende, empowerment således: “Det [at være en del af XR] giver på en eller anden måde et håb, selvom jeg ikke tror så meget på fremtiden” (Bilag 1, s. 3). Med blikket for, hvordan det afficerende dukker op og strukturerer kommunikationens styringspotentiale, kan vi få fat på, hvordan der skabes en sitren mod – og hvordan håbefulde følelser af mægtiggørelse moduleres i – det håbløse; selvom XR-aktivisten ikke “tror på fremtiden”, så giver deltagelse i XR et håb.

Den måde XR kommunikerer om tingenes tilstand, som om vi er på vej mod udryddelse, har karakter af ubehag eller *sadness* for at bruge en spinoziansk-deleuziansk terminologi, hvor den traditionelle opfattelse er, at mennesker søger behagelige passioner og undgår de ubehagelige (Seeck & Mannevuos, 2019, s. 765). Forneden ses et eksempel på et af XR’s opslag på bevægelsens Facebookside:

Figur 17: "Det er meget trist"- plakaten (Extinction Rebellion Danmark, 2019a).

Det triste og håbløse er ikke bare subtile budskaber, men ekspliciteret i udryddelse, død og ødelæggelse. Dermed er det ikke overraskende, at XR's kommunikation har potentiale til at 'trigge' en stemning af magtesløshed og dermed mindske handlekraften. Det er igennem kommunikationen, hvordan det triste og håbløse også afficerer et håb. Til "Q&A"-sessionen på Facebook sætter XR-aktivister ord på håb overfor magtesløshed:

Det giver mig også noget at føle, at jeg gør noget. Jeg har behov for ikke at føle mig fuldstændig magtesløs i klimakatastrofen, så derfor giver det mig en form for håb at stå sammen med mennesker, som kæmper, selvfølgelig ikkevoldeligt, men kæmper for en bedre verden. (Extinction Rebellion Danmark, 2020a).

Aktivisterne sætter ord på, hvordan bevægelsen giver mulighed for at føle, at de gør *noget*, og at det giver *håb* at stå sammen med andre. XR-talsperson, Nynne, indrammer følelsen:

Jeg følte mig meget magtesløs i den her kamp. Jeg har ikke nogen magt. Jeg har ikke millioner, jeg kan investere. Så hvad kan jeg gøre? Og så var det, at jeg ligesom kom frem til, at man kan organisere sig. (Bilag 2, s. 2).

Når aktivisterne siger, at organisering i XR afhjælper på følelsen af afmagt, argumenterer vi for, at der må ligge noget forude for denne følelse. Det affektive analyseapparat giver os blik for, hvordan tristhed og håbløshed, som kommunikeret af XR, skubber til intensitet, som synes at indvirke potentialiserende for aktivisterne. Den affektive stemning, der bygges op i

kommunikation, er det, der kvalificerer fællesskabet, som kæmper ikkevoldeligt for en bedre verden. Det bliver muligt at gøre noget, selvom man ikke har millioner at investere. Vores påstand er, at vi her kan få blik for, hvordan det affektive i kommunikationen transcenderer fra følelser – af en indstændig vrede hos den enkelte, der skubber til magtesløshed i det, der beskrives som en kamp, hvori individet ingen magt har – til organisering som politisk magtmiddel.

Tidligere har vi belyst, at XR's kommunikation opstiller konkrete fremtidsscenarier og accelererer en tid, der kan afficere et håb og potentielt aktivere handling. I XR's kommunikation får også mere ukonkrete forhold i form af fantasi og drømme betydning i opbygningen af det håbefulde i det håbløse i det affektive miljø, vi kalder sense of urgency:

We need to rewild the world. That much is obvious. But first we need to rewild the imagination. We must all learn how to dream again, and we have to learn that together. To break down the old ways of thinking and to move beyond our current conception of what is and what is not possible. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 13).

XR beskriver en nødvendighed for, at vi 'genforvilder' vores forestillingsevne for at kunne genforvilde verden. Det haster altså ikke alene med at gøre noget ved klimakrisen, det haster også med grundlæggende at ændre vores forestillingsevne. I XR's iagttagelser dukker således en frustration op over, at verden er blevet fastlåst i sin måde at tænke på. Det tager form af en dikotomi af, hvad der er muligt, og hvad der ikke er. XR's kommunikation udfordrer den dikotomiske opstilling gennem påtale af fantasi og drømme. Glynos et al. argumenterer for, at narrativ og fantasi kan være nyttige indgangsvinkler til at forstå affektive dimensioner af organisatorisk liv (Glynos et al., 2014, s. 185). Gennem XR's narrativ, påtalen af, at vi skal lære at drømme, afficeres et håb: Bare fordi noget ikke anses som muligt, betyder det ikke, at det er umuligt. Det skal ikke være begrænsende for handling. Intet er umuligt, intet er for stort. Den måde at tænke på, skal folket, ifølge XR, lære. Den affektive meningsskabelse i kommunikationen leder på deltagelse ved et slags narrativ, hvor alle kan være med, så længe man er villig til at udfordre sin forestillingsevne og øve sig på at drømme.

Opsamling

I dette afsnit har vi belyst, hvordan XR's kommunikation skubber mod følelser af håbløshed og afmagt hos sit publikum. I bevægelsen kommunikation skabes en paradoksalt affektiv konfiguration af håbløshed, der indvirker og skubber mod en følelse af urgency for at nå til et behov for handling – *urge to act*. Når aktivisterne beskriver, hvordan XR giver dem mulighed for at føle, at de gør noget, og at det giver dem håb at stå sammen med andre, får vi blik for, hvordan kommunikation skaber dette behov for handling igennem en transformation fra

magtesløshed til mægtiggørelse. Gennem en kombination af nødvendigheden til at handle, fantasi og drømme, og kærlighed til kloden, transformeres negativ håbløshed til håbefuldhed. Vi har således fremvist, hvordan afficerende kapaciteter bliver gjort til genstand for ledelse, hvor man igennem deltagelse i XR kan finde håb i det håbløse.

Delkonklusion

I ovenstående analysedel har vi med det affektive blik iagttaget, hvordan der i XR's kommunikation skubbes mod en stemning af hast, mod *a sense of urgency*. Gennem kommunikationens tidskonstruktion bygges en intensitet op, der både aktiverer et sanseregister mod følelser af frustration, panik og magtesløshed og potentialiserer aktivister til deltagelse og handling. XR faciliterer i sin kommunikation et fællesskab igennem protest og opråb af det politiske system, hvor der kan tages afstand fra at være passiv. Det bliver en måde at udvise nødvendighedsforståelse og undsige sig passivt at acceptere menneskehedens udryddelse – og dermed undgå en følelse af magtesløshed. Vi har belyst, hvordan XR's kommunikation skaber en tidlig *nødvendighed*, der afløses af *muligheden* for at handle. Kommunikationen skaber en paradoksalt affektiv konfiguration af håbløshed: Det håbløse indvirker og skubber mod en følelse af nyt håb i form et behov for handling – *urge to act*. Dermed bliver afficerende kapaciteter gjort til genstand for ledelse gennem en transformation fra magtesløshed til mægtiggørelse; gennem deltagelse i bevægelsen bliver det muligt at agere handlekraftig i en knap tid og en håbløs og uoverskuelig fremtid. Aktivisten potentialiseres som handlekraftig, men det forbliver i et ambivalent potentialniveau.

A sense of safety

Ultimately, this is a book about love. About the love we should have for humanity, and the love we should have for the planet. About the love we are currently lacking. And the love that we desperately need. With love and peace. Rebel for life. (Extinction Rebellion, 2019a, s. 13).

Extinction Rebellion skaber et narrativ om kærlighed og fred, når bevægelsen beskriver, hvad håndbogen, *This Is Not A Drill*, handler om. I modsætning til bevægelsens konstruktion af tid, der skubber mod følelser af frustration, panik og magtesløshed – hvad der kan kaldes negative følelser – skabes her en anden form for intensitet mod positive følelser. I den følgende analyse vil vi iagttage, hvordan bevægelsens kommunikation leder på positive følelseskapaciteter. Formålet er at undersøge, hvordan der i XR's kommunikation skubbes mod en særlig stemning af tryghed – *a sense of safety*. Vi fremanalyserer, hvordan disse skub former et affektivt register, der gennem *tryghed* styrer den, hvad der måske kan forekomme, utrygge aktivisme. Denne identificering af afficeringen vil senere kunne gøre det muligt for os at kunne diskutere, hvordan XR leder på deltagelse.

Tjek ind til tryghed

Da vi observerede et onboarding-møde, bed vi hurtigt mærke i en særlig organisatorisk praksis, nemlig at mødet startede med et 'tjek-ind' blandt alle de deltagende. Det indebar en runde, hvor hver deltager satte ord på, hvordan vedkommende havde det. Det, at der blev delt personlige følelser og frustrationer virkede til at være en fast del af mødekulturen hos XR – og til at have en central betydning for bevægelsen. Men hvad var det, der skete? Hvorfor bruger en aktivistisk bevægelse – med fokus på at råbe det politiske system op gennem civil ulydighed – tid på at vende følelsesmæssige tanker hos den enkelte aktivist i plenum?

I det følgende afsnit vil vi belyse, hvordan tjek-ind til bevægelsens møder skriver sig en i et affektivt meningsskabende register, der skubber mod fornemmelser af tryghed. Vi zoomer ind på, hvordan og på hvilke betingelser tjek-ind, som teknologi giver os et blik for, hvordan bevægelsen forsøger at lede på deltagelse gennem fornemmelser af tryghed.

Tjek-ind er, som nævnt, et tilbagevendende fænomen, der finder sted på tværs af de forskellige lokale og internationale møder i XR (Bilag 1, s. 14). XR beskriver det som "emotional check-ins," der ifølge bevægelsen har til formål, at deltagerne kan være fuldt knyttet til – for dermed at kunne være åbne overfor hinanden (Extinction Rebellion, 2019b, s. 14). Behovet for at tjekke ind manifesterer sig i, med XR's egne ord, at vores "dominerende kultur" har kultiveret usunde og undertrykkende former for kommunikation, der blokerer vores følelser (Extinction Rebellion, 2019b, s. 14). I håndbogen *Action Wellbeing* beskriver XR, at:

(...) we share what we feel, what moves us, what makes us grateful, happy or full of grief. Emotional check-ins can help make us more resilient in ourselves and within the groups we connect with. (Extinction Rebellion, 2019b, s. 14).

Som vi vil belyse i det følgende, agerer disse tjek-ind som en slags selvteknologi, der er med til at opbygge en intensitet i XR's kommunikation, der får betydning for måden, hvorpå aktivister deltager, knytter an til projektet og lader sig lede. XR-aktivisten Caroline beskriver oplevelsen af at tjekke ind i starten som ny aktivist, og hvordan det efterfølgende har ændret sig:

Det, at der bare virkelig er plads til alle mennesker og alle følelser. I starten, når jeg var med, var jeg bare sådan "jeg har det fint, jeg har ikke lyst til at gå mere ind i det", men så begyndte jeg at lægge mærke til, at folk sagde "jeg har det virkelig dårligt i dag, men jeg er glad for at være her". Bare det med at få sagt, at jeg har en dårlig dag og måske ikke er så meget på til lige det møde, men at det er rart at være her. Selv om man ikke kender folk supergodt altid, så er der bare en virkelig god og inkluderende stemning, ligegyldigt hvor i bevægelsen man er. (Bilag 1, s. 3-4).

Caroline sætter i ovenstående ord på, at hun som aktivist har gennemgået en udvikling: Fra i starten ikke at have lyst til at gå i detaljer med sin følelsesmæssige tilstand til at mærke, hvordan det giver en "virkelig god og inkluderende stemning" at være mere åben omkring, hvordan hun har det overfor de andre til møderne. I kommunikationen tillægges de andre aktivisters italesættelse af deres følelsesmæssige status betydning for, hvordan aktivisten oplever stemningen. Det, at man får sagt, hvis man har en dårlig dag og derfor måske ikke er "så meget på", men at det stadig er "rart at være her". Hun beskriver altså, hvordan de andres ærlighed omkring deres humør og følelser indvirker hende og den generelle stemning "ligegyldigt hvor i bevægelsen man er". Caroline fortsætter:

Både at andre føler, at de stoler nok på mig til at dele, hvordan de har det, men også hvis man bare har en dårlig dag og er meget presset, så er det meget rart at kunne sige. Så man ikke sidder og tænker "ej, synes de nu ikke, at jeg gør det ordentligt til det her møde". Så er det bare rart at få sagt "jeg kan ikke overskue noget som helst til det her møde, men jeg vil bare gerne lige være". Så alle ved, hvordan man kan tage hensyn til hinanden. (Bilag 1, s. 4).

Hvis vi kigger tilbage til præmissen i priming om, at *joy* øger evnen til at handle (Seeck & Mannevu, 2019, s. 766), giver det os blik for, at selvom der kan være tale om 'ubehag' i de følelser, aktivisten udtrykker, er der skabt et velkommende miljø, der er 'stærkt nok'

til at 'holde til', at følelserne vil blive udtrykt. Vi kan iagttage, hvordan XR's kommunikation installerer forudgående forventninger til følelser qua kommunikationen om den herskende usunde kultur: Hvis man ikke udtrykker de ubehagelige følelser, kan det føre til eskaleringen af yderligere negative følelser i form af en bekymring omkring, at de andre vil tænke, at man ikke "gør det ordentligt". Når kommunikationen installerer åbenhed om negative følelser som noget aspirationsværdigt, opbygges en intensitet, der skubbes mod en bestemt adfærd. Det trygge miljø – med tjek-ind som en teknologi, der materialiserer trygheden – dukker op i kommunikationen som en måde både at gøre opgør med en herskende usund kultur, men også en måde, hvorpå den enkelte kan få det bedre eller i hvert fald en måde at undgå at få det værre. Vi er for så vidt uinteresserede i Caroline eller de andre aktivisters egenoplevelser. Hvad, vi derimod er interesserede i – og får blik for igennem Carolines udtalelser – er, hvordan affektive meningsskabende intensiteter omkring tryghed afficerer et rum, hvor der er "plads til alle mennesker og alle følelser". Priming modulerer som bekendt, snarere end det støber, det vil sige, at affektive miljøer kan være med til at aktivere bestemte handlinger, men det afgør ikke, hvordan den enkelte kommer til at føle eller handle (Seeck & Mannevu, 2019, s. 766). Når der skabes et inkluderende miljø for alle og alles følelser, både negative og positive, så trigger det aktivisters måde at handle på. Det kan få dem til at lukke op for følelser, som Caroline beskriver, har en positiv effekt. Men det kan også gøre det modsatte eller noget helt tredje. Det vi kan iagttage og få øje på med vores analytiske apparat er dog, at når det trygge miljø bliver skabt på en præmis om, at vi ikke taler om følelser på grund af en herskende kultur, "der har kultiveret usunde former for kommunikation", bliver det i kommunikation det mest attraktive tilbud for aktivisterne at handle i overensstemmelse med et tryghedsregime; at være åben om sine følelser. Vi ser altså her, hvordan den affektive konfiguration omkring tryghed, afficereingen, leder til selvledelse.

Opsamling

I ovenstående afsnit har vi undersøgt, hvordan der i XR's kommunikation opstilles et særligt affektivt rum gennem tjek-ind, der leder på deltagelse gennem affektive fænomener i form af tryghed og tillid. XR faciliterer et rum, hvor tjek-ind dukker op som en selvteknologi, da det at blotte sine følelser bliver det 'mest rigtige' at gøre, som resultat af bevægelsens affektive diskursivering af en herskende kultur som usund.

Tryghed som mægtiggørelse

I følgende iagttagelser vi endnu et aspekt af afficering af tryghed, når XR faciliterer aktioner og civil ulydighed. Vi vil undersøge, hvordan der i kommunikationen opbygges en intensitet, der synes at blive ledende for aktivisters deltagelse. Vi får i det følgende blik for, hvordan bevægelsen, i kommunikationen, opstiller rammer for og organiserer praksisser, så

aktivisterne kan udfordre egne og samfundsmæssige grænser og derigennem deltage i opgøret med det etablerede politiske system.

I *Action Wellbeing* reflekterer Extinction Rebellion over aktivisters grænser. Bevægelsen skriver, at en aktivist skal forberede sig til en aktion ved at "Explore your boundaries for engaging in an action" (Extinction Rebellion, 2019b, s. 15). Kommunikationen skubber til et sanseapparat, der bliver tydeligt, når XR-talsperson og aktivist, Nynne, beskriver sin deltagelse i XR's aktioner:

(...) gang på gang føler jeg, at jeg overskrider nogle grænser for mig selv og også i samfundet af, hvad der er okay at gøre og gang på gang på gang bliver bekræftet i, at det der er plads til, at det kan man godt. (Bilag 2, s. 7).

At overskride egne – og samfundets – grænser beskrives som bekræftende og således medvirkende til en følelse af, at "det er okay" at sætte sig i modstand til magthaverne ved at udøve civil ulydighed. XR's afficering af tryghed synes altså her at have indvirket potentialiserende for aktivistens selv-retfærdiggørelse i forhold til at bryde med normer og forventninger, man ellers møder i samfundet. Kommunikationen har skubbet til forståelsen af, hvad og hvordan en grænse opstår og gjort det attraktivt at føle, "det er okay" at bryde grænser. I sin kommunikation opfordrer bevægelsen aktivister til at forholde sig til egne grænser ved at stille en række spørgsmål:

Actions morph and change from the original plan. (...) It is important to be clear with yourself what you are prepared to do and where your boundaries lie. What specific actions are you willing to be arrested for? What are you not willing to be arrested for? (Extinction Rebellion, 2019b, s. 18).

XR anmoder aktivisterne om at tage stilling til, hvor den enkeltes grænse må ligge, da bevægelsens aktioner og demonstrationer ofte vil udvikle og ændre sig fra det, XR oprindeligt har planlagt. Når XR kommunikerer, at det er vigtigt at være afklaret med sig selv, bliver det en måde at imødekomme den enkelte aktivists potentielle usikkerheder. Forberedelse skal være med til at sikre tryghed. Der skabes en stemning af, at noget usikkert ligger forude, hvor aktivister må forberede sig på, hvor langt de vil gå. Dermed taler stemningen til aktivisternes selvforhold. Kommunikationen byder, at aktivisterne skal tage stilling til egen aktivisme ved at udforske egne grænser. Logikken i kommunikationen er, at en bevidsthed omkring egne grænser vil sikre, at aktivisterne kan holde fast i, at deres handlinger har været de rigtige (Extinction Rebellion, 2019b, s. 18). Bevægelsen gør sig overvejelser om, at civil ulydighed kan være grænseoverskridende for den enkelte, men på samme tid er vores på stand, at kommunikationen afficerer en stemning og et afsæt, der potentialiserer, at aktivisterne vil og kan udføre grænseoverskridende handlinger på vegne af XR. På den måde får vi øje på, hvordan

bevægelsens afficerende meningsskabende register leder på deltagelse ved at gøre 'brud med grænser' attraktiv i kommunikationen.

Som diskursanalysen fremviste, anerkender XR's kommunikation kun *en* måde, hvorpå bevægelsers handlinger "faktisk kan rykke ved noget". XR-aktivisten Caroline beskriver, hvordan deltagelsen i XR's aktioner gør, at man kan se, "at det belønner sig, og det lykkes" (Bilag 1, s. 6). Det uddybes med:

(...) den der følelse af at stå med andre mennesker, som også overskrider deres komfortzone helt sindssygt meget. Det giver bare virkelig en stærk følelse og et stærkt sammenhold, og det er der, det virkelig bliver tydeligt det der med, at vi er nogle mennesker, som gerne vil kæmpe for noget bedre. Det er virkelig der, synes jeg, at jeg oplever håbet, og det er også derfor, at jeg prøver at involvere mig i så meget af sådan noget som muligt. (Bilag 1, s. 6).

Når XR, i sin kommunikation, opfordrer aktivister til at forholde sig til egne grænser leder det aktivisterne mod potentielt at udføre grænseoverskridende handlinger. Caroline beskriver som aktivist en følelse af sammenhold og håb forløst ved at overskride grænser, sammen med andre, til aktioner. Dermed ikke sagt, at det er den følelse, alle aktivister vil beskrive. Vores analytiske pointe er, at XR's kommunikation faciliterer rum, hvor der afficeres en stemning af tryghed, der har potentiale til at transcendere til handlekraft, capacity to act, under aktioner; til overskridelse af grænser for en "større" og "fælles" mission. Denne handlekraft får på samme tid potentiale til at afhjælpe følelsen af frustration og afføde nye positive følelser af sammenhold, der kan bibringe en lyst og et behov til igen at deltage i aktioner. Vi ser altså, at handlekraften har en selvforstærkende effekt og på en eller anden måde agerer en selvteknologi i ledelsen af bevægelsens projekt. Vi fastslår ikke, at det ikke også kan afføde andre og negative følelser, men vi fastslår dog, at kommunikationen leder på deltagelse, hvor det trygge miljø skubber mod mægtiggørelse af aktivister i følelser af fællesskab – alt sammen som et led i opgøret med det etablerede politiske system.

Figur 18: Extinction Rebellion aktion i København, april, 2019. (Extinction Rebellion Danmark, 2019e).

De affektive rum leder aktivisterne personlige grænseoverskridende adfærd, og som det følgende vil fremvise, får aspekter af bevægelsens særlige organisering betydning for mægtiggørelse af aktivisterne.

Efter aktionen "Den nøgne sandhed" i Folketingssalen fortæller XR-aktivist Tore: "Det er virkelig vigtigt, at vi kan lave de her aktioner på en sikker måde, både for os og for dem, der er omkring os" (Extinction Rebellion Danmark, 2020a). Ikke bare aktivister, men alle tilstedeværende skal føle sig sikre eller være trygge til aktionen. I *Action Wellbeing* orienterer XR's kommunikation sig ligeledes mod andre end kun aktivisten selv:

Is there anything you would like others to do at an action to support your involvement in a way that makes you feel safe? (...) e.g. when to leave a situation if heavier police presence, feeling comfortable expressing fears and asking for help.) (Extinction Rebellion, 2019b, s. 17).

Deltagelsen i bevægelsens projekt påtvinger således, at aktivisterne ikke kun stiller spørgsmål til egne grænser, men at man som aktivist – og medmenneske – også stiller spørgsmål til andre før en aktion. Igennem en række selvransagende spørgsmål fungerer håndbogen som en slags manual, der afficerer stemninger af sikkerhed og tryghed; aktivisten bør forholde sig til, hvad tryghed er for vedkommende, men også hvad tryghed kan være for andre – både aktivister og øvrige, der måtte være til stede til en aktion. Spørgsmålene bliver en slags styringsteknologi for at imødekomme potentielt ubehag og utryghed for *alle* implicerede parter til en aktion. En anden styringsteknologi, som en del af XR's organisering til aktioner, iagttager vi i XR's såkaldte peacekeepere, hvis opgave er at sørge for, at aktivister og de øvrige til stede har det godt. XR beskriver en peacekeeper som "someone who isn't at the action and is able to support you remotely especially with check-ins before, during and after an action as needed" (Extinction Rebellion, 2019b, s. 11). Det sætter Caroline flere ord på:

I folketingsaktionen havde vi seks peacekeepere, som var det samme sted som os [de nøgne aktivister]. Og så havde vi delt det op, så der var to, der havde fokus på os aktivister, som hele tiden er i kontakt og holder øje med, om aktivisterne er tilpasse. Vi havde også lavet et håndtegn for "jeg vil gerne stoppe", så peacekeeperne kan sige "nu lukker vi det ned". Det har de magten til, fordi de kan se det udefra på en anden måde, end man kan, når man er i aktionen (...) Og så havde vi to, som havde fokus på alle andre. Så alle normale mennesker, der var derinde, fordi det er så sindssygt vigtigt, at der ikke er nogen af dem, der synes, at det er ubehageligt. Og hvis der er nogen, der synes det, så har vi også mulighed for at sige "nu lukker vi ned, det fungerer ikke". (Bilag 1, s. 6-7).

Citatet viser, hvordan der til aktioner er peacekeepere til stede med fokus på aktivisterne og med fokus på de øvrige tilstedeværende. Fælles er, at peacekeeperne skal sikre sig, at alle er "tilpasse", og at ingen har det "ubehageligt".

I tråd med priming-teoriens pointe om, at ubehag kan mindske handlingskraften, bliver peacekeeperne i sig selv en styringsteknologi for deltagelse. Peacekeeperne har funktion af at forhindre ubehag. Både for, at XR-aktivisterne kan udføre aktionen trygt og sikkert, men får også en mere overordnet strategisk funktion; peacekeeperne er med til at sikre, at aktivisterne handler på vegne af bevægelsen og kan levere budskaber. XR-aktivisten Tore beskriver, at det er et succeskriterie for aktionen, at de tilstedeværende kan handle i form af at lytte og modtage budskaberne – eller tage telefonen frem og filme selve hændelsen eller berette om den på Twitter (Extinction Rebellion Danmark, 2020a). Vi ser altså her et klart eksempel på, hvordan afficeringen i kommunikationen, meningsskabelsen i et affektivt register omkring tryghed, leder på deltagelse.

Endnu et eksempel på, hvordan den affektive konfiguration af det tryghedsskabende kommer til udtryk, ser vi gennem de håndtegn, som aktivisterne gør brug af til deres møder og aktioner. Herunder et særligt håndtegn for "jeg vil gerne stoppe". Det er lavet for at sikre trygheden blandt aktivisterne under XR's aktioner. Håndtegnet bliver således også en form for styringsteknologi, hvor aktivister kan lede sig selv til deltagelse ved, at de også altid kan stoppe igen, hvis de bruger håndtegnet. Hvis håndtegnet optræder til en aktion, vil det blive opfanget af peacekeeperne, der så har den fornødne myndighed til at stoppe aktionen. Peacekeeperne har for XR derved et særligt ansvar, i form af at sikre "den fælles tryghed" blandt alle tilstedeværende. Ifølge Caroline er det, at man ved, at nogle har overblikket og magten til at stoppe aktionen i sig selv med til at give en tryghed (Bilag 1, s. 6-7). Caroline siger:

Når man er i det, bliver jeg virkelig revet med. Jeg har vildt svært ved at vurdere, hvad der er de rigtige beslutninger, fordi man bare er sådan "det lykkedes, vi bliver bare ved, vi fortsætter". (Bilag 1, s. 7).

Vi vil igen påpege, at vi ikke er interesserede i Carolines egentlige egenoplevelse af aktionen, men ser hendes udtalelser i regi af, hvordan en afficering effektuerer sig i et handlemønster. Caroline fortæller, at hun bliver revet med. Peacekeeperne og håndtegnene dukker op som en mulig udvej for aktivisterne. Begge dele modulerer en løsrivelse; en tryghed til 'at være', at lade sig rive med, når "andre" kan beslutte og iagttage. Afficeringen skubber på en og samme tid til en foretrukken adfærd: som aktivist bør du i *heat of the moment* ikke forholde dig til egne eller samfundsmæssige grænser. Du skal være til i den energi, den sitren, det miljø, som kommunikationen skaber. Det bliver altså et potent handlerum. Caroline fortæller eksempelvis, at hun bliver revet med i sådan en grad, at hun får svært ved at vurdere ret fra galt.

Peacekeeperne bliver således instrumentale i, at aktivisten kan hengive sig til aktionen og alle dens facetter uden at bekymre sig for eget og andres ve og vel. Med det sagt, må afficeringens 'effekt' i aktivisternes faktiske handlen til aktioner, nødvendigvis være mangfoldig. Men vi får alligevel i vores interview med aktivisterne indblik i de affektive processer, der kan være på spil i de affektive handlerum. Caroline beskriver, hvordan hun har oplevet en udvikling fra tilbageholdenhed til at blive følelsesmæssigt revet med:

Jeg var med i en aktion i november [2019], hvor at der var nogle andre, der var nøgne (...) der var jeg sådan her "det skal jeg overhovedet ikke have noget med at gøre". Jeg synes, det var mega grænseoverskridende og kunne slet ikke forestille mig det. Så når man ser nogle andre gøre det og er med til en aktion, hvor det bare forløber superfint. Så kommer der en proces i gang. Så fik jeg nærmest en "det vil jeg også. Det har jeg også et behov for at prøve på. At bryde den grænse." (Bilag 1, s. 9).

Med sætningen "det skal jeg overhovedet ikke" beskrives altså en stålfasthed i forhold til grænseoverskridende handlinger; det ligger så fjernt, at det ikke er til at forestille sig. Som vi både har givet blik for i diskurs- og affektanalysen, kommunikerer XR, at vi må udfordre det etablerede, og at vi må genforvilde vores forestillingsevne for dermed at kunne skabe forandringer. For aktivisten bliver det at se andre i en aktion, der forløber "superfint", beskrevet som et scenarie, der er med til rokke ved forestillingen om selv at gå i protest. Vi iagttager, at det ikke beskrives som ubehageligt eller utrygt – derimod trygt at være vidne til. Det katalyserer en tankeproces og en urge, en trang, til "bryde den grænse". Det ser vi, når aktivisterne beskriver, hvordan de bryder komfortzoner igen og igen i en slags jagt på at være en endnu bedre aktivist:

Og ja, vi har sindssygt meget fokus på tryghed, men også fordi at vi tror på, at man er nødt til at bryde sin komfortzone. Og vi er nødt til at lave direkte aktion og ikkevoldelig civil ulydighed. Men der skal også være plads til at gøre det på den måde, man er tryggest ved at gøre det. Efter folketingsaktionen var der også meget fokus på internt i gruppen, at "fuck var det sejt, dem der stod og snakkede og tog tøjet af, at de turde gøre de". (Bilag 2, s. 8).

Denne fremstilling af, hvordan XR "tror på," at det er en nødvendighed at bryde sin komfortzone og agere "direkte" gennem aktion og civil ulydighed, bliver indrammet for en af måderne, hvorpå bevægelsen aktiverer sine aktivister gennem afficering; aktivisten skal være indstillet på at bryde grænser for at være med i XR. Men aktivismen forventes ikke at blive udført på en bestemt måde – men på den måde, "man er tryggest ved". Tryghedsaspektet viser

sig altså som gennemgående og tilbagevendende i XR's kommunikation. Afficeringen af tryghed synes, som fremanalyseret, at være en driver for bevægelsens aktivisme. Kommunikationen stiller således tilbud til rådighed for aktivisterne, som fremstår mere attraktive end andre; trygheden bliver en slags selvforstærkende driver til mægtiggørelse.

Opsamling

I ovenstående har vi belyst, hvordan afficering af tryghed får mulige potentialer for ledelse af aktivisters deltagelse i aktioner og civil ulydighed. Kommunikationens skub mod følelser af tryghed og fællesskab indvirker mod selvretfærdiggørelse i forhold til at bryde grænser, både egne og samfundets. XR's kommunikation opstiller rammer og organisatoriske praksisser, der får funktion af styringsteknologier for at imødekomme potentielt ubehag og utryghed for alle tilstedeværende i aktioner. Teknologierne skubber mod løsrivelse og faciliterer handle- rum og tilbud, hvor aktivisterne trygt kan give sig hen i opråb af det etablerede politiske system uden at bekymre sig om eget og andres ve og vel. Det affektive meningsregister betinger, at aktivister må bryde grænser for at deltage, hvilket bliver muliggjort gennem skub mod følelser af tryghed, der bliver en slags selvforstærkende driver til mægtiggørelse.

Delkonklusion

I denne delanalyse har vi fået blik for, hvordan XR's kommunikation leder på deltagelse gennem følelsesmæssige kapaciteter, når kommunikationen modulerer en stemning af tryghed, a sense of safety. XR's kommunikation faciliterer handlingsrum – i form af tjek-ind og organisatoriske rammer – der imødekommer tryghed. De etablerer sig som selvteknologier, hvor- med de bliver en måde at undgå følelser af frustration og afmagt og i stedet mægtiggør akti- vister, der handler på de anviste handlingsrum. Tjek-ind-teknologien får den konsekvens, at blotlæggelse af følelser bliver et tilbud, hvormed en, af XR iagttaget, herskende usund kultur modvirkes. Kommunikationen skaber et inkluderende miljø for alle og alles følelser. Affice- ringen af tryghed får potentiale for ledelse af aktivisters deltagelse i aktioner og civil ulydig- hed, hvor kommunikation giver handlingskapacitet i form af selvretfærdiggørelse ved at bryde egne og samfundets grænser. Kommunikationen muliggør handlingsrum til at undgå potentielt ubehag og utryghed for alle tilstedeværende i aktioner og skubber i stedet mod fø- lelser, der kan facilitere løsrivelse ved, at aktivisterne trygt kan give sig hen til opråb af det etablerede politiske system. Meningsskabelsen i det affektive register betinger, at aktivister må bryde grænser for at deltage i bevægelsens aktivisme. Det bliver muliggjort gennem skub mod følelser af tryghed, der indvirker selvforstærkende til mægtiggørelse. Vi ser altså, hvor- dan det affektive register gennem tryghed leder til deltagelse i, hvad der kan forekomme som, utryg aktivisme. Vi argumenterer således i analysen for, at sense of urgency bygger et såkaldt urge-to-act op, hvor sense of safety bygger en capacity to act.

A sense of what?

I vores analyse har vi iagttaget, hvordan de to affektive konfigurationer, a sense of safety og a sense of urgency, etablerer sig og skaber mening i diskurserne. Vi vil nu diskutere det forhold, at de to affektive konfigurationer sameksisterer, og hvordan sameksistensen får implikationer for XR's muligheder for ledelse på deltagelse.

Aktivistisk potentiale i affekternes sameksistens

Vores analyse peger på, at det tryghedsskabende miljø, som XR faciliterer, besidder et potentiale til at lede på deltagelse. Vi ser det komme til udtryk som selvteknologier, der modulerer og skubber til aktivisters egen styring, der kan fungere mobiliserende for XR's projekt. Når bevægelsen afficerer det umiddelbart håbløse som håbefuldt og det utrygge som trygt, er det vores argument, at det har potentiale til at skubbe til aktivisters selvledelse. Kommunikation afficerer aktivisterne til at overskride personlige og samfundsmæssige grænser for noget "større og vigtigere" – en ukendt størrelse. Villigheden til at overskride grænser bliver lig med nyttig aktivisme i XR's iagttagelser, der giver potentiale til gennemslagskraft.

Vi vil argumentere for, at det ene affektive miljø, sense of safety, kan virke styrkende for det andet affektive miljø, sense of urgency. Stemningen af hast, der kalder på akut behov for handling, har potentiale til initialt at indfange nye aktivister til at deltage i bevægelsens projekt. Det affektivt meningsskabende i kommunikationen muliggør, at potentielle nye aktivister finder trang til at råbe op og kræve politisk handling. Med andre ord synes kommunikationen at tilbyde: Gør en forskel ved at melde dig ind i XR. I analysen har vi argumenteret for, at selvteknologier som tjek ind, og organisatoriske praksisser ved aktioner, skubber mod følelser af tryghed, og derfor kan aktivisten give sig hen i den grænseoverskridende adfærd og opråb af politikere. Derfor argumenterer vi nu for, at det tryghedsskabende miljø kan være med til at fastholde og aktivere aktivisten til deltagelse – og derigennem udvikle bevægelsens projekt.

Utilsigtede konsekvenser af affekters ustyrlighed

Men sameksistensen af de to affektive stemninger risikerer også at forvirre snarere end at gavne XR's projekt. På bevægelsens hjemmeside, sociale medier og i udtalelser til medierne er det særligt alvoren af den accelererende, knappe tid og politikernes manglende handling og ansvar, der kommer til udtryk. Det kan tegnes op på den måde, at det er a sense of urgency, der underbygger XR's forsøg på at hegemonisere diskurserne om business as usual og the truth. Med andre ord leder kommunikationen på deltagelse ved en iagttagelse af befolkningen som uvidende. Når befolkningen erkender sandheden og følger hasten, vil befolkningen, i XR's

iagttagelser, købe ind på XR's kritik af det etablerede system og dermed knytte an til det politiske projekt.

Men selvom befolkningen tilslutter sig XR's diskurser, krav om akut handling og melder sig ind under fanerne hos XR med bevægelsens kritiske syn på politikerne, så synes meningsskabelsen ikke at have for øje, at det omfattende fokus på tryghed og fællesskab risikerer at afficerer utilsigtet. Det kræver en uddybning:

Det kan diskuteres, om XR's tjek ind til møder, hvor aktivister deler personlige følelser, nødvendigvis afficerer mod tryghed for alle, der melder sig ind og ønsker at være en del af bevægelsen. Måske kan det ligefrem skabe en form for ubehag eller pres, idet det pludseligt bliver meget personligt at være aktivist i XR. Om end, der ikke er et krav om, at man som aktivist skal lukke op for sine inderste tanker, når man deltager i XR's møder, så kan man måske alligevel føle sig presset til det, hvis alle andre fortæller indgående om egne følelser. XR's tryghedsskabende rammer ser vi således indehave en paradoksalitet, når kommunikationen på den ene side forsøger at afficere, således aktivisten kan føle sig tryk og derigennem rykke ved egne grænser, men på den anden side er et rum, der i sig selv kan virke så grænseoverskridende, at aktivisten ultimativt trækker sig. Samlet ser vi, hvordan det tryghedsskabende rum kan have den utilsigtede effekt, at det går imod det, det forsøger at sikre: tryghed. A sense of safety ser vi således ikke som en ukritisk "hensigtsmæssig" størrelse i forhold til bevægelsens ambitioner, mål og ikke mindst i bevægelsens ledelse på deltagelse.

Vores analyser af de afficerende miljøer peger også på, for os en interessant diskussion om, hvor kraftfuldt aktivister forsøger at blive ledt på deltagelse. Det affektive synes at skabe mening om en tilsyneladende uendelig potentialisering af grænsesøgen og grænseopgør som "nødvendig" adfærd. Kommunikationen betinger, at man kan gøre en forskel ved at melde sig under XR's faner. Når man *har* meldt sig under fanerne, så betinger kommunikationen, at man som aktivist gør en forskel ved at deltage i civil ulydighed. Når aktivister deltager i civil ulydighed, betinger kommunikationen, at man må afsøge, hvorledes en ny personlig grænse kan brydes. De affektive miljøer afsøger at mægtiggøre gennem tryghed i den "aktivistiske rejse". Men kan de konstante skub i XR's ledelse på deltagelse kamme over i krydsfeltet mellem hast og tryghed?

Vi argumenter for, at det er en produktiv måde at lede på deltagelse, når XR igennem konfigurationer af hast og tryghed på forskellige planer skubber til aktivisterne selvforståelse for, at bevægelsen gennem aktivisterne kan frembringe politiske budskaber i et opgør med det etablerede. Det er produktivt for sociale bevægelser, når der i affektive rum, som vi analyserer, ligger et samspil mellem inddragelse; urge to act, og aktivering; capacity to act. På samme tid ligger der en ustyrlighed iboende i det affektive, der kan virke voldsom, når aktivisten ledes

på deltagelse gennem en konstant skub mod selvreflektering og selvforhold i krydsfeltet mellem dikotomiske størrelser som hastighed og udvikling, grænseoverskridende adfærd og tryghed.

Samlet vurderer vi, at XR's sammenvævede kommunikation i rationelle og affektive registre har produktive potentialer til at skubbe mod deltagelse i projektet. Men ustyrligheden i affekters natur åbner også for uvished. Vores påstand er, at affekter holder mere end de lover, og derigennem kan de blive besværlige "at lede på".

Mellem fornuft og følelser

Vores speciale undersøger, hvordan Extinction Rebellion skaber mening om et opgør med det etablerede politiske system i, det vi kalder, rationelle og affektive registre. Det har vi undersøgt gennem en kombinatorisk analysestrategi, hvor vi ved at konstruere et blik af diskurs- og affektteoretiske begreber har fået øje på og hånd om XR's meningsskabelse i selvsamme registre.

Igennem vores første analysedel har vi fremvist, hvordan XR skaber mening om et opgør med det etablerede politiske system og derigennem skaber mening om sig selv. I den anden analysedel har vi rettet blikket mod XR's affektive meningsskabelse i diskurserne og indfanget opbygningen af intensiteter, der ved at skubbe mod bestemte følelser, emotioner og energier, konditionerer og gør bestemt adfærd attraktivt.

Vi vil nu diskutere de betingelser, meningsskabelsen i rationelle og affektive registre sætter for ledelse på deltagelse med vores analytiske indsigter og fund som afsæt. For at diskutere og bringe vores indsigter i perspektiv inddrager vi i denne diskussion del teoretiske pointer fra henholdsvis Aletta Norval (2004), Chantal Mouffe (2018) og Sam Sellar (2015), hvis relevans vi vil redegøre for løbende.

Affekternes plads i det rationelle

Som vi har fremanalyseret, skriver XR's kommunikation sig ind i et rationelt meningsregister, hvor størrelser som videnskab, eksperter og fakta får central betydning for, hvordan bevægelsens diskurser om business as usual og the truth konstitueres. I det følgende vil vi argumentere for, at diskurserne tilskriver sig et ideal, der, med udgangspunkt i pointer fra Norval og Mouffe, kan problematiseres i forhold til muligheder for deltagelse i det aktivistiske projekt. Idealet synes nemlig at konflikte med bevægelsens affektive meningsskabelse. Vi argumenterer dog dels for, at de to registre ikke kan adskilles, når man skal forstå bevægelsens meningskabelse, og dels for, at samspillet sætter betingelser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse.

Norval kritiserer i "Democratic decisions and the questions of universality" (2014) den Habermas-inspirerede model over det deliberative demokrati. Modellen skal, ifølge Norval, forstås som en idealiseret diskussionsform, der stræber efter at løse normative stridigheder. Præmissen er således at opnå enighed, hvor det antages, at deltagende kan rykke sig i søgen efter en 'common ground' (Norval, 2014, s. 143). Norval kritiserer deliberativt demokrati – i sin erklæring af en sådan universalitet omkring et fælles fodfæste – for at favorisere en partikulær

måde at argumentere på over andre og påpeger, at ikke alle har samme kapaciteter til at artikulere deres argumenter i rationelle termer (Norval, 2014, s. 144). Hun skriver:

(...) as a consequence of the emphasis deliberative democracy places upon universality and the exclusion of particular perspectives it is, at best, blind to the resource of difference for enriching democratic discussion and, at worst, undemocratic in its overemphasis of apparently universalistic 'public-spiritedness'. (Norval, 2014, s. 144).

I tråd med Norval kritiserer Mouffe (2018) liberaldemokratiske teorier for ikke at erkende passioner, hvilke hun betegner *fælles affekter*, i konstruktionen af kollektive former for identifikation – der, ifølge Mouffe, altid er på spil i politik. Mouffe tager afstand fra disse teories synspunkt om, at affekter må ekskluderes fra demokratisk politik, der bør være afgrænset til rationelle argumenter og deliberative procedurer. Ifølge Mouffe er der, tværtimod, brug for mobilisering af affekter til at konstruere kollektive politiske identiteter (Mouffe, 2018, s. 8).

Vi står på skuldrene af Norvals og Mouffes kritik af, hvordan rationelle termer, i teorier om deliberativt demokrati, forstås som den ideelle argumentationsform. Vi bruger ikke kritikken til at diskutere XR's demokratiopfattelse eller ideal, men til at få blik for, hvordan XR's rationalitetskommunikation betinger et problematisk argumentationsideal. Når sociale bevægelser, som XR, skaber mening om opgør ud fra videnskabelig argumentation, skriver de sig ind i en normativ og limiterende måde at indbyde til deltagelse i bevægelsernes projekter. Videnskab, tal og fakta bliver de bærende elementer for, hvordan argumenter kan føres, og hvordan de sociale bevægelser kan kommunikere projekterne. Vores analyser finder, at business as usual og the truth-diskurserne sætter den betingelse, at kommunikationen favoriserer rationalitet. Det giver både anledning til at spørge, hvordan det korrelerer med XR's krav om et nyt demokrati, hvor alle skal have mere at sige, og hvordan det korrelerer med, at bevægelsens meningsskabelse også skubber mod følelser for at aktivere eller intensivere bestemt adfærd.

Hvis vi følger Norvals påstand, har ikke alle samme kapaciteter til at artikulere deres argumenter i 'rationelle termer' (Norval, 2014, s. 144). Med denne påstand in mente problematiserer vi, at XR's rationalitetskommunikation sætter en præmis, der ikke anerkender andre argumentationsformer. Det får en modstridende effekt, når bevægelsens kommunikation om at gøre op med systemet og give plads til, at alle får mere at sige, på samme tid afskriver andre argumentationsformer.

Med det sagt ser vi på samme tid, hvordan et ideal om rationel argumentation har et potentiale for ledelse på deltagelse. Som analysen viser, har det rationelle register betydning for, hvordan bevægelsen iagttager det politiske system, som der må gøres op med: Politikerne lukker både øjnene for videnskaben og manipulerer med den videnskabelige sandhed. Således bliver

XR, i egen iagttagelse, den rationelle stemme, der agerer ærligt og kan bringe klimakrisen frem i sandhedens lys. Vi argumenterer for, at XR's konsekvente inddragen af videnskabelige data og ekspertudsagn har potentiale til skabe forståelse og rygdækning til bevægelsens "call to action". En blåstempling af XR's budskaber om, hvorfor der må gøres op med det etablerede politiske systems adfærd. Med andre ord ser vi, hvordan rationalitetskommunikation kan medvirke til troværdighed og legitimering af sociale bevægelser metoder. Men ud fra vores analytiske indsigter bemærker vi, at denne blåstempling gennem rationelle argumenter også afficerer.

Når XR skaber mening rationelt, er det med til at afficere på flere niveauer og i flere sammenhænge. For det første ser vi, hvordan de affektive miljøer opstår i diskurserne, konstitueret af de rationelle registre, og hvordan de opstiller tilbud, der skubber mod følelser og adfærd. Selvom det umiddelbart kan virke modstridende – altså orienteringen mod fornuft og følelser – så mener vi, at de to former for meningsskabelse hverken kan eller bør adskilles, når man skal forstå, hvordan bevægelser som XR's politiske kommunikation leder deres projekter. Vi vil argumentere for, at det affektive har en plads i det rationelle. Det gør vi, dels fordi vi i vores egen adskillelse – i vores diskursanalyse – manglede begreber for at indfange bevægelsens meningsskabelse tilstrækkeligt. Og dels fordi vi med vores kombinatoriske analytiske tilgang har fået blik for, at rationalitetskommunikation afficerer på en måde, der giver et produktivt potentiale for ledelse på deltagelse i sociale bevægelser. Vores udgangspunkt er på baggrund heraf, at de to registre ikke kan eller bør adskilles, men at det er et opmærksomhedspunkt, at rationelle registre har potentiale til på samme tid at producere effekter på en utilsigtet måde.

Affektive effekter i rationalitetskommunikation

Vi vil, med udgangspunkt i indsigter fra Sam Sellar (2015), stille skarpt på, hvordan effektive effekter i diskursivering af videnskab, fakta og tal kan indvirke utilsigtet, kritisk på ledelse på deltagelse i sociale bevægelser som XR.

Det kan diskuteres, om effekterne, der opstår i XR's meningsskabelse i de rationelle registre, risikerer at føre mere og andet med sig end ledelse på deltagelse gennem blandt andet tilbud om mægtiggørelse og afhjælp på frustrationer. XR er blevet kritiseret for at bygge sit aktivistiske projekt på dommedagsprofetier og overdrivelse (Abrahamsen, 2019). Men uanfægtet af om man køber ind på den kritik eller ej, er det værd at spørge om måden, hvorpå bevægelsen gør brug af videnskabelige data, nødvendigvis afficerer til deltagelse, eller om der i effekterne ligger en ustyrlighed, der kan have den modsatte effekt. Selvom vi ikke er interesseret i at sige noget om modtageres faktiske følelser, vil vi, med udgangspunkt i Sellars (2015) kritik, argumentere for, at effekter kan skubbe til fornemmelser, der potentielt er uhensigtsmæssige for den sociale bevægelse.

Sellar har undersøgt sammenhængen mellem data og affekt i forskellige kontekster af uddannelsespolitik (Sellar, 2015; Sellar & Lindgaard, 2018). Selvom hans empiriske genstandsfelt ligger langt fra vores, mener vi, at hans analytiske fund er relevant for vores diskussion af affekters rolle i sociale bevægelseres rationelle meningsskabelse. Sellar opererer med tesen om, at der er en stigende tendens til, at tal og data fungerer som en konstitutiv styringsmekanisme, der har kapacitet til at påvirke forståelser og forandring af politiske agendaer. Han beskriver en type data, der forsimples komplekse kvaliteter for at skabe sammenlignelighed, men producerer mere end det. Simplifikation får konstitutive konsekvenser, der påvirker handlingskapaciteter, *capacity to act* (Sellar, 2015, s. 131-132). Sellar beskriver eksempler, som har produceret samfundsmæssige fornemmelser af krise. Han argumenterer dermed for, at der er affektive effekter i data, der på kritisk vis kan få politisk presedens over fakta og rationalitet (Sellar, 2015; Sellar & Lindgaard, 2018).

Konkret ser vi i vores analyser, hvordan det affektive miljø, sense of urgency, kan skabe forståelse og drive til handling. Men omvendt ser vi på samme tid, at det kan gøre det modsatte, når kommunikationen nærmest fordrer, at en katastrofal fremtid er uundgåelig og at dette bygger på en empirisk sandhed. XR skaber mening om nutiden ved en intens fremtidsgørelse af fremtiden, hvor alt håb er ude. Som analysen viser, afkobler XR således forståelsen af nutiden fra fortiden og skaber i stedet mening om nutiden gennem et scenarie om en dystopisk fremtid. Men en sådan dystopisk fremtidsbeskrivelse kan potentielt føre til en fornemmelse af, at det allerede er for sent, og at det derfor alligevel ikke nytter noget. Det har måske endda potentiale til at skubbe affektivt til samfundsmæssige fornemmelser af krise, angst og tristhed. I de senere år er klimaangst blevet et velkendt begreb i klimadebatten. Begrebet dækker over, at den offentlige samtale, om hvor slemt det hele står til, kan medvirke, at individer bliver mere angste. Når sociale bevægelser som XR bibringer dystre udsigter for planet og menneskeheden, kan de altså være bidragende til at skubbe til angsten. Sellars kritik vækker genklang i vores analytiske fund, hvor diskurserne afficerer i et stærkt rationelt register.

Effekter af affekter

Med kritikken for øje argumenterer vi afslutningsvis dog stadig for, at der er potentialer i at bygge sin politiske argumentation op med rationaliteten som spydspidsen, der rammer i hjertet af det deliberative demokrati med folkets vrede, håb og kærlighed som den affektive kraft bag.

En af vores analytiske indsigter viser, hvordan det håbløse indtræder og virker katalyserende og potentialiserende for deltagelse, når XR's kommunikation opstiller et håb i det håbløse. Når sociale bevægelser igennem rationelle registre skaber akutte narrativer, som XR gør, så har det et potentiale for at være mobiliserende for handling: De fleste kender det fra

hverdagsøjeblikke. Man får først intensiveret sit arbejde eller afleveret en opgave i sidste øjeblik lige inden deadline. Simpelthen fordi man ikke kan tage sig sammen, før man er presset af tiden. Først når det bliver alvorligt, først når der fornemmes et pres, først når utrygheden banker på døren, fremprovokeres handling. Når XR taler ind i en anden situation i en større skala – den fælles fremtid på jorden – så ser vi, hvordan en stemning af, at “det er sidste øjeblik”, kan være med til at fremprovokere deltagelse i klimakamp og i bevægelsens aktivisme.

Når vi nu runder vores analytiske indsigter og diskussion af, bemærker vi, at vi finder det nødvendigt at undersøge samspillet mellem rationelle og affektive registre for at forstå, hvordan bevægelser som XR skaber mening om opgør med det etablerede, og hvordan det sætter betingelser for ledelse på deltagelse. Netop det, har vi forsøgt at give blik for i denne afhandling. Vores kandidatspeciale har haft til hensigt at forfølge en videnskabelig nysgerrighed hos os som specialestuderende, der nu konkret har udmøntet sig i form af denne afhandling. Afslutningsvis mener vi, at vores afhandling kan være et positivt bidrag til at gøre Extinction Rebellion, og andre sociale bevægelser, der modsætter sig det etablerede, opmærksom på egen meningsskabelse, og måden projekterne ledes.

Kapitel 5:

Konklusion

Konklusion

Vores ambition med dette speciale har været at belyse, hvordan sociale bevægelser skaber mening om opgør med etablerede politiske systemer. Vi har arbejdet efter et ønske om at forstå, hvordan kommunikation kan lede på deltagelse og drive aktivistiske projekter. Det har vi undersøgt med udgangspunkt i et casestudie af klimaaktivistbevægelsen Extinction Rebellions kommunikation igennem et diskurs- og affektteoretisk begrebsapparat. Med afsæt i afhandlingens analyser og diskussioner, vil vi i det følgende konkludere på vores analytiske fund og diskussion og dermed besvare vores problemformulering, der lyder:

Hvordan skaber Extinction Rebellion mening om et opgør med det etablerede politiske system i både rationelle og affektive registre med hvilke konsekvenser for, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse?

Vi konkluderer, at Extinction Rebellion skaber mening om et opgør med det etablerede politiske system i et rationelt register ved to diskurser, som vi navngiver *business as usual* og *the truth*.

Business as usual-diskursen formes i Extinction Rebellions kommunikation af to diskursive konfigurationer af henholdsvis 'politik as usual' og 'aktivisme as usual'. Business as usual ligestilles i den første konfiguration med en destruktiv praksis, hvor politikerne tilgodeser egeninteresser ved at sætte profit og magt før mennesker. I bevægelsens iagttagelser handler politikerne hverken tilstrækkeligt eller fornuftigt. I et modsætningsforhold til politikerne skaber XR mening om sig selv som en fornuftig bevægelse, der gør op med en hidtidig destruktiv politisk magtkultur og samfundsstruktur. Opgøret bliver dermed artikuleret som rationelt. I kommunikationen skabes et behov for forandring, der skal sikre, at hele befolkningen får mere at sige. XR bliver altså, i egen meningsskabelse, bevægelsen, der kan skabe den nødvendige forandring. I den anden konfiguration skaber XR mening om traditionelle tilgange til aktivisme som fejlede og irrelevante, mens bevægelsens egen tilgang, ikkevoldelig civil ulydighed, potentialiseres som den mest effektive og legitime metode til opgør. XR's egen aktivisme indtræder i det rationelle meningsregister som fornuftig metode baseret på viden og erfaring. I sin kommunikation afviser XR ikke øvrige klimabevægelser berettigelse, men problematiserer deres tilgang til aktivisme og organisering. På den måde skaber XR mening om sig selv som en nødvendig metabevægelse i en fælles kamp og opgør med det etablerede politiske system.

Den anden diskurs, *the truth*, formes i det rationelle register, når XR artikulere sandheden som en videnskabelig og empirisk sandhed, der kan ligestilles med objektiv sandhed. 'Videnskab' tilskrives i diskursen betydning, der får konstitutive konsekvenser for, hvordan XR iagttager både det politiske system og sig selv som bevægelse. Politikerne artikulere nemlig som manipulerende, misinformerende og ignorante overfor videnskaben – og dermed overfor sandheden. Det får den betydning, at befolkningen, som i XR's iagttagelser konstitueres som uvidende og i ubevidst fornægtelse, får et mangelfuldt grundlag at træffe beslutninger ud fra. Modsat indtager XR, i sin egen meningsskabelse og afstandstagen til politikerne, en position som ærlig og rationel budbringer af den videnskabelige og objektive sandhed. 'Tiden' skriver sig også ind som rationel størrelse i diskursen og XR's meningsskabelse om opgøret med og forholdet til politikerne. Bevægelsen skaber i sin kommunikation en tidskonstruktion, hvor nutiden konstitueres som accelererende og knap gennem en iagttagelse af fremtiden som dystopisk. Når fremtiden ordnes som en potentiel katastrofe, får det den betydning, at der skabes et behov for akut handling. Politikerne konstitueres som passive og ude af stand til at gøre noget, mens XR i sin meningsskabelse bliver en bevægelse, der udviser rettidig omhu og kræver akut handling. 'Ansvar' indtræder i det rationelle meningsregister og diskursen om sandhed, når det etablerede politiske system konstitueres som et, der har svigtet sit ansvar – omsorgen for borgeren – ved at bryde den sociale kontrakt og ved den manglende handling på klimakrisen. Det bliver i kommunikationen argumentet for, at XR ser sig forpligtet til at gøre oprør. XR skaber mening om sig selv som den bevægelse, der stiller politikerne til ansvar gennem aktioner, hvor sandheden og politikernes hykleriske adfærd, i XR's iagttagelser, afsløres.

XR står både frem som en del af og kommer til at agere fyldestgørende for the truth-diskursen. På samme tid dukker forholdet til det etablerede politiske system op som tosidet, da XR både iagttager politikernes adfærd som et problem, der må gøres op med, og som magtfulde aktører, der nødvendigvis må blive en del af løsningen på klimakrisen.

Forholdet til det politiske system dukker op som en nærmest skizofren spænding i det rationelle meningsregister. Politikerne bliver i kommunikationen sat som både modspillere og medspillere. Det er på den ene side kontraproduktivt, når muligheden for samarbejde og dialog med det politiske system afmonteres. På den anden side står det politiske system frem som en fælles fjende, der bliver mobiliserende for deltagelse i bevægelsens projekt. Fjendebilledet agerer ikke kun som mobiliserende. Det karambolere nemlig med meningsskabelsen om, at XR kan agere metabevægelse og folkets stemme, hvilket begrænser mulighederne for at deltage i klimakampen. Kommunikationen opstiller en central præmis for at deltage i klimakampen: Det politiske system *må* anses som fejlet. På samme tid afmonteres muligheden for samarbejde med andre organisationer, hvis iagttagelser ikke stemmer overens med

præmissen. Kommunikationen betinger, at ikke-deltagelse i XR ligestilles med modarbejdelse af både XR og klimakampen. Når XR også iagttager, at politikerne må være en del af løsningen potentialiseres alligevel et rum, der giver plads til anerkendelse af forskellige synspunkter. Vi konkluderer altså, at kommunikationen forvirrer, når bevægelsens meningsskabelse afskriver det politiske system og på samme tid søger at påvirke selvsamme system.

Vi konkluderer, at der i de to diskurser skabes to affektive miljøer, hvilke vi kalder *a sense of urgency* og *a sense of safety*.

Extinction Rebellions kommunikation skubber mod en stemning af hast, mod *a sense of urgency*. Konstruktionen af tiden i bevægelsens kommunikation opbygger en intensitet, der skubber mod et sanseregister af frustration, panik og magtesløshed og derigennem potentialiserer til deltagelse i bevægelsen. Der aktiveres en handlingskapacitet, idet XR faciliterer en måde, hvorpå følelser af frustration og panik over den knappe tid kan få afløb. Kommunikation afficerer et tilbud, hvor protest og opråb af det politiske system bliver en måde at deltage og udvise den rette nødvendighedsforståelse – en forståelse for, at der skal handles ud fra, hvad der er nødvendigt, ikke hvad der er muligt. Den affektive meningsskabelse får den betydning, at kommunikationen leder på deltagelse ved at transformere *muligheden* for at deltage til en *nødvendighed* i at deltage i bevægelsens projekt. Vi konkluderer ligeledes, at XR's kommunikation skaber en paradoksalt affektiv konfiguration af håb i håbløshed. Følelser af håbløshed og afmagt får potentiale til at skubbe mod en følelse af et nyt håb i form af et behov for at handle – *urge to act*. Gennem en transformation fra magtesløshed til mægtiggørelse gør kommunikationen afficerende kapaciteter til genstand for ledelse – *capacity to act*. Det bliver muligt at agere handlekraftig gennem deltagelse i XR i en knap tid med håbløse udsigter.

Med *a sense of safety* leder XR's kommunikation på deltagelse gennem følelsesmæssige kapaciteter, der modulerer en stemning af tryghed. I bevægelsens kommunikation faciliteres handlingsrum ved tjek-ind og organisatoriske rammer, der etablerer sig som selvteknologier. På den måde bliver tjek-ind og organisatoriske praksisser ved aktioner styrende mod at undgå følelser af frustration og afmagt og i stedet opnå følelser af mægtiggørelse. Tjek-ind stiller et tilbud til rådighed, hvor en, af XR iagttaget, herskende usund kultur modvirkes. Kommunikationens afficering af tryghed leder på deltagelse i aktioner ved at opbygge handlingskapacitet til at bryde egne og samfundets grænser. De opstillede rammer bliver styringsteknologier til at undgå ubehag og utryghed for alle tilstedeværende i aktioner. De skubber til følelser, der kan aktivere løsrivelse og faciliterer handlerum og tilbud, hvor aktivisterne trygt kan give sig hen i opråb af det etablerede politiske system. Det affektive meningsregister betinger, at

aktivister må bryde grænser for at deltage. Det bliver faciliteret gennem skub mod følelser af tryghed, der bliver en slags selvforstærkende driver til mægtiggørelse.

De to affektive miljøer eksisterer samtidigt, hvor sense of safety kan virke styrkende for sense of urgency i forhold til, hvordan bevægelsen kan lede på deltagelse: Stemningen af hast, der kalder på akut behov for handling, kan initialt indfange nye aktivister, mens stemningen af tryghed kan være med til at fastholde og aktivere aktivisten til deltagelse. Men affekternes sameksistens risikerer også at forvirre snarere end at gavne deltagelsen i det aktivistiske projekt. De tryghedsskabende rammer afficerer mod tryghed for, at aktivisten kan rykke grænser, men risikerer at afficere et rum, der i sig selv kan virke grænseoverskridende. Affekterne bibringer en produktiv måde at lede på deltagelse i samspillet mellem inddragelse, urge to act, og aktivering, capacity to act. Men affekterne indeholder også en ustyrlighed, der kan virke voldsom i ledelsen med konstante skub mod selvrefleksion og grænseoverskridende adfærd. Det åbner for en uvished om affekternes potentialitet, der gør affekterne besværlige at lede på.

Vi konkluderer, at det rationelle og affektive register ikke kan adskilles, når Extinction Rebellions meningsskabelse og betingelserne for ledelse skal forstås. Det er problematisk, at der i meningsskabelsen i det rationelle register sættes en præmis, der ikke anerkender andre argumentationsformer. Men på samme tid medvirker meningsskabelsen i de rationelle størrelser, som videnskab, til at skabe forståelse og rygdækning til bevægelsens "call to action". Når XR skaber mening rationelt, er det også med til at afficere, hvilket både kan drive til deltagelse og bibringe utilsigtede konsekvenser; som at de affektive skub i rationalitet på den ene side bygger agens hos aktivisten, men på samme tid kan føles overvældende og voldsom og derfor blive kontraproduktiv.

Bibliografi

Bøger

- Andersen, N. Å. (1999). Diskursive analysestrategier: Foucault, Koselleck, Laclau, Luhmann. Nyt fra Samfundsvidenskaberne: København N.
- Epstein, B. (1991). Political Protest and Cultural Revolution: Nonviolent Direct Action in the 1970s and 1980s. University of California Press: Berkeley, Los Angeles, London.
- Esmark, A., Laustsen, C. B., & Andersen, N. Å. (2005). *Socialkonstruktivistiske analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag: Frederiksberg.
- Extinction Rebellion (2019a). This Is Not a Drill – An Extinction Rebellion Handbook. Penguin Books.
- Glynos, J., & Howarth, D. (2007). Logics of critical explanation in social and political theory. Routledge.
- Kenny, K. & Fotaki, M. (2014). *The Psychosocial and Organization Studies – Affect at Work*. Palgrave Macmillan: London.
- Laclau, E. (1990). New Reflections on The Revolution of Our Time. Verso: New York.
- Laclau, E. (2005). *On Populist Reason*. Verso: London.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (1985). Hegemony and Socialist Strategy – Towards a Radical Democratic Politics. Verso: London.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (2002). *Det radikale demokrati – diskursteoriens politiske perspektiv*. Roskilde Universitetsforlag: Frederiksberg C.
- Hallam, R. (2019). Common sense for the 21st century: only nonviolent rebellion can now stop climate breakdown and social collapse. Chelsea Green Publishing.
- Massumi, B. (2002). *Parables for the Virtual. Movement, affect, sensation*. Duke University Press: Durham & London.
- Massumi, B. (2015). *The Power at the End of the Economy*. Durham, NC: Duke University Press: Durham & London.
- Sedgwick, E. K. & Frank, A. (1995). *SHAME and its sisters: A Silvan Tomkins Reader*. Duke University Press: Durham & London.

White, K. C. (2018). *The Branding of Right-wing Activism: The News Media and the Tea Party*. Oxford University Press: New York.

Artikler

Barr, R. R. (2009). "Populists, Outsiders and Anti-Establishment Politics" i *Party Politics*, 15(19), s. 29-48.

Bjerg, H. & Staunæs, D. (2011). "Self-management through shame – Uniting governmentality studies and the 'affective turn'" i *ephemera*, vol 11(2), s. 138-156.

Boykoff, J. & Laschever, E. (2011). "The Tea Party Movement, Framing, and the US Media" i *Social Movement Studies – Journal of Social, Cultural and Political Protest*, 10(4), s. 341-366.

Fisher, D. R. (2010). COP-15 in Copenhagen: How the merging of movements left civil society out in the cold. *Global Environmental Politics*, 10(2), s. 11-17.

Flyvbjerg, B. (2006). "Five misunderstandings about case-study research" i *Qualitative Inquiry*, 12(2), s. 219-245.

Glerup, C., & Degnbol, M. C. (2014). "Kampen om sandheden – Klimavidenskab som aktivisme" i *Politik*, 17(2), 48-57.

Glynos, J., West, K. Hagger, B. & Shaw, R. (2014). "Narrative, Fantasy and Mourning: A Critical Exploration of Life and Loss in Assisted Living Environments" i *The Psychosocial and Organization Studies – Affect at Work*. Palgrave Macmillan: UK, s. 185-214.

Hansen, A. D. (2017). "Analytiske aspekter Laclau & Mouffes diskursteori" i Hansen, A. D., Demant, J., Tanggaard, L. & Järvinen, M. m.fl. (red.) *Kvalitativ analyse – syv traditioner*. København: Reitzel, s. 343-365.

Hansen, A. D. (2005). "Postmarxistisk hegemonianalyse – Laclaus diskursteori i analysestrategisk lys" i *Poststrukturalistiske analysestrategier*, Roskilde Universitetsforlag, s. 177-197.

Hansen, A.D. (2012). Diskurs- og videnskabsteori i Juul, S. & Pedersen, K.B. (red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*. Hans Reitzels Forlag: København, s. 233-275.

Hartleb, F. (2015). "Here to stay: anti-establishment parties in Europe" i *European View*, 39, s. 39-49.

Hobson, K. (2013). "On the making of the environmental citizen" i *Coming of Age? Environmental Politics* at 21, 22(1), s. 56-72.

- Ingalsbee, T. (1996). "EARTH FIRST! ACTIVISM: Ecological Postmodern Praxis in Radical Environmentalist Identities" i *Sociological Perspectives*, 39(2), s. 263-276.
- Irons, J. (1998). "The Shaping of Activist Recruitment and Participation: A Study of Women in the Mississippi Civil Rights Movement i *Gender & Society*, 12(6), s. 692-709.
- Kenny, K. (2012). "'Someone Big and Important': Identification and Affect in an International Development Organization" i *Organizations Studies*, Sage, 33(9), s. 1175-1193.
- Kenny, K. & Scriver, S. (2012). "Dangerously empty? Hegemony and the construction of the Irish entrepreneur" i *Organization*. Sage, 19(159), s. 615-633.
- Kleres, J. & Wettergren, Å. (2017). "Fear, hope, anger, and guilt in climate activism" i *Social Movement Studies*, 16(5), s. 507-519.
- Kumar, B. (2011). "The Tea Party Movement – The Problem of Populism as a Discursive Political Practice" i *Javnost – The Public – Journal of the European Institute for Communication and Culture*, 18(4), s 55-71.
- Laclau, E. (2001). "Democracy and the Question of Power" i *Constellations: An International Journal of Critical & Democratic Theory*, 8(1), s. 3-14.
- Lubitow, A. (2013). "Collaborative Frame Construction in Social Movement Campaigns: Bisphenol-A (BPA) and Scientist-Activist Mobilization" i *Social Movement Studies*, 12(4), s. 429-447.
- Massumi, B. (1987). "Notes on the translation and acknowledgments" i G. Deleuze, & F. Guattari (red.), *A thousand plateaus: Capitalism and schizophrenia*. University of Minnesota Press: Minneapolis, s. xvi-xix.
- McCormick, S. (2007). "Democratizing Science Movements: A New Framework for Mobilization and Contestation" i *Social Studies of Science*, 37(4), s. 609-623.
- Mouffe, C. (2018). "The Affects of Democracy" i *Critique & Humanism* (49), s. 61-70.
- North, P. (2011). "The politics of climate activism in the UK: a social movement analysis" i *Environment and Planning A*, 43(7), s. 1581-1598.
- Opitz, S. & Tellmann, U. (2015). "Future Emergencies: Temporal Politics in Law and Economy" i *Theory, Culture & Society*, 32(2), s. 107-129.
- Platt, G. M. & Fraser, M. R. (1998). "Race and Gender Discourse Strategies: Creating Solidarity and Framing the Civil Rights Movement" i *Social Problem*, 45(2), s. 160-179.

- Pedersen, K.B. (2012). "Socialkonstruktivisme" i Juul, S. & Pedersen, K.B. (red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*. Hans Reitzels Forlag: København, s. 187-232.
- Plesner, U. & Husted, E. (2020). "Et eklektisk blik på politisk organisering: Diskursteori, materiel semiotik og affektteori" i Husted, E. & Pors, J.G. (red.), *Eklektiske analysestrategier*. Samfundslitteratur: Frederiksberg.
- Pultz, S. (2018). "Jeg vil ikke i fængsel: Om den affektive ledelse af de arbejdsløses selvledelse" i *Tidsskrift for professionsstudier*, 14(27), s. 78-90.
- Roche, J. & Davis, N. (2017). "Should the science communication community play a role in political activism?" i *JCOM – Journal of Science Communication*, 16(01), L01, s. 1-4.
- Rodgers, K. (2010). "‘Anger is Why We’re All Here’: Mobilizing and Managing Emotions in a Professional Activist Organization" i *Social Movement Studies*, 9(13), s. 273-291.
- Salomon, K. (1986). "The Peace Movement. An Anti-Establishment Movement" i *Journal of Peace Research*, 23(2), s. 115-127.
- Seeck, H. & Mannevu, M. (2019). "Affect in governmentality: Top executives managing the affective milieu of market liberalization" i *Organization*, 26(6), s. 761-782.
- Soneryd, L., & Wettergren, Å. (2015). "Klimatförändring och emotionshantering – Institutionaliserings av miljö rörelsen i Danmark" i *Slagmark*, 71, s. 163-178.
- Staunæs, D. (2012). "Psy-ledelse: Ledelse af/i uddannelses- organisationer efter den affektive vending" i *Kvinder, Køn & Forskning*, 21(3), s. 62-78.
- Staunæs, D., & Pors, J. G. (2020). "Strejft af en tåre. At læse affekt gennem friktionelle begreber" i Husted, E. & Pors, J.G. (red.), *Eklektiske analysestrategier*. Samfundslitteratur: Frederiksberg.
- Stavrakakis, Y., Katsambekis, G., Nikisianis, N. Kioupkiolis, A. & Siomos, T. (2017). "Extreme right-wing populism in Europe: revisiting a reified association" i *Critical Discourse Studies*, 14(4), s. 420-439.
- Sellar, S. (2015). "A feel for numbers: affect, data and education policy" i *Critical Studies in Education*, 51(1), s. 131-146.
- Sellar, S. & Lingard, B. (2018). "International large-scale assessments, affective worlds and policy impacts in education" i *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 31(5), s. 367-381.

- Tokar, B. (2018). "On Social Ecology and the Movement for Climate Justice" i *Climate Justice and the Economy*. Routledge, s. 168-187.
- Villadsen, K. (2015) "Governmentality: Foucault's Concept for our Modern Political Reasoning" i Gulson, K. N; Clarke, M.; Pedersen, E. B. (red.), *Education Policy and Contemporary Theory: Implications for Research*. Routledge, s. 147-159.
- Zelko, F. (2017). "Scaling Greenpeace: from local activism to global governance i *Historical Social Research*, 42(2), s. 318-342.
- Wesselink, A. & Hoppe, R. (2011). "If Post-Normal Science is the Solution, What is the Problem?: The Politics of Activist Environmental Science" i *Science, Technology, & Human Values*, 36(3), s. 389-412.

Web

- Abrahamsen, A. (2019). *Klimaaktivist: Mette Frederiksen tager ikke klimaet alvorligt*. Lokaliseret d. 30. august, 2020 på: <https://www.information.dk/indland/2020/01/klimaaktivist-mette-frederiksen-tager-klimaet-alvorligt>
- Climate Justice Alliance (2010). *What does climate justice mean in Europe*. Lokaliseret d. 8. maj, 2020 på: <https://ejcj.orfaleacenter.ucsb.edu/wp-content/uploads/2017/04/Climate-Justice-Action-What-does-climate-justice-mean-in-Europ-2010.pdf>
- Extinction Rebellion (2019b). *Extinction Rebellion: Action Wellbeing Handbook*. Lokaliseret d. 1. april, 2020 på: <https://extinctionrebellion.uk/wp-content/uploads/2019/10/AWhandbook02.pdf>
- Extinction Rebellion Danmark (24. januar, 2019a). *Join Extinction Rebellion Denmark*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 25. april, 2020 på: <https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/photos/a.324996018086037/354183121833993/>
- Extinction Rebellion Danmark (30. januar, 2019b). *Tilslut dig Extinction Rebellion Danmark*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 25. april, 2020 på: <https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/photos/a.324996018086037/357056261546679/>
- Extinction Rebellion Danmark (5. februar, 2019c). *Vær med til at skrive Danmarkshistorie*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 25. april, 2020 på: <https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/photos/a.324996018086037/357807181471587/>

Extinction Rebellion Danmark (17. februar, 2019d). *6 dage tilbage*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 25. april, 2020 på:

<https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/photos/a.324996018086037/394934424425529/>

Extinction Rebellion Danmark (24. april, 2019e). *Rygter om XR-event*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 21. april, 2020 på:

<https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/photos/a.324996018086037/394934424425529/>

Extinction Rebellion Danmark (6. november, 2019f). *Hvornår fortæller den danske regering den fulde sandhed*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 23. april, 2020 på: <https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/posts/504640530121584/>

Extinction Rebellion Danmark (21. december, 2019g). *TELL THE TRUTH!*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 23. april, 2020 på:

<https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/posts/537785943473709>

Extinction Rebellion Danmark (2. april, 2020a). *Ask me anything med folketingsrebellerne*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook opslag]. Lokaliseret d. 2. april, 2020 på:

<https://www.facebook.com/318865998699039/videos/524259105182260>

Extinction Rebellion Danmark (10. marts, 2020b). *I dag viste rebeller hele folketingssalen den nøgne sandhed omkring klimakatastrofen*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook event]. Lokaliseret d. 2. april, 2020 på: <https://www.facebook.com/ExtinctionRebellionDK/posts/590677184851251>

Extinction Rebellion Danmark (25. april, 2020c). *Online Onboardingmøde*. facebook.com/ExtinctionRebellionDK [Facebook event]. Lokaliseret d. 25. april, 2020 på:

[https://www.facebook.com/events/2983751715054060/?action_text=%7B%22source%22%3A5%2C%22action_history%22%3A\[%7B%22surface%22%3A%22page%22%2C%22mechanism%22%3A%22main_list%22%2C%22extra_data%22%3A%22%5C%22\[%5C%22%22%7D\]%2C%22has_source%22%3Atrue%7D](https://www.facebook.com/events/2983751715054060/?action_text=%7B%22source%22%3A5%2C%22action_history%22%3A[%7B%22surface%22%3A%22page%22%2C%22mechanism%22%3A%22main_list%22%2C%22extra_data%22%3A%22%5C%22[%5C%22%22%7D]%2C%22has_source%22%3Atrue%7D)

Extinctionrebellion.nz (2020). *Time to Panic*. Lokaliseret d. 21. maj, 2020 på: <https://extinctionrebellion.nz/portfolio-items/time-to-panic-xranz-banner-8000x1500/>

Extinctionrebellion.uk (2020). *Disrupt Business As Usual*. Lokaliseret d. 7. september, 2020 på: <https://extinctionrebellion.uk/2019/09/06/join-the-global-climate->

[strike/?fbclid=IwAR0ES1kjA4vDXcnEKaqNVCsXVA2sI6LYuTHYoXioGhx-6qgBp8JzKTs0_H4](https://www.fridaysforfuture.org/about)

Fridaysforfuture.org (2020). *About*. Lokaliseret d. 15. marts, 2020 på: <https://www.fridaysforfuture.org/about>

Knops, Louise (2020). *On the Love and Rage of Extinction Rebellion*. Lokaliseret 18. August, 2020 på: https://www.greeneuropeanjournal.eu/on-the-love-and-rage-of-extinction-rebellion/?fbclid=IwAR1LyEUZEg5GoM-MJp7RKILD15R_xYT2vvmYqjZFCAviWJSYLe2UA0fOIHo

Rebellion.earth (2020a). *The Truth*. Lokaliseret d. 14. marts, 2020 på: <https://rebellion.earth/the-truth/>

Rebellion.earth (2020b). *About Us*. Lokaliseret d. 31. maj, 2020 på: <https://rebellion.earth/the-truth/about-us/>

Theilgaard, Claes (2019). *Derfor bryder vi loven I klimaets navn*. 180grader.dk, lokaliseret d. 25. marts, 2020 på: <https://180grader.dk/artikel/extinction-rebellion-derfor-bryder-vi-loven-i-klimaets-navn>

Xrdk.org (2020a). *Om os*. Lokaliseret d. 16. marts, 2020 på: <https://xrdk.org/dk/about-us/>

Xrdk.org (2020b). *Vores krav*. Extinction Rebellion Danmark. Lokaliseret d. 16. marts, 2020 på: <https://xrdk.org/dk/about-us/#demands>

Xrdk.org (2020c). *Ny startpakke til rebeller*. Extinction Rebellion Danmark. Lokaliseret d. 21. maj, 2020 på: <https://cloud.xrdk.org/index.php/s/tipNMe9eFd7Ip6d#pdfviewer>

Bilag

Bilag 1: Interview Caroline, Extinction Rebellion

Bilag 2: Interview Nynne, Extinction Rebellion

Bilag 3: Spørgerammer til interviews